

รายงานผลการศึกษาดับสมบูรณ์
**แผนพัฒนาอุตสาหกรรม
บริการสถาปัตยกรรม**

เสนอต่อ
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

จัดทำโดย
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ตุลาคม 2565

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนพัฒนาอุตสาหกรรม บริการสถาปัตยกรรม

เสนอต่อ

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ตุลาคม 2565

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย ทั้งในด้านการจ้างงานและมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีจำนวนแรงงานถึง 3.6 หมื่นคน สถาปนิกกว่า 3 หมื่นคนที่ขึ้นทะเบียนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และรายได้รวมของธุรกิจในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมสูงถึง 3 หมื่นล้านบาทในปี 2564 ตลอดจน ความสำคัญของบริการสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมการก่อสร้าง และอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และที่สำคัญ อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีบทบาทหลักในการพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน

- **ระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม**

ในระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม (ภาพที่ 1) ผู้เล่นที่สำคัญ ได้แก่ (1) ลูกค้า (2) สถาปนิกและที่ปรึกษาอื่นๆ (3) ผู้รับเหมาก่อสร้าง (4) ผู้รับเหมาช่วง (5) ผู้จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สมาคมของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และสถาบันอุดมศึกษา

ภาพที่ 1 ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ที่มา: คณะผู้วิจัย รวบรวมจากหลายแหล่ง เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

- **สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในตลาดโลกและในประเทศไทย**

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมีศักยภาพอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยหากเปรียบเทียบจำนวนผลงานสถาปนิกไทยที่ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ เช่น Architecture Masterprize ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 16 จาก 60 ประเทศ ในปี 2562-2564

อย่างไรก็ตาม ในด้านการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรม ในปี 2562 ตลาดส่งออกสินค้าสถาปัตยกรรมทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 115 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมสูงที่สุดของโลก (18.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาคือ เนเธอร์แลนด์ (17.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และเยอรมนี (10.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ขณะที่ ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าสถาปัตยกรรม 0.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก ในส่วนของการส่งออกบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2561 ตลาดส่งออกบริการสถาปัตยกรรมมีมูลค่าประมาณ 7.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าตลาดนำเข้าอยู่มาก โดยสหราชอาณาจักร อินเดีย และสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีสัดส่วนรวมกันมากกว่าร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกบริการสถาปัตยกรรมของโลก อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลส่งออกบริการสถาปัตยกรรม

ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 รายได้ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 5.9 และมีการจ้างงานสูงถึง 5.1 หมื่นคนในปี 2562 แต่การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวลง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการก่อสร้าง และอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยในปี 2563 และ 2564 อัตราการเติบโตของรายได้ผู้ประกอบการสถาปัตยกรรมอยู่ที่ร้อยละ -20.8 และ -9.8 ตามลำดับ และจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมลดลงเหลือ 4.6 หมื่นคน และ 3.6 หมื่นคน ตามลำดับ ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจึงมีความสำคัญเพื่อกระตุ้นการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมจากผลกระทบของโควิด-19 และเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทยให้สามารถแข่งขันในเวทีระดับโลกได้

- **แนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศ**

ประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม เช่น ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นประเทศชั้นนำในวงการสถาปัตยกรรมของโลก โดยประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนสถาปนิกที่ได้รับรางวัล

Pritzker Architecture Award¹ มากที่สุดในโลก และสหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่ส่งออกบริการสถาปัตยกรรม มากที่สุดในโลกในปี 2561

ญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมที่สำคัญ ดังนี้

- นโยบายด้านอุปสงค์ เช่น เผยแพร่งานสถาปนิกสู่สากลเพื่อเปิดตลาด และช่วยจับคู่สถาปนิกกับลูกค้า
  - ประเทศญี่ปุ่นสนับสนุนสถาปนิกให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จากการตีพิมพ์นิตยสารด้านสถาปัตยกรรมทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ผลงานของสถาปนิกญี่ปุ่น และเพื่อให้ทั่วโลกมีความรู้และความเข้าใจในหลักการทางสถาปัตยกรรมของญี่ปุ่น ให้บริการจับคู่ (Referrals Service) ของสถาบันสถาปนิกอังกฤษ (Royal Institute of British Architects: RIBA) ซึ่งเปิดให้ผู้ที่ต้องการใช้บริการสถาปนิกสามารถรอกความ ต้องการของตนในแบบฟอร์มบนเว็บไซต์ของ RIBA จากนั้น RIBA จะเสนอรายชื่อ สถาปนิกที่เหมาะสมกับโครงการมาให้ 4-5 ราย ภายใน 5 วันทำการ โดยผู้ที่ได้รับเสนอ ชื่อทั้งหมดเป็นผู้ที่ผ่านมาตรฐานข้อบังคับของ RIBA (RIBA Chartered Practice)
- นโยบายด้านอุปทาน เช่น ส่งเสริมเยาวชนที่สนใจด้านสถาปัตยกรรม และเพิ่มโอกาสให้นักศึกษา สถาปัตยกรรมได้ฝึกงานและรับการแนะนำจากสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงาน
  - โปรแกรมยกระดับทักษะ (Skills Up Program) ของ RIBA มุ่งส่งเสริมเยาวชนที่มีอายุ 15-18 ปี ที่มีความสนใจด้านสถาปัตยกรรม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัด ประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เกี่ยวกับการจัดทำสรุ่ยย่อเกี่ยวกับความต้องการด้าน สถาปัตยกรรมของลูกค้า (Architectural brief) การปรับปรุงผลงานสะสม (Portfolio) สำหรับการรับสมัครมหาวิทยาลัย และการพัฒนาทักษะการวาดภาพแบบสถาปนิกด้วย เครื่องมือต่าง ๆ
  - ประเทศญี่ปุ่นเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานในบริษัทสถาปนิก ดังเช่นในกรณี Open Desk Program ของสถาบันสถาปนิกญี่ปุ่น (JIA) และเปิดโอกาสให้มีการจับคู่นักศึกษา กับสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงานจริงเพื่อแนะนำเกี่ยวกับโลกการทำงานจริง

● จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

จากการศึกษาสถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศและต่างประเทศ รวมถึง ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการ

¹ รางวัล Pritzker Architecture Award เป็นรางวัลด้านสถาปัตยกรรมระดับโลกที่ได้รับการยอมรับสูงสุด

วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ 7 ประการ ได้แก่ (1) ความสามารถในการแข่งขันด้านบริการ (2) สภาพเศรษฐกิจและกฎระเบียบ (3) สภาพแวดล้อมทางสังคม (4) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (5) ทรัพยากรธรรมชาติ (6) ทรัพยากรมนุษย์ และ (7) การจัดการและเทคโนโลยี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>S1. สถาปนิกไทยหลายรายมีชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลในระดับโลก และสถาปนิกส่วนหนึ่งมีคุณภาพสูง</p> <p>S2. หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิก และสมาคมสถาปนิกที่เข้มแข็ง</p> <p>S3. วัสดุก่อสร้างท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ไม้ไผ่ และ หวาย</p>	<p>W1. ภาคเอกชนรายใหญ่ส่วนหนึ่งมีค่านิยมเลือกใช้สถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบโครงการ</p> <p>W2. ภาครัฐส่วนหนึ่งยังไม่เห็นถึงความสำคัญ และไม่เข้าใจกระบวนการทำงานของวิชาชีพ และกำหนด TOR ที่ตายตัว</p> <p>W3. บริษัทสถาปนิกไทยจำนวนหนึ่งมีข้อจำกัดด้านทักษะภาษาอังกฤษ และการเข้าถึงซอฟต์แวร์ เช่น Building Information Modelling</p> <p>W4. ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสถาปนิกในสังคมไทยยังจำกัด</p> <p>W5. บัณฑิตจบใหม่ส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพ และเข้าสู่อุตสาหกรรมลดลง</p>
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>O1. อาเซียนมีอัตราการเติบโตสูง และความเป็นเมืองมากขึ้น รวมทั้ง ประเทศไทยมีข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติ นักวิชาชีพอาเซียน (MRA) ซึ่งรวมถึง อาชีพสถาปนิก</p> <p>O2. คนรุ่นใหม่มีมุมมองที่เข้าใจงานสถาปนิกมากขึ้น</p> <p>O3. กระแสสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน และคนเปลี่ยนพฤติกรรมทำงานจากที่บ้าน ทำให้ความต้องการออกแบบสถาปัตยกรรมมากขึ้น</p> <p>O4. ประเทศไทยมีสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น วัด พระแก้ว</p>	<p>T1. คู่แข่งต่างชาติเข้ามาแข่งขันในตลาดระดับบนมากขึ้น</p> <p>T2. ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างชะลอตัว</p> <p>T3. การชะลอตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมก่อสร้างของประเทศไทย</p>

ที่มา: คณะผู้วิจัย

- **มาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยในปัจจุบัน**

ในปัจจุบัน นโยบายหรือมาตรการของภาครัฐในการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ยังมีอยู่อย่างจำกัด เช่น การจัดซื้อจัดจ้างงานสถาปัตยกรรมโดยภาครัฐ ซึ่งมีกรมบัญชีกลาง เป็นผู้กำหนดอัตรา ค่าจ้างงานออกแบบของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการ CEA Online Academy ของสำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการให้ความรู้ต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น หลักสูตร Everyday Architecture ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของงานสถาปัตยกรรมและงานออกแบบ

ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมอย่างจริงจัง หน่วยงานภาครัฐ ควรร่วมมือกับสมาคมภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนา อุตสาหกรรมร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น การพัฒนากฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างงาน ออกแบบภาครัฐ ให้เอื้อต่ออุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมากยิ่งขึ้น

- **แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม**

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมทั้งในและต่างประเทศ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรม การศึกษามาตรการหรือนโยบายในการ สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของประเทศไทยในปัจจุบัน และแนวทางปฏิบัติที่ดีของต่างประเทศ ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการประชุมร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคการศึกษา นำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ของ การพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมคือ การมุ่งสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาเมือง และคุณภาพชีวิต ของประชาชน และมีเป้าหมายด้านเศรษฐกิจคือ รายได้ของธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมของไทยเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ต่อปี ร้อยละ 5.8 ในช่วงปี 2566-2570 ขณะที่เป้าหมายด้านสังคมคือ โครงการรัฐมีบทบาทพัฒนาเมืองและ คุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น x แห่ง ในช่วงปี 2566-2570 ทั้งนี้ ในส่วนของการกำหนดตัวเลขเป้าหมาย ควร เป็นการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรสอดคล้องกับงบประมาณใน การสนับสนุน

ในการนี้ เพื่อให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นจริง ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการที่สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากร

แผนปฏิบัติการที่สำคัญ ได้แก่

- (1) เปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรม
- (2) สนับสนุนให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศและมีประสบการณ์ในการทำงานจาก ต่างประเทศ

- (3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ
- (4) ปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

แผนปฏิบัติการที่สำคัญ ได้แก่

- (1) เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ
- (2) สนับสนุนการประกวดเพื่อเผยแพร่ผลงานในต่างประเทศ
- (3) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายตลาดภาครัฐ

แผนปฏิบัติการที่สำคัญ ได้แก่

- (1) ทบทวนกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ
- (2) พิจารณาให้ผู้แทนจากสภาสถาปนิกหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก
- (3) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรมของภาครัฐ

นอกเหนือจากการดำเนินแผนปฏิบัติการดังกล่าวข้างต้น แผนปฏิบัติการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนาฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลสำคัญ และข้อมูลที่ใช้วัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง

ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในการดำเนินการบางประการ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อาจพิจารณาเป็นเจ้าภาพหลัก และทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมดังกล่าวให้เป็นผลสำเร็จ

รายละเอียดของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมายทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ที่สำคัญ รวมทั้งแผนปฏิบัติการในระยะเร่งด่วน (6-12 เดือน) ระยะกลาง (1-2 ปี) และระยะยาว (3-5 ปี) และตัวชี้วัดสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ II

ตารางที่ II ภาพรวมของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ระยะ 5 ปี (2566-2570): “อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมุ่งสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน”			
เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ: รายได้ของธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมของไทยเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 5.8 ในช่วงปี 2566-2570			
เป้าหมายด้านสังคม: โครงการรัฐมีบทบาทพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น x แห่ง ในช่วงปี 2566-2570			
ยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาบุคลากร	ยุทธศาสตร์ที่ 2: การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ที่ 3: การขยายตลาดภาครัฐ
ผลลัพธ์ที่สำคัญ	อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตอยู่ที่ร้อยละ 60 ภายในปี 2570	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายได้จากตลาดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 ต่อปี และสัดส่วนรายได้จากตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ x ภายในปี 2570	สัดส่วน งบประมาณจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบ จากงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐทั้งหมดเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 0.3 ภายในปี 2570
ระยะเวลา	แผนปฏิบัติการ		
ระยะเร่งด่วน: 6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)	<p>1) เปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ ตัวชี้วัด: อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x และรายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x</p> <p>2) สนับสนุนให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศและมีประสบการณ์ในการทำงานจากต่างประเทศ ตัวชี้วัด: จำนวนนักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมที่ได้ทุนเพิ่มขึ้น x คนทุกปี</p> <p>3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ ตัวชี้วัด: จำนวนบริษัทที่เข้าร่วมโครงการ x ราย ผลผลิตภาพของบริษัทที่ร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละ x และบริษัทสถาปนิกมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น ร้อยละ x</p>	<p>1) เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ ตัวชี้วัด: จำนวนผู้เข้าชมจากทุกแพลตฟอร์มอย่างน้อย x คนและเพิ่มขึ้นร้อยละ x ทุกปี</p>	
<p>การพัฒนาฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลสำคัญ และข้อมูลที่ใช้วัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง</p> <p>ตัวชี้วัด: ฐานข้อมูลสำคัญและข้อมูลฐาน (base line) เพื่อใช้วัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง ที่สมบูรณ์และครบถ้วน</p>			
ระยะกลาง: 1-2 ปี (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)	<p>2) สนับสนุนการประกวดเพื่อเผยแพร่งานในต่างประเทศ ตัวชี้วัด: จำนวนงานสถาปัตยกรรมที่ชนะการประกวดงานในต่างประเทศเพิ่มขึ้น x งาน ต่อปี</p> <p>3) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ ตัวชี้วัด: จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ x</p>	<p>1) ทบทวนกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ ตัวชี้วัด: ผลการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบ อย่างน้อย x เรื่อง ต่อปี และกฎหมายและกฎระเบียบที่ได้รับการแก้ไข x เรื่อง ต่อปี</p> <p>2) พิจารณาให้ผู้แทนจากสภาสถาปนิก/สมาคมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก ตัวชี้วัด: จำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบที่มีความซับซ้อนมากของภาครัฐลดลงอย่างน้อยร้อยละ x ต่อปี</p>	
ระยะยาว: 3-5 ปี	<p>4) ปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะหลักสูตรที่บัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ ตัวชี้วัด: อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x และรายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x</p>		<p>3) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรมของภาครัฐ ตัวชี้วัด: จำนวนโครงการที่ให้ความสำคัญแก่งานออกแบบเพิ่มขึ้นร้อยละ x ต่อปี และผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่วัดได้</p>

ที่มา: คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
1. บทนำ.....	1-1
2. กรอบแนวคิด	2-1
2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์	2-1
2.2 กรอบแนวคิดในการออกแบบนโยบายอุตสาหกรรม	2-3
3. นิยาม ห่วงโซ่คุณค่า และระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	3-1
3.1 นิยามของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	3-1
3.2 ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	3-5
3.3 ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	3-6
4. สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	4-1
4.1 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ.....	4-1
4.2 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศ.....	4-8
4.2.1 มูลค่าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	4-8
4.2.2 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของสินค้าสถาปัตยกรรม	4-9
4.2.3 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	4-11
4.2.4 โครงสร้างแรงงานของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	4-14
5. ปัญหาและอุปสรรค และการวิเคราะห์ SWOT ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	5-1
5.1 ปัญหาและอุปสรรคจากภาคการศึกษา.....	5-1
5.2 ปัญหาและอุปสรรคจากภาคเอกชน	5-5
5.3 ปัญหาและอุปสรรคจากภาครัฐ	5-6
5.4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis).....	5-6
6. มาตรการหรือนโยบายในการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	6-1
6.1 มาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ.....	6-1
6.2 มาตรการสนับสนุนจากสมาคมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	6-1
7. กรณีศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	7-1
7.1 กรณีศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จ และภาพรวมของแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ	7-1
7.1.1 ญี่ปุ่น	7-1
7.1.2 สหราชอาณาจักร	7-3
7.1.3 ภาพรวมของแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ	7-4
7.2 นโยบายด้านอุปสงค์.....	7-5

7.3 นโยบายด้านอุปทาน	7-8
8. สรุป และข้อเสนอแนะแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และแนวทางแนวทางการจัดเก็บประมวลสถิติเกี่ยวอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม.....	8-1
8.1 สรุป	8-1
8.2 ข้อเสนอแนะแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	8-6
8.2.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	8-7
8.2.2 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Result) ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย	8-9
8.2.3 แผนปฏิบัติการ ภายใต้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย	8-12
8.3 แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มจัดเก็บข้อมูลสำหรับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	8-27
8.3.1 แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มจัดเก็บประมวลสถิติในสหราชอาณาจักร	8-27
8.3.2 แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มจัดเก็บประมวลสถิติในประเทศไทย	8-28
บรรณานุกรม	บ.1
ภาคผนวก ผ.1 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้อง	ผ.1-1
ภาคผนวก ผ.2 การประชุมระดมสมองผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้อง	ผ.2-1
สรุปประเด็นการประชุมระดมสมอง “ (ร่าง) แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม”	ผ.2-3
ภาคผนวก ผ.3 การประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่แผนพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา.....	ผ.3-1
สรุปประเด็นการเสวนา “แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในยุคหลังโควิด-19”	ผ.3-3
สรุปประเด็นสัมภาษณ์	ผ.4-1

1. บทนำ

ปัจจุบัน นโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ นอกเหนือจากการมุ่งกระตุ้นและฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นหลังจากช่วงวิกฤตของการแพร่ระบาดของโควิด-19 แล้ว การพัฒนาเพื่อนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจที่สร้างคุณค่าและความเข้มแข็งให้สังคมได้อย่างยั่งยืนเป็นประเด็นสำคัญที่หลายภาคส่วนให้ความสนใจ โดยแนวคิดการซ่อมสร้างระบบเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนให้เกิดการฟื้นตัวและการสร้างมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีแก่ภาคธุรกิจและประชาชน ครอบคลุมถึงการปรับตัวเพื่อก้าวข้ามสู่โมเดลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือ "ประเทศไทย 4.0" รวมถึงการนำจุดแข็งด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรม มาสร้างโอกาสและเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันเชิงธุรกิจ เพื่อต่อยอดไปสู่ 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture and High Value Services) เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญดังกล่าว

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) หรือ สศส. ซึ่งมีภารกิจหลักสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพเศรษฐกิจสร้างสรรค์และปัจจัยสนับสนุน รวมทั้ง การพัฒนาอุตสาหกรรม สร้างสรรค์ให้เป็นกลไกใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Engines of Growth) เพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ผ่านการสนับสนุนนวัตกรรมและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการรวบรวมข้อมูล การพัฒนาแพลตฟอร์ม (Platform) ในการจัดเก็บประมวผลผลิต องค์กรความรู้ ตลอดจนเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการพัฒนาและยกระดับศักยภาพของบุคลากร (Capacity Building) และการพัฒนาระบบนิเวศของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทยอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในแต่ละสาขาตามนิยามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กำหนดไว้จำนวน 4 กลุ่ม รวมทั้งหมด 12 สาขา เพื่อเตรียมความพร้อมและยกระดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันให้มีศักยภาพเทียบเท่าหรือเป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของ สศส.

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการพัฒนาธุรกิจและผู้ประกอบการของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในแต่ละสาขาจำเป็นต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีจำนวนมากอย่างรอบคอบ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถานการณ์ โอกาส ข้อจำกัด และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละธุรกิจ รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวข้องในทางตรงและทางอ้อมซึ่งสอดคล้องกับภารกิจรับผิดชอบที่ สศส. สามารถพิจารณาเสนอเป็นนโยบาย เพื่อถ่ายทอดสู่แผนงานปฏิบัติที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สศส. จึงกำหนดจัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา โดยการศึกษาและพัฒนาระบบโครงสร้างฐานข้อมูลพร้อมแผนพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา เพื่อวิเคราะห์ ศักยภาพและแนวทางพัฒนาส่งเสริมขีดความสามารถของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา ตลอดจนทั้งแนวทางการส่งเสริมผู้ประกอบการและเครือข่ายอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในระบบนิเวศของระบบห่วงโซ่คุณค่า (Value chain) อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เพื่อเสนอเป็นนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและผู้ประกอบการได้จริงสอดคล้องกับทิศทางนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับปัจจุบัน และฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ต่อไป

การจัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขาต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ทั้งจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา รวมถึงสมาคม สมาพันธ์ ภาคีเครือข่าย และกลุ่มตัวแทนภาคเอกชน ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อสะท้อนประเด็นปัญหา ข้อจำกัด และการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือที่ต้องการจากภาครัฐเพื่อแก้ปัญหาหรือผลักดันนโยบายที่จำเป็นในระดับโครงสร้างพื้นฐาน โดยมี สศส. เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญในการเชื่อมโยงประเด็นความต้องการดังกล่าวสู่แนวทางการตอบสนองความต้องการที่เหมาะสม และการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์แต่ละสาขาของประเทศต่อไป

ในการนี้ สศส. จึงได้ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) เพื่อจัดทำแผน ยุทธศาสตร์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขารวมทั้งหมด 4 สาขา ได้แก่ กลุ่ม บริการสร้างสรรค์ (Creative Services) ซึ่งได้แก่ บริการโฆษณา (Advertising) บริการออกแบบ (Design) ซึ่งรวมถึงการออกแบบแฟชั่น (Fashion Design) และบริการด้านสถาปัตยกรรม (Architecture) และกลุ่มสินค้า หรือผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (Creative Goods /Products) ซึ่งได้แก่ สินค้าแฟชั่น (Fashion) รวมถึงการผลิต เครื่องแต่งกายสำเร็จรูป

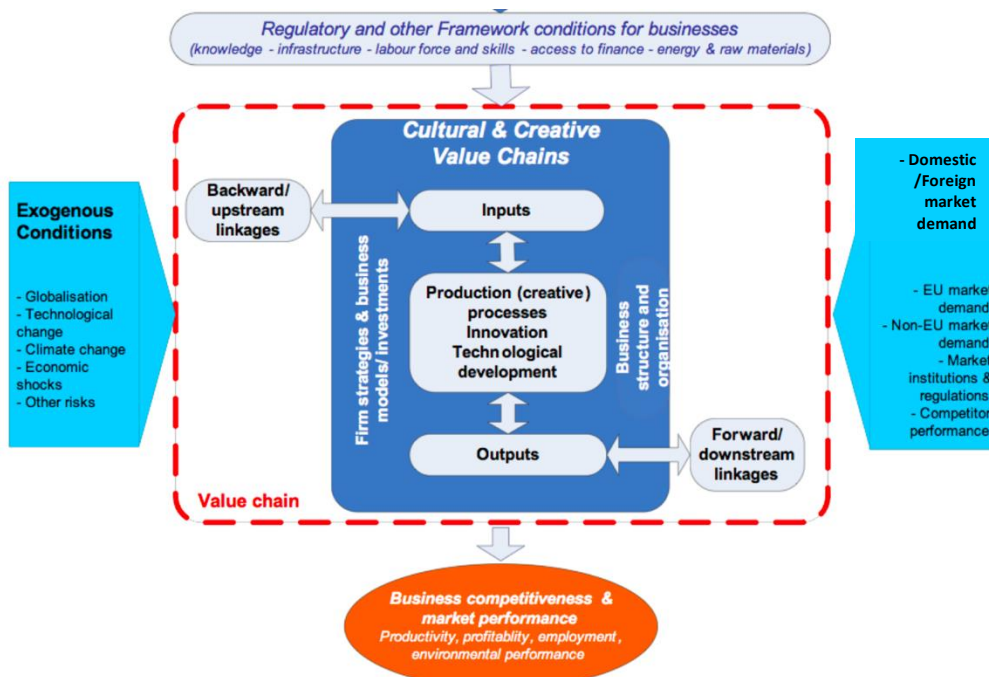
2. กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่สำคัญในการศึกษา ประกอบด้วย กรอบแนวคิดในการศึกษาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ และกรอบแนวคิดในการออกแบบนโยบายอุตสาหกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้เล่นในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ย่อมส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและความสัมพันธ์ของ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ดังนั้น ความสามารถของผู้เล่นในอุตสาหกรรมในการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ภายนอกและด้านตลาดจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการทำงานในห่วงโซ่คุณค่าและ ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในภาพรวม ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 สภาพแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่คุณค่าและความสามารถในการแข่งขัน

ที่มา: ดัดแปลงจาก European Union (2017). Mapping the Creative Value Chains: A Study on the economy of culture in the digital age

ในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับกิจกรรมและความสัมพันธ์ภายในห่วงโซ่คุณค่าของ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ คณะผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่ง ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การสร้างสรรค์ความคิดและเนื้อหา การผลิตผลงาน การเผยแพร่ผลงานสู่

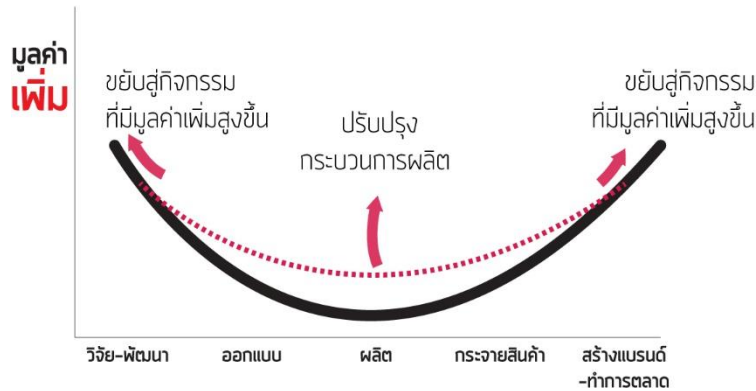
ผู้บริโภค (รวมถึงการสื่อสารและการตลาด) และการจัดแสดงผลงานหรือเทศกาล รวมทั้งกิจกรรมสนับสนุนซึ่งช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (เช่น การศึกษา การฝึกอบรม และการจัดการ) และความสัมพันธ์กับสาขาอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในการจัดหาสินค้าและบริการสนับสนุนซึ่งสำคัญต่อการสร้างคุณค่าในห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ที่มา: European Union (2017). Mapping the Creative Value Chains: A Study on the economy of culture in the digital age

สำหรับอุตสาหกรรมสินค้าสร้างสรรค์ เช่น สินค้าแฟชั่น ความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นอยู่กับการอยู่ในตำแหน่ง (position) ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (high-value added) ในห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรม ได้แก่ การออกแบบ การวิจัยและพัฒนา (R&D) การกระจายสินค้า การสร้างแบรนด์สินค้าและการทำการตลาด ดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 Stan Shih's smiling curve²

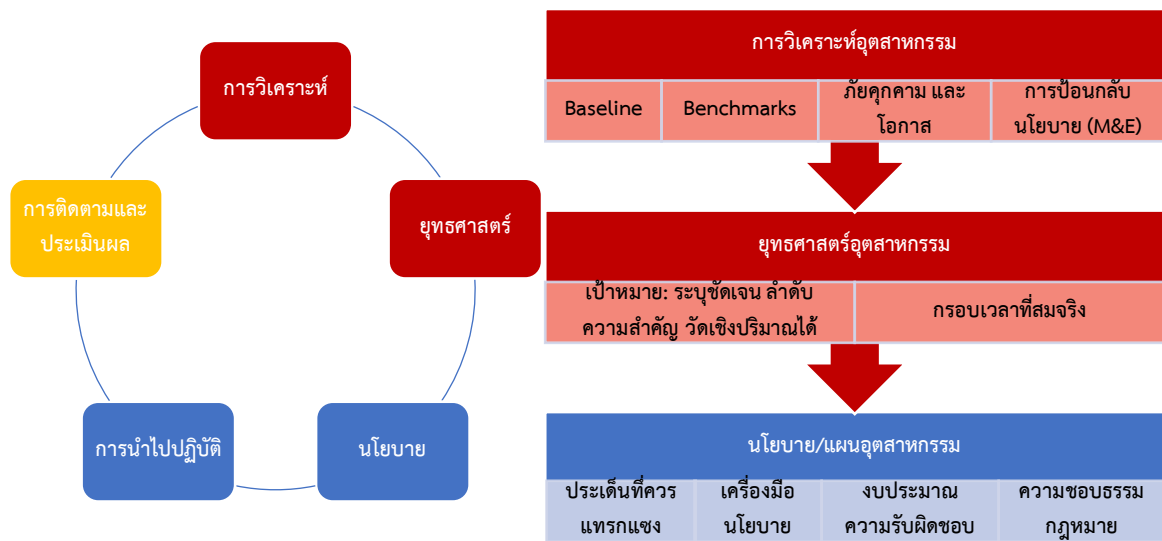
ที่มา: Shih (1992)

2.2 กรอบแนวคิดในการออกแบบนโยบายอุตสาหกรรม

กระบวนการนโยบายอุตสาหกรรมที่ดีต้องอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย และการกำหนดวัตถุประสงค์ที่สมจริง นอกจากนี้ กระบวนการนโยบายอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จต้องเริ่มจากการวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่ครบถ้วนซึ่งเชื่อมโยงภาพของอุตสาหกรรมในประเทศและในโลก และความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะของประเทศ ข้อจำกัด และโอกาส รวมทั้งแนวโน้มโลก จากนั้น ใช้ข้อมูลทั้งหมดในการออกแบบยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม กำหนดนโยบายอุตสาหกรรมซึ่งจะนำไปปฏิบัติต่อไป และติดตามและประเมินผล (monitoring and evaluation: M&E) ซึ่งผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลจะถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์อุตสาหกรรมต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 2.4

² Stan Shih ผู้ก่อตั้งบริษัท Acer ของไต้หวันเป็นเจ้าของแนวคิดของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สูงขึ้นตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่า เขาพบว่า กิจกรรมที่อยู่ส่วนปลายของห่วงโซ่มูลค่าเป็นส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูงกว่ากิจกรรมที่อยู่ส่วนกลางของห่วงโซ่มูลค่า (ที่มา: Shih, 1992)

ภาพที่ 2.4 วงจรนโยบายอุตสาหกรรม

ที่มา: UNIDO (2015)

เพื่อกำหนดและออกแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทั่วถึงและยั่งยืนโดยอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่ปรึกษาจะใช้กรอบแนวคิดที่สำคัญในการวิเคราะห์อุตสาหกรรม การกำหนดยุทธศาสตร์ และการกำหนดนโยบาย/แผนพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- **การวิเคราะห์อุตสาหกรรม**

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมโดยคำนึงถึงปัจจัยนำเข้า (inputs) และผลผลิต (outputs) โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม

ปัจจัยนำเข้า (inputs)	ผลผลิต (outputs)
<p>ลักษณะพื้นฐานของบริษัท (firm profile) เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ระดับของการแข่งขัน ● ความน่าดึงดูด ● การลงทุน ● ลักษณะพื้นฐานของอุตสาหกรรม (เช่น ขนาด อายุ โครงสร้างทางกฎหมาย) ● การเข้าร่วมในตลาดโลก ● การเข้าร่วมของบริษัทต่างชาติ 	<p>ความสามารถในการแข่งขัน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสามารถในการผลิตและส่งออกเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งสำคัญและผู้นำเข้าอุตสาหกรรม ● ความสามารถในการผลิตและส่งออกที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา ● บทบาทในฐานะผู้เล่นระดับภูมิภาคหรือระดับโลก ● ส่วนแบ่งตลาดในระดับภูมิภาคหรือระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา
<p>ความสามารถเชิงอุตสาหกรรม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ความสามารถด้านการผลิต ● ความสามารถด้านเทคโนโลยี ● ความสามารถด้านนวัตกรรม ● ความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานเชิงกายภาพและเชิงสถาบันของประเทศหากเทียบกับต่างประเทศ 	<p>การยกระดับอุตสาหกรรมหรือการส่งออก เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้สูงคืออะไร ● ยุทธศาสตร์ในการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันคืออะไรและทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นหรือไม่
	<p>ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains: GVCs) เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● อุตสาหกรรมเป้าหมายเป็นส่วนหนึ่งของ GVC หรือไม่ อยู่ในตำแหน่งอะไรใน GVCs ● ประเทศคู่ค้าหลักใน GVCs คือใคร ● การเชื่อมโยงโดยตรงกับตลาดสุดท้าย (final markets) หรือการเชื่อมโยงในฐานะเป็นผู้ประกอบชิ้นส่วนใน GVCs ● ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วมใน GVCs มีความแน่นแฟ้นหรือไม่ ● ปัจจัยหลักที่ทำให้อยู่ใน GVCs คืออะไร (เช่น ต้นทุนการผลิตหรือแรงงานต่ำ การมีแต้มต่อทางการค้า ระยะทางที่ใกล้ตลาด หรือทักษะพิเศษ) ● ใครคือผู้ควบคุมการเข้าร่วมใน GVCs ● ศักยภาพในการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศผ่าน GVCs

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ทั้งนี้ เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์อุตสาหกรรม เช่น SWOT Analysis (การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม) และ Competitive Forces Model (Porter's 5 Forces) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- **Porter's Diamond Theory of National Advantage**

ทฤษฎี Porter's Diamond Theory of National Advantage เป็นทฤษฎีการพัฒนาสมรรถภาพในการแข่งขันของประเทศที่พัฒนาโดย Michael Porter (1990) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า ประเทศที่ตั้งหลักของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ทำหน้าที่เป็น 'ฐานที่ตั้ง' ของบริษัทนั้น จึงทำให้สภาพแวดล้อมภายในประเทศส่งผลกระทบต่อ การเติบโตของบริษัทดังกล่าว โดยมีปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของธุรกิจมากที่สุด 4 ประการ (ภาพที่ 2.5) ดังนี้

1. ปัจจัยการผลิต (Factor conditions)

ปัจจัยการผลิตจำแนกได้ 2 รูปแบบ คือ (1) ปัจจัยพื้นฐาน (basic factor) เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพภูมิอากาศ และจำนวนประชากร และ (2) ปัจจัยขั้นสูง (advanced factor) เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ทักษะของประชากร และหน่วยงานวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานอาจช่วยสร้างจุดแข็งให้กับประเทศในระยะแรกเริ่มและได้รับการส่งเสริมต่อจากปัจจัยขั้นสูง แต่ในทางกลับกัน ความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยพื้นฐานก็อาจบั่นทอนแรงผลักดันที่จะสร้างปัจจัยขั้นสูงด้วย ดังนั้น โดยรวมแล้ว ปัจจัยขั้นสูงมีความสำคัญมากกว่า และเป็นสิ่งที่แต่ละประเทศต้องสร้างด้วยตนเอง

2. แรงอุปสงค์ (Demand conditions)

Porter (1990) ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อแรงอุปสงค์ในประเทศ เพราะผู้ผลิตมักมีความอ่อนไหวต่อความต้องการในประเทศมากที่สุด ดังนั้น ความต้องการในประเทศจึงเป็นปัจจัยที่สามารถส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมได้

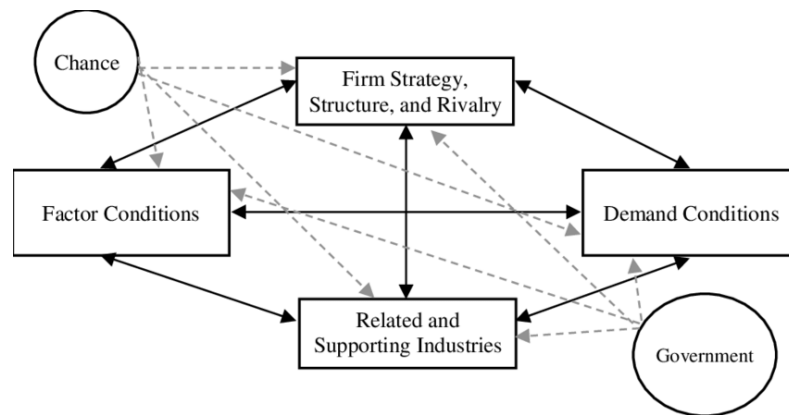
3. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและเกื้อหนุนกัน (Related & supporting industries)

การลงทุนในการพัฒนาปัจจัยขั้นสูงในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง สามารถมีผลกระทบเชิงบวก (spillover effect) ต่ออุตสาหกรรมใกล้เคียงได้ จึงทำให้อุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในแต่ละประเทศมักอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่คล้ายคลึงกัน

4. ยุทธศาสตร์ โครงสร้าง และการแข่งขันกันของผู้ประกอบการ (Firm strategy, structure & rivalry)

ลักษณะการดำเนินธุรกิจในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นในด้านของ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างธุรกิจ เป้าหมาย ทัศนคติ และความเข้มข้นของการแข่งขัน โดยการแข่งขันเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการต้องสร้างนวัตกรรม เพิ่มคุณภาพ และลดราคา ซึ่งส่งเสริมสมรรถภาพในการแข่งขันได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 2.5 Porter's Diamond Model

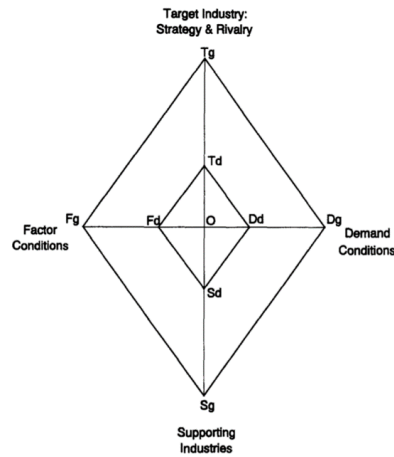
ที่มา: Tsiligiris (2018)

เพื่อให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงที่สุด Porter (1990) ชี้ว่า ต้องมีปัจจัยครบทั้ง 4 ประการ โดยการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยทั้งสี่จะถูกกำหนดโดยระดับการรวมกลุ่มกันของอุตสาหกรรม และความใกล้เคียงกันของที่ตั้งอุตสาหกรรม เพราะการรวมกลุ่มที่สูง และที่ตั้งในภูมิภาคหรือเมืองที่ใกล้เคียงกัน จะช่วยทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมมากขึ้น และส่งเสริมการแข่งขันอีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแข่งขันอีก 2 ประการ คือ (1) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ (Chance) ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การตัดสินใจที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ สงคราม ฯลฯ และ (2) นโยบายของรัฐบาล ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อปัจจัยหลักทั้งสี่ได้ เช่น นโยบายด้านการลงทุน

อย่างไรก็ตาม Chang Moon et al. (1995) ได้ทำการปรับทฤษฎีของ Porter เพิ่มเติม โดยชี้ให้เห็นว่า ทฤษฎีของ Porter ไม่สามารถอธิบายความสำเร็จของประเทศขนาดเล็ก เช่น เกาหลีใต้ หรือแคนาดา ได้ โดยบริษัทข้ามชาติ (multi-national enterprise) ให้ความสนใจโครงสร้างตลาดโลกมากกว่าโครงสร้างตลาดท้องถิ่น ดังนั้น ความสำเร็จของผู้ประกอบการในประเทศใดประเทศหนึ่งได้รับผลกระทบจากทั้งตลาดในประเทศที่เป็นฐานกับตลาดโลก ด้วยเหตุนี้ โมเดล Double Diamond จึงเสริมเรื่อง Global Diamond เข้าไป กับ Domestic Diamond เพิ่มเติม (ภาพที่ 2.6)

ภาพที่ 2.6 Double Diamond Model

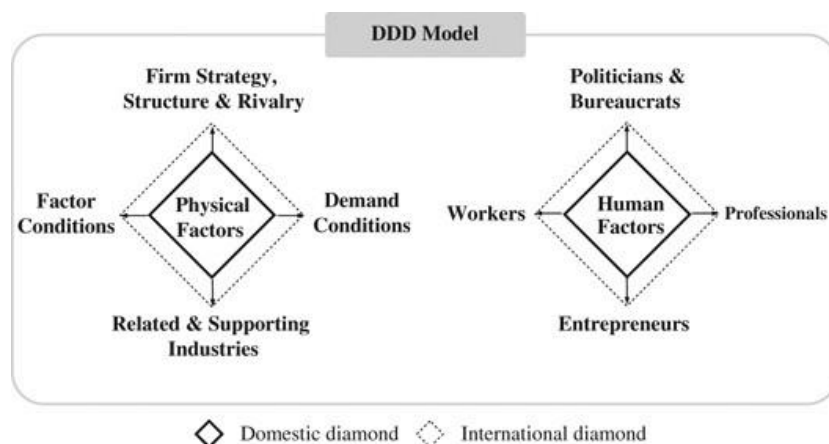

ที่มา: Chang Moon et al. (1995)

ต่อมา Cho et al. (2009) ได้เพิ่มเติมปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ในโมเดล Dual Double Diamond โดยชี้ว่า โมเดลที่ผ่านมายังให้ความสำคัญกับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ไม่เพียงพอ ทั้งที่มนุษย์เป็นผู้กำหนดนโยบาย ดังนั้นจึงเพิ่มเติมปัจจัยอีก 4 ประการ คือ นักการเมืองและข้าราชการ แรงงาน นักธุรกิจ และผู้เชี่ยวชาญ (ภาพที่ 2.7) โดยปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ 4 ประการนี้ เป็นผู้สร้างและขับเคลื่อนปัจจัยของ Porter (1990) ทั้งนี้ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์สามารถวัดได้หลากหลายรูปแบบ (Sumah, 2019) เช่น

- แรงงาน: จำนวนประชากร อัตราการมีส่วนร่วมของกำลังแรงงาน จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา
- นักการเมืองและข้าราชการ: ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index)
- นักธุรกิจ: ดัชนีนวัตกรรม (Innovation Index)
- ผู้เชี่ยวชาญ: จำนวนผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมที่กำลังวิจัย

ภาพที่ 2.7 Dual Double Diamond Model

ที่มา: Cho et al. (2009)

- **การกำหนดยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม**

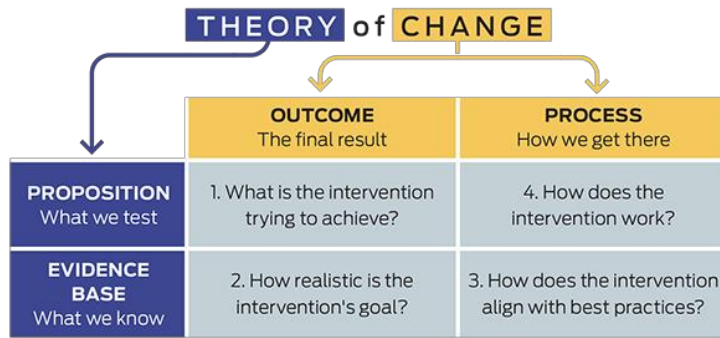
หลังจากวิเคราะห์อุตสาหกรรมอย่างรอบด้านและอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์แล้ว การกำหนดยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมควรเน้นเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและวัดเชิงปริมาณได้ภายใต้กรอบเวลาที่เป็นไปได้จริง (ภาพที่ 2.8) โดยนำผลการวิเคราะห์อุตสาหกรรมมาใช้กำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้กรอบแนวคิดที่เป็นเหตุเป็นผลและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (theory of change) เพื่อระบุผลลัพธ์และผลกระทบที่คาดหวังของการพัฒนานโยบายอุตสาหกรรม (ภาพที่ 2.9) นอกจากนี้ การกำหนดลำดับความสำคัญของเป้าหมายควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้เชิงยุทธศาสตร์ (strategic feasibility) ของอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเป้าหมายระยะสั้นควรสอดคล้องกับความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเป้าหมายระยะยาวควรเป็นการเพิ่มความสามารถเชิงอุตสาหกรรมเพื่อสร้างจุดแข็งใหม่ในการแข่งขัน (ภาพที่ 2.10)

ภาพที่ 2.8 จากการวิเคราะห์สู่การกำหนดยุทธศาสตร์

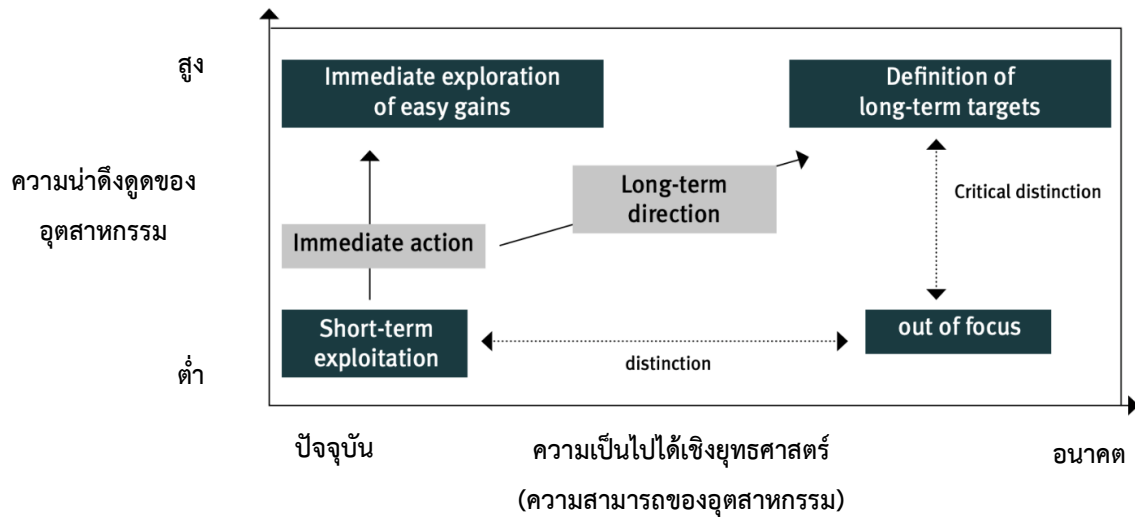
ที่มา: UNIDO (2015)

ภาพที่ 2.9 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)

ที่มา: Maoz Brown (2020), Unpacking the Theory of Change.

ภาพที่ 2.10 การกำหนดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์

ที่มา: UNIDO (2015)

โดยสรุป กระบวนการออกแบบยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ (ภาพที่ 2.11)

ดังนี้

ภาพที่ 2.11 กระบวนการออกแบบยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม

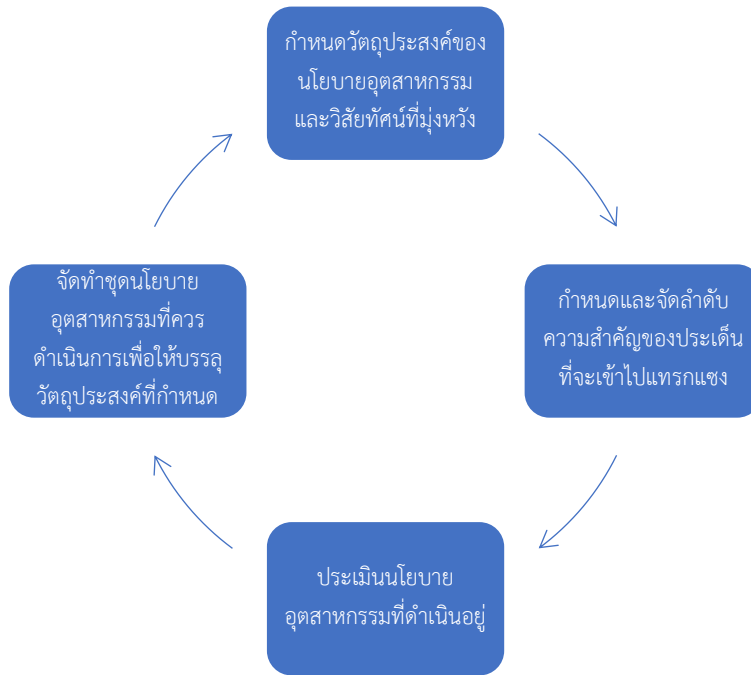

ที่มา: คณะผู้วิจัย

- **การกำหนดนโยบาย/แผนพัฒนาอุตสาหกรรม**

หลังจากการวิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม (เช่น การสร้างการเติบโตด้วยการเพิ่มผลิตภาพ การเพิ่มกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มในประเทศมากขึ้น การบูรณาการเข้ากับตลาดโลกให้มากขึ้น การเพิ่มการจ้างงานที่มีคุณภาพสูง การปรับปรุงการจัดการและประสิทธิภาพของทรัพยากร และการเพิ่มความคล่องตัวและสร้างความยืดหยุ่นของระบบซัพพลายเชน) การกำหนดนโยบายหรือแผนอุตสาหกรรมจะเริ่มจากการกำหนดประเด็นที่ต้องการสร้างการเปลี่ยนแปลง (intervention areas) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ (เช่น ผลิตภาพของบริษัท ความต้องการสินค้าในประเทศ ห่วงโซ่มูลค่าในประเทศ และความต้องการแรงงานทักษะสูง) จากนั้น ระบุเครื่องมือทางนโยบาย (หรือการแทรกแซงของรัฐ) ซึ่งจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้เล่นทางเศรษฐกิจที่เป็นเป้าหมาย เช่น ภาวะเบียด (เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์) แรงจูงใจ (เช่น ภาษี และการให้เงินสนับสนุน) การเก็บและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (เช่น ข้อมูลตลาด และข้อมูลบริการเทคโนโลยี) และบริการภาครัฐ (เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มหาวิทยาลัยและสถาบันฝึกอบรม) และสุดท้าย ประเมินนโยบายหรือแผนที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และเสนอแนะชุดนโยบายหรือแผนที่ควรดำเนินการ (ภาพที่ 2.12)

ภาพที่ 2.12 การออกแบบนโยบายอุตสาหกรรม

ที่มา: คณะผู้วิจัย

3. นิยาม ห่วงโซ่คุณค่า และระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

3.1 นิยามของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีความชัดเจนในเชิงนิยามของอุตสาหกรรม คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิยามของบริการสถาปัตยกรรม ดังนี้

- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมายของสถาปัตยกรรม หมายถึง “ศิลปะและวิทยาเกี่ยวกับงานก่อสร้างที่ประกอบด้วยศิลปลักษณะ”
- พ.ร.บ. สถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้กำหนดความหมายของวิชาชีพสถาปัตยกรรม หมายถึง “วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และสาขาสถาปัตยกรรมอื่น ๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง”³
- Cambridge Dictionary ได้นิยามว่า สถาปัตยกรรม คือ “the art and practice of designing and making buildings” (ศิลปะและแนวปฏิบัติในการออกแบบและก่อสร้างตึก)⁴
- Encyclopedia Britannica ได้นิยามว่า สถาปัตยกรรมคือ “the art and technique of designing and building, as distinguished from the skills associated with construction. The practice of architecture is employed to fulfill both practical and expressive requirements, and thus it serves both utilitarian and aesthetic ends.” (ศิลปะและเทคนิคของการออกแบบและก่อสร้าง ซึ่งแตกต่างจากทักษะของการก่อสร้าง แนวปฏิบัติของสถาปัตยกรรมถูกใช้เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งในเชิงปฏิบัติและในเชิงการแสดงผลออก ดังนั้น จึงเป็นการตอบเป้าหมายทั้งด้านการใช้ประโยชน์และสุนทรียศาสตร์)⁵
- *Dictionary of Architecture and Construction* ได้ให้นิยามของสถาปัตยกรรม หมายถึง “the art and science of designing and building structures, or large groups of structures, in keeping with aesthetic and functional criteria.” (ศิลปะและวิทยาศาสตร์ของการออกแบบและก่อสร้างโครงสร้าง หรือกลุ่มขนาดใหญ่ของโครงสร้าง ที่สอดคล้องกับเกณฑ์ด้านสุนทรียภาพและการใช้งาน)⁶

---

³ ไทย. กฎหมาย, พระราชบัญญัติ ฯลฯ, พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543, มาตรา 4.

⁴ “Architecture,” Cambridge Dictionary, Accessed March 8, 2022, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/architecture>.

⁵ “Architecture,” Britannica, Accessed March 8, 2022, <https://www.britannica.com/topic/architecture>.

⁶ “Defining Architecture,” ThoughtCo, Accessed March 8, 2022, <https://www.thoughtco.com/what-is-architecture-178087>.

จากนิยามดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของสถาปัตยกรรมได้ดังนี้

กล่องข้อความที่ 3.1 นิยามของสถาปัตยกรรม

สถาปัตยกรรม คือ “ศิลปะและวิทยาการเกี่ยวกับการออกแบบและก่อสร้าง เพื่อตอบสนองเป้าหมายด้านสุนทรียภาพและการใช้ประโยชน์”

ที่มา: คณะผู้วิจัย

3.1.1 ขอบเขตการศึกษาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในการจัดทำแผนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สาขาบริการสถาปัตยกรรม คณะผู้วิจัยจะใช้ขอบเขตอุตสาหกรรม โดยอิงตามประเภทวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ระบุไว้ใน พ.ร.บ. สถาปนิก พ.ศ. 2543 ทั้งหมด 4 สาขา ได้แก่ สาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิก ซึ่งเป็นกำลังหลักในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

พ.ร.บ. สถาปนิก พ.ศ. 2543 ได้ระบุการจัดประเภทวิชาชีพสถาปัตยกรรม ดังนี้

“วิชาชีพสถาปัตยกรรม” หมายความว่า วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และสาขาสถาปัตยกรรมอื่น ๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง”⁷

ภายใต้กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549 นิยามของวิชาชีพสถาปัตยกรรมแต่ละสาขา มีรายละเอียดดังนี้⁸

- **สาขาสถาปัตยกรรมหลัก**

สาขาสถาปัตยกรรมหลัก เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบ วางผังอาคาร เพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพของอาคาร ส่วนประกอบอาคาร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคาร

⁷ ไทย. กฎหมาย, พระราชบัญญัติ ฯลฯ, พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543, มาตรา 4.

⁸ ไทย. กฎหมาย, กฎกระทรวง, กฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549.

- **สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง**

สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมือง ชุมชนเมือง ชุมชน และโครงการกลุ่มอาคารที่มีการใช้งานประเภทเดียวกันหรือหลายประเภท รวมถึงการวางผังเพื่อกำหนดกิจกรรม พื้นที่ ขนาด ความหนาแน่น ความสูง ที่โล่งหรือที่ว่างระหว่างอาคาร และโครงสร้างระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการภายในพื้นที่ดังกล่าว

- **สาขาภูมิสถาปัตยกรรม**

สาขาภูมิสถาปัตยกรรม เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบวางผังบริเวณเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพของสภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์ในชุมชนและพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับอาคาร

- **สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์**

สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ เป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์องค์ประกอบทางกายภาพและสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

ลักษณะงานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมแต่ละสาขาประกอบด้วย งานศึกษาโครงการ งานออกแบบ งานบริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานตรวจสอบ และงานให้คำปรึกษา⁹ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) **งานศึกษาโครงการ** หมายถึง การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดความต้องการและข้อจำกัดเป็นโครงการย่อย การจัดทำสาระความต้องการสำหรับการออกแบบโครงสร้างของโครงการ การจัดทำแผนงาน และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

(2) **งานออกแบบ** หมายถึง การกำหนดรายละเอียดโครงการ การกำหนดแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง การพัฒนารูปแบบ การจัดทำแบบและเอกสารการก่อสร้าง การกำหนดรูปแบบและรายการวัสดุก่อสร้าง การประมาณราคาก่อสร้าง และการตรวจสอบรูปแบบระหว่างก่อสร้างในงานสถาปัตยกรรมทั้งที่ก่อสร้างใหม่ ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย บูรณะ พื้นฟู หรืออนุรักษ์

(3) **งานบริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้าง** หมายถึง การบริหารจัดการและจัดทำแผนการบริหารโครงการ การกำหนดหลักเกณฑ์โครงการ การคำนวณราคาและควบคุมค่าก่อสร้าง การควบคุมการก่อสร้าง ดัดแปลง ซ่อมแซม รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารหรือสิ่งก่อสร้างให้เป็นไปตามรูปแบบรายการและสัญญา การวินิจฉัยแผนงานและวิธีการก่อสร้าง การรับรองผลการทดสอบวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการ และให้

---

⁹ ลักษณะของงานที่กำหนดให้ต้องดำเนินการโดยผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม หรือสาขาสถาปัตยกรรมมัณฑนศิลป์ (ที่มา: กฎกระทรวง กำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม พ.ศ. 2549).

หมายความรวมถึงการวางแผนการดำเนินงาน การบำรุงรักษาและการบริหารจัดการทรัพย์สินอาคารในงานสถาปัตยกรรมทั้งที่ก่อสร้างใหม่ ดัดแปลง รีโนเวท เคลื่อนย้าย บูรณะ พื้นฟู หรืออนุรักษ์

(4) งานตรวจสอบ หมายถึง การสำรวจ การค้นคว้า การวิเคราะห์ การทดสอบ รวมทั้งการหาข้อมูล และสถิติต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการตรวจสอบรูปแบบ อุปกรณ์ประกอบของอาคาร ระบบสุขอนามัยหรือสิ่งแวดล้อม ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ระบบบริหารจัดการเพื่อความปลอดภัยในอาคาร หรือสิ่งก่อสร้าง งานตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยในอาคารในด้านสถาปัตยกรรมควบคุม รวมทั้งงานระบบอาคารที่เกี่ยวข้อง และการออกเอกสารรับรองผลการตรวจสอบ

(5) งานให้คำปรึกษา หมายถึง การให้ข้อเสนอแนะหรือการตรวจสอบเพื่อให้คำปรึกษาในงานศึกษาโครงการ งานออกแบบ งานบริหารและอำนวยการก่อสร้าง และงานตรวจสอบ

หากพิจารณากิจกรรมในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม พบว่า กิจกรรมหลัก เช่น การออกแบบอาคาร และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การวางผังเมือง ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กิจกรรมในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
<ul style="list-style-type: none"> • การออกแบบอาคาร • การอนุมัติการวางแผน • การจัดทำข้อมูลโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> • การออกแบบสิ่งก่อสร้าง สิ่งแวดล้อม และภูมิทัศน์ • การวางผังเมือง • การวางแผนและควบคุมต้นทุนโครงการ • การอนุรักษ์อาคาร • การเขียนขอบเขตการทำงาน • การศึกษาความเป็นไปได้ • การบริหารโครงการ • การประเมินเอกสารเสนอราคา • การติดตามการก่อสร้าง

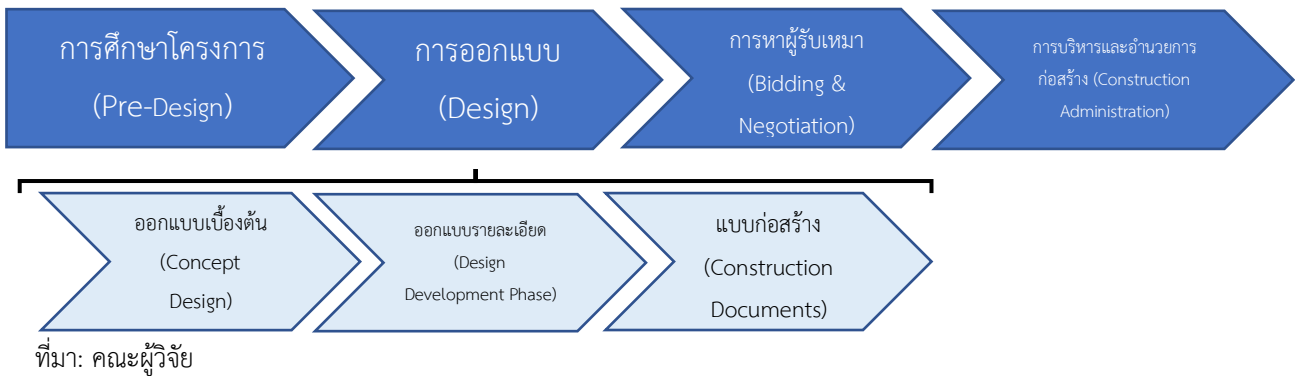
ที่มา: Creative Industries Mapping Document (2001)

3.2 ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

กิจกรรมในห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย (1) การศึกษาโครงการ (Pre-Design) (2) การออกแบบ (Design) (3) การหาผู้รับเหมา (Bidding & Negotiation) (4) การบริหารและอำนวยความสะดวกก่อสร้าง (Construction Administration)^{10 11} ดังแสดงในภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- (1) **การศึกษาโครงการ (Pre-Design)** เป็นการหาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการก่อนที่จะมีการออกแบบ เช่น ความต้องการของลูกค้าสำหรับโครงการ การวิเคราะห์ขอบเขตพื้นที่ที่สามารถก่อสร้าง (zoning analysis) และขนาดและงบประมาณของอาคาร
- (2) **การออกแบบ (Design)** จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ออกแบบเบื้องต้น (Conceptual Design) ออกแบบรายละเอียด (Design Development Phase) และแบบก่อสร้าง (Construction Documents)
  - **ออกแบบเบื้องต้น** เป็นการออกแบบแปลนเพื่อให้ลูกค้าได้เห็นถึงภาพรวมของโครงการ เช่น การทำ (i) Concept Design คือแปลนที่บ่งบอกถึงลักษณะหน้าตาของอาคาร (ii) Massing คือแปลนที่บ่งบอกถึงขนาดและรูปร่างของตัวอาคาร (iii) Floor Plans คือแปลนพื้นที่การใช้สอยในแต่ละชั้นของอาคาร (iv) Elevations คือรูปร่างภายนอกของอาคาร

¹⁰ Jorge Fontan, "5 Architecture Phases of Design Explained," FontanArchitecture. Accessed May 27, 2022, <https://fontanarchitecture.com/architectural-design-phases/>.

¹¹ Cady Chintis. "ARCHITECTURE EXPLAINED: THE PHASES OF DESIGNING & BUILDING A PROJECT," WC STUDIO, Accessed May 27, 2022. <https://wc-studio.com/journal/2019/7/5/working-with-an-architect-understanding-phases-of-design-construction>.

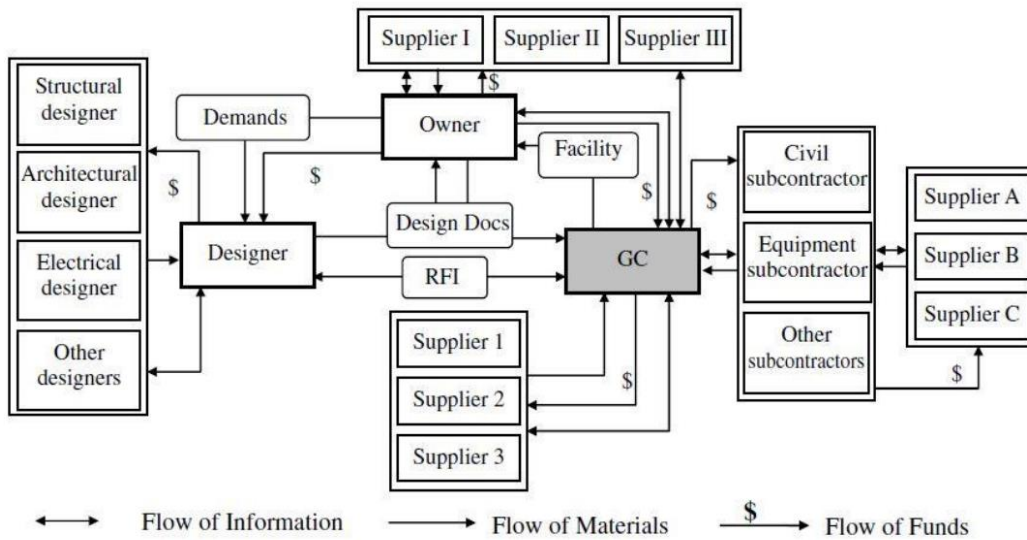
- **ออกแบบรายละเอียด** เป็นการเพิ่มรายละเอียดเข้าไปในแปลนโครงการจาก ขั้นตอนการออกแบบเบื้องต้น (Schematic Design) โดยอาจเพิ่ม การออกแบบระบบการทำงานของอาคาร (Building systems) เช่นการออกแบบ ระบบไฟฟ้า ระบบปรับความเย็น ระบบแสงไฟ การตกแต่งภายใน โดยเป็นการทำงานร่วมกับ วิศวกร ภัณฑนากร และผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
  - **แบบก่อสร้าง** เป็นแบบแปลนที่มีรายละเอียดมากที่สุด และใช้สำหรับการก่อสร้างโดยผู้รับเหมา อีกทั้งเป็นแบบแปลนสำหรับยื่นเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอนุมัติการก่อสร้างอาคาร
- (3) **การหาผู้รับเหมา (Bidding & Negotiation)** ในขั้นตอนนี้ สถาปนิกมีหน้าที่แนะนำลูกค้าในการเลือกผู้รับเหมาก่อสร้าง และตอบคำถามที่ผู้รับเหมามีต่อแบบแปลนในการก่อสร้างอาคาร
- (4) **การบริหารและอำนวยการก่อสร้าง (Construction Administration)** หน้าที่หลักของสถาปนิกในส่วนงานนี้คือ การเยือนพื้นที่ก่อสร้างเพื่อตรวจสอบงานก่อสร้างของผู้รับเหมา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้าง และตอบคำถามผู้รับเหมาเกี่ยวกับงานก่อสร้าง

3.3 ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมก่อสร้าง โดยกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมก่อสร้าง มีการกล่าวถึงในงานศึกษาที่สำคัญ เช่น Vrijhoef (1998) ต่อมาแนวคิดในงานดังกล่าวได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น Behera et al (2015) และ Chandhok (2021)

ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมก่อสร้างมีผู้เล่นหลัก คือ (1) ลูกค้า (2) สถาปนิกและที่ปรึกษาอื่นๆ (3) ผู้รับเหมาก่อสร้าง (4) ผู้รับเหมาช่วง (5) ผู้จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง ดังแสดงในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมก่อสร้าง

ที่มา: Supply Chain Management in Architectural Engineering and Construction Using Mathematical Modeling and Simulation Techniques (2021)

จากระบบนิเวศของอุตสาหกรรมก่อสร้างดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ดัดแปลงเพื่อจัดทำภาพของระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ดังแสดงในภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

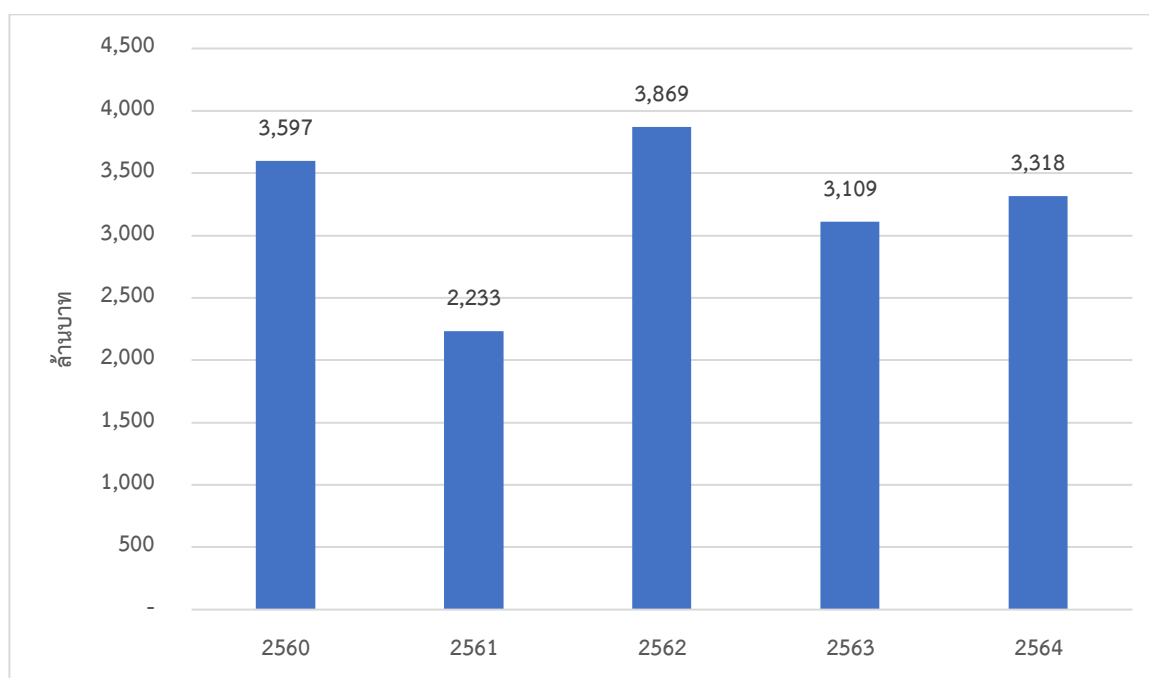
ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย

3.3.1 ลูกค้า

ลูกค้าเป็นผู้เล่นสำคัญในระบบนิเวศของอุตสาหกรรมการก่อสร้าง โดยเป็นผู้กำหนดความต้องการของโครงการและตรวจรับงานเมื่อโครงการเสร็จสิ้น ประเภทของลูกค้า ได้แก่ บุคคลธรรมดาที่ต้องการสร้างที่พักอาศัย ผู้ประกอบการเอกชนที่ต้องการสร้างโครงการเชิงพาณิชย์ หรือหน่วยงานภาครัฐที่ต้องการสร้างอาคารหรือโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่

ทั้งนี้ จากข้อมูลของกรมบัญชีกลาง ภาครัฐมีมูลค่าการใช้จ่ายในการออกแบบหรือควบคุมอาคาร 3,318 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2564 และเคยมีมูลค่าสูงสุดถึง 3,868 ล้านบาทในปีงบประมาณ 2562 ดังแสดงในภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.4 มูลค่าการจ้างงานออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างของภาครัฐ ในปี 2560-2564

ที่มา: กรมบัญชีกลาง

ในส่วนของผู้ประกอบการเอกชนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการสร้างโครงการเชิงพาณิชย์ จากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ในปี 2563 มีรายได้รวมกว่า 1 ล้านล้านบาทและมีบริษัทที่จดทะเบียนกว่า 58,314 รายโดยประเภทธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในสาขานี้ได้แก่ กิจกรรมการซื้อและการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของตนเองเพื่อการพักอาศัยที่มีรายได้รวมกว่า 3.8 แสนล้านบาทและมีผู้ประกอบการกว่า 7,000 ราย ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 รายได้รวมของผู้ประกอบการเอกชนเกี่ยวกับการสร้างโครงการเชิงพาณิชย์

รหัส TSIC	คำอธิบายประเภทธุรกิจ	จำนวนบริษัท	รายได้รวม (บาท)
68101	การซื้อและการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของตนเอง เพื่อการพักอาศัย	7,458	387,881,123,817
68102	การซื้อและการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของตนเองที่ไม่ใช่ เพื่อเป็นที่พักอาศัย	19,727	272,016,532,327
68103	การเช่าและการดำเนินการเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของตนเองหรือเช่าจากผู้อื่นเพื่อเป็นที่พักอาศัย	12,562	50,607,002,340
68104	การเช่าและการดำเนินการเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นของตนเองหรือเช่าจากผู้อื่นที่ไม่ใช่เพื่อเป็นที่พักอาศัย	13,351	271,039,712,530
68201	กิจกรรมของตัวแทนและนายหน้าอสังหาริมทรัพย์โดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง	3,548	13,690,064,032
68202	กิจกรรมบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยได้รับค่าตอบแทนหรือตามสัญญาจ้าง	1,668	14,222,712,348
รวม		58,314	1,009,457,147,392

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

3.3.2 นักร้องแบบ

หน้าที่หลักของนักร้องแบบคือ การทำแบบแปลนสำหรับการก่อสร้าง การเลือกวัสดุก่อสร้าง และงานบริหารและอำนวยการก่อสร้าง โดยนักร้องแบบอาจเป็น สถาปนิกหลักซึ่งออกแบบอาคาร มัณฑนากรซึ่งออกแบบการตกแต่งภายใน ภูมิสถาปนิกซึ่งออกแบบพื้นที่ภายนอกอาคาร สถาปนิกผังเมืองซึ่งออกแบบวางผังเมือง และวิศวกรโยธาซึ่งดูแลโครงสร้างอาคาร โดยจำนวนนักร้องแบบและประเภทของนักร้องแบบ จะแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละโครงการ

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีมูลค่าเพิ่มกว่า 8.5 พันล้านบาท¹² รายได้รวมของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมกว่า 3 หมื่นล้านบาท¹³ จำนวนสถาปนิกที่ถือใบประกอบวิชาชีพกว่า 30,000 ราย¹⁴ และจำนวนวิศวกรโยธาถือใบประกอบวิชาชีพกว่า 65,000 ราย¹⁵ ในปี 2563

¹² คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลบัญชีประชาชาติของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

¹³ คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

¹⁴ คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลผู้ถือใบประกอบวิชาชีพจากสภาสถาปนิก

¹⁵ คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลผู้ถือใบประกอบวิชาชีพจากสภาวิศวกร

จากข้อมูลกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีจำนวน 4,355 ราย และมีรายได้รวมกว่า 3 หมื่นล้านบาท แบ่งออกเป็นกิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องที่มีรายได้ 1.2 หมื่นล้านบาทและมีสถานประกอบการ 1,914 แห่ง และกิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายในที่มีรายได้ 1.7 หมื่นล้านบาท และมีสถานประกอบการ 2,441 แห่ง ในปี 2564 ดังแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 รายได้รวมของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2564

รหัส TSIC	คำอธิบายประเภทธุรกิจ	จำนวนสถานประกอบการ (ราย)	รายได้รวม (บาท)
71101	กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง	1,914	12,721,860,994
74101	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	2,441	17,504,372,007
รวม		4,355	30,226,233,001

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

จากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในปี 2564 สถานประกอบการที่มีรายได้สูงสุด คือ บริษัท สถาปนิก 49 จำกัด ที่มีรายได้กว่า 439 ล้านบาท รองลงมาคือ บริษัท เบนสเลย์ ดีไซน์กรุ๊ป อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัลแตนท์ จำกัด (423 ล้านบาท) และ บริษัท เซนซีไซน์ จำกัด (387 ล้านบาท) ดังแสดงในตารางที่ 3.4

**ตารางที่ 3.4 สถานประกอบการที่ให้บริการสถาปัตยกรรมและที่ปรึกษาอื่นๆ
ที่มีรายได้สูงสุด 10 อันดับแรก ในปี 2564**

ลำดับ	รายชื่อสถานประกอบการ	รูปแบบธุรกิจ	รายได้ (บาท)
1	บริษัท สถาปนิก 49 จำกัด	กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง	438,612,283.55
2	บริษัท เบนสเลย์ ดีไซน์กรุ๊ป อินเตอร์เนชั่นแนล คอนซัล แตนส์ จำกัด	กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง	422,611,009.68
3	บริษัท เซนซีไซน์ จำกัด	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	386,730,106.55
4	บริษัท ยู่อูย อินทีเรีย จำกัด	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	368,102,504.53
5	บริษัท ซีเอ โอ คล็อก จำกัด	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	360,271,719.22
6	บริษัท แพลน โมทีฟ จำกัด	กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง	334,599,875.93
7	บริษัท เจมิโนย แอนด์ แอสโซซิ เอท จำกัด	กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง	324,188,992.09
8	บริษัท วายเอ็นแซด อินทีเรีย จำกัด	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	310,919,618.92
9	บริษัท ปีโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	245,511,549.97
10	บริษัท เวลส์คอน อินทีเรีย จำกัด	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน	238,369,316.33

หมายเหตุ: รหัสประเภทกิจกรรมธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมในที่นี้ ได้แก่ รหัส TSIC 71101 และ 74101

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

3.3.3 การเผยแพร่ผลงาน

ช่องทางหลักในการเผยแพร่ผลงานสถาปัตยกรรมให้เป็นที่รู้จักคือ การตีพิมพ์ผลงานบนเว็บไซต์หรือนิตยสารที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม หรือการได้รับรางวัลสถาปัตยกรรม โดยสามารถแบ่งออกเป็นช่องทางในประเทศ เช่น รางวัล ASA Awards หรือนิตยสาร ASA Journal และช่องทางต่างประเทศ เช่น รางวัล Pritzker Prize และ Architizer A+ Awards หรือผ่านเว็บไซต์ Architizer

ผลงานหลายชิ้นของสถาปนิกชาวไทยได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับนานาชาติ เช่น บริษัท TA-CHA Design ที่ได้รับรางวัล A+ Awards ในสาขา Mixed Use ในปี 2022 หรือ บริษัท A49hd ที่ได้รับรางวัล Architecture Masterprize 2021 ดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ตัวอย่างผลงานสถาปัตยกรรมไทยที่ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ

รางวัล	ชื่อโครงการ	บริษัท
A+ Award	FH Office Commercial	TA-CHA Design
A+ Award	Mason Hospitality	Vaslab Architecture
International Architecture Awards	Santiburi The Residences	Architects 49
International Architecture Awards	Warehouse 12	A49hd
Architecture Masterprize 2021	THE KENSINGTON LEARNING SPACE	Plan Architect
Architecture Masterprize 2021	DIAGONAL HOUSE	A49hd
Architecture Masterprize 2021	Hidden House by	A49hd
Architecture Masterprize 2021	WONJIN AESTHETIC SURGERY GALLERY CLINIC	A U N Design Studio
Architecture Masterprize 2021	SUMMER LASALLE	1819

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย

3.3.4 ผู้รับเหมาก่อสร้าง และผู้รับเหมาช่วง

ผู้รับเหมาก่อสร้าง ทำหน้าที่ดูแลการก่อสร้างของโครงการ การจ้างแรงงานก่อสร้าง การสรรหาวัสดุ ก่อสร้างจากผู้จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง และการจ้างผู้รับเหมาช่วง โดยผู้รับเหมาช่วงจะเข้ามาทำงานเมื่อผู้รับเหมาหลักไม่สามารถทำงานก่อสร้างในส่วนนั้นได้ ด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ความซับซ้อนของงานที่ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ขนาดของงาน หรืองานที่ต้องอาศัยเครื่องจักรขนาดใหญ่

จำนวนสถานประกอบการในอุตสาหกรรมการก่อสร้างมีจำนวนมากถึง 44,209 แห่ง และมีรายได้รวมกว่า 7.65 แสนล้านบาท ซึ่งจำแนกตามประเภทได้เป็น (1) สาขาการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย ที่มีจำนวนสถานประกอบการ 8,569 แห่ง และรายได้ 1.2 แสนล้านบาท และ (2) สาขาการก่อสร้างอาคารที่ไม่ใช่ที่พักอาศัย ที่มีจำนวนสถานประกอบการ 35,640 แห่ง และรายได้ 6.4 แสนล้านบาท ดังแสดงในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 รายได้รวมของผู้ประกอบในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง

รหัส TSIC	คำอธิบายประเภทธุรกิจ	จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	รายได้รวม (บาท)
41001	การก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย	8,569	120,906,973,904
41002	การก่อสร้างอาคารที่ไม่ใช่ที่พักอาศัย	35,640	644,959,347,973
รวม		44,209	765,866,321,877

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

3.3.5 วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง

อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง และวัสดุก่อสร้างเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการทำงานของนักออกแบบ

รายได้รวมของอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง¹⁶ อยู่ที่ประมาณ 3.9 แสนล้านบาท ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มวัสดุก่อสร้างที่มีรายได้กว่า 2.3 แสนล้านบาท และจำนวนสถานประกอบการกว่า 1,400 แห่ง และกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ที่มีรายได้ 1.6 แสนล้านบาท และจำนวนสถานประกอบการกว่า 3,014 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 3.7

¹⁶ การวัดรายได้ของอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง เป็นการใช้จ่ายจำกัดความจากข้อมูลของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในกลุ่มวัสดุก่อสร้าง และกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการออกแบบในสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์

ตารางที่ 3.7 รายได้รวมของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง

กลุ่ม	รหัส TSIC	คำอธิบายประเภทธุรกิจ	จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	รายได้รวม (บาท)
เฟอร์นิเจอร์	31001	การผลิตเฟอร์นิเจอร์ไม้	565	19,943,817,64
เฟอร์นิเจอร์	31002	การผลิตเฟอร์นิเจอร์โลหะ	140	5,760,111,797
เฟอร์นิเจอร์	31003	การผลิตฐานรองที่นั่งนอนและที่นอน	142	9,013,441,911
เฟอร์นิเจอร์	31009	การผลิตเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากวัสดุอื่นๆ (ยกเว้น หิน คอนกรีต หรือ เซรามิก)	1,470	52,974,394,798
เฟอร์นิเจอร์	46494	การขายส่งเฟอร์นิเจอร์ชนิดใช้ในครัวเรือน	979	29,318,083,045
เฟอร์นิเจอร์	47591	ร้านขายปลีกเฟอร์นิเจอร์ชนิดใช้ในครัวเรือน	1,588	42,026,980,402
วัสดุก่อสร้าง	23921	การผลิตอิฐ	118	1,824,702,047
วัสดุก่อสร้าง	23922	การผลิตกระเบื้องปูพื้นและแผ่นเซรามิก	52	17,624,793,683
วัสดุก่อสร้าง	23923	การผลิตเครื่องสุขภัณฑ์เซรามิก	50	21,823,667,790
วัสดุก่อสร้าง	23929	การผลิตวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอื่นๆ ที่ทำจากดินเหนียวซึ่งมีได้ จัดประเภทไว้ในที่อื่น	41	264,674,169
วัสดุก่อสร้าง	23941	การผลิตปูนซีเมนต์ ธุรกิจทุกขนาด	66	80,786,783,915
วัสดุก่อสร้าง	23942	การผลิตปูนโลม (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์	51	3,637,731,066
วัสดุก่อสร้าง	23951	การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีตเพื่อใช้ในงานก่อสร้าง	1,055	96,637,805,652
วัสดุก่อสร้าง	23952	การผลิตผลิตภัณฑ์ปูนปลาสเตอร์ที่ใช้ในงานก่อสร้าง ธุรกิจทุกขนาด	34	7,724,043,681
รวม			6,351	389,361,031,603

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

3.3.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม คือ สถาสถาปนิก ซึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมวิชาชีพสถาปนิก และเป็นผู้รับผิดชอบในการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมรวมทั้ง ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยและการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม เช่นเดียวกับสภาวิศวกรซึ่งดูแลวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่

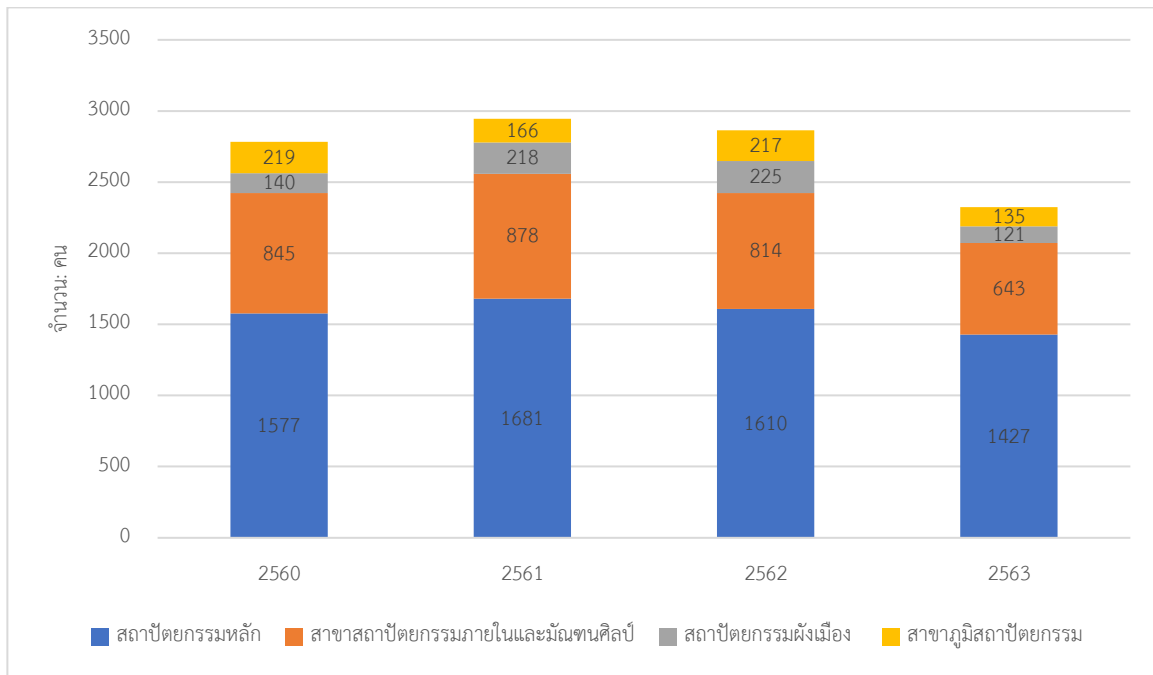
- กรมบัญชีกลาง ซึ่งเป็นผู้กำหนดราคากลางของการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบของภาครัฐ
- หน่วยงานท้องถิ่น ภายใต้พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบอนุมัติแบบแปลนในการขออนุมัติก่อสร้างอาคาร และควบคุมการก่อสร้างอาคาร
- กรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการวางผัง ออกแบบ ควบคุม การก่อสร้าง บูรณะเมืองหรืออาคารและสิ่งก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งมีโครงการช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

นอกจากนี้ ในระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม สมาคมหรือสภาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (TIDA) สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (TALA) สมาคมสถาปนิกสยาม สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย (TUDA) และสมาคมบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยการจัดทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เช่น การศึกษาวิจัยในแต่ละสาขาวิชาชีพ การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันระหว่างสมาชิก รวมถึง การเป็นตัวกลางในการประสานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการในการสื่อสารปัญหาและผลักดันข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.3.7 ภาคการศึกษา

ภาคการศึกษาทำหน้าที่ผลิตแรงงานสถาปนิกเข้าสู่อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยในปีการศึกษา 2563 พบว่า จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาด้านบริการสถาปัตยกรรมมีมากกว่า 2,326 ราย โดยจำแนกตามสาขา ได้แก่ สาขาสถาปัตยกรรมหลัก (1,427 ราย) สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ (643 ราย) สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง (135 ราย) สาขาภูมิสถาปัตยกรรม (121 ราย) ดังแสดงในภาพที่ 3.5

ภาพที่ 3.5 จำนวนบัณฑิตจบใหม่ในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม จำแนกตามรายสาขา

ที่มา: คณะผู้วิจัยประมวลผล จากข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา สป.อว.

3.3.8 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของงานก่อสร้าง

จากการใช้ข้อมูลต้นทุนการผลิตและสัดส่วนโครงสร้างต้นทุน ปี 2020 ซึ่งเป็นการสำรวจโดย BUILK และข้อมูลต้นทุนค่าก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ คณะผู้วิจัยได้ประมาณการมูลค่าเพิ่มของกิจกรรมต่าง ๆ ในห่วงโซ่มูลค่าของงานก่อสร้าง พบว่า มูลค่าเพิ่มตกอยู่กับผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์มากที่สุด (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ ผู้ผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง (ร้อยละ 33) ผู้รับเหมาก่อสร้าง (ร้อยละ 26) และผู้รับจ้างงานออกแบบ (ร้อยละ 3)

4. สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงสถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์จากมูลค่าอุตสาหกรรม มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ รางวัลสถาปัตยกรรมในระดับโลก และการจ้างงาน

4.1 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ

ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยจะวิเคราะห์สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในต่างประเทศ โดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญต่างๆ ได้แก่ รายได้บริการสถาปัตยกรรมทั่วโลก มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ และชื่อเสียงของงานบริการสถาปัตยกรรมในระดับนานาชาติ ซึ่งสะท้อนจากรางวัลที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก เช่น ARCASIA Award และ Master Prize และรางวัลที่ได้รับการยอมรับสูงสุดในวงการสถาปัตยกรรมระดับโลก คือ The Pritzker Architecture Prize โดยมีรายละเอียดดังนี้

- รายได้บริการสถาปัตยกรรมทั่วโลก

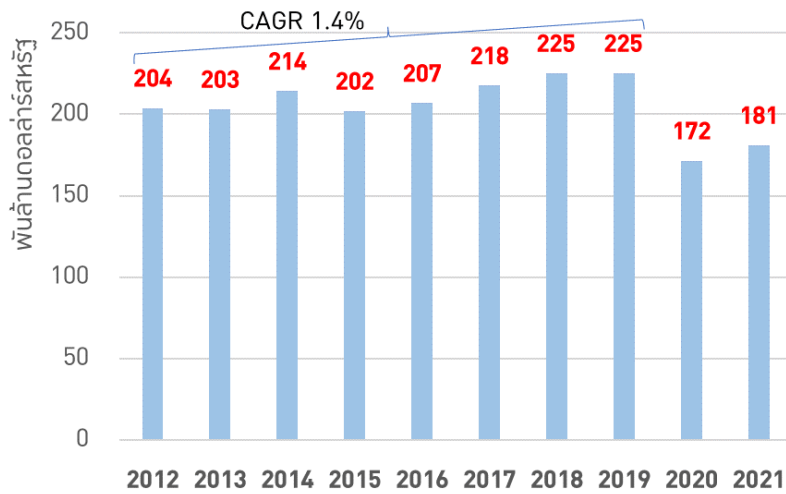
จากผลสำรวจของรายได้ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจัดทำโดย Ibisworld Global architectural service¹⁷ พบว่ารายได้สูงสุดของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมอยู่ที่ 2.25 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2562 และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 1.4 ระหว่างปี 2555-2562 ในปี 2563 และ 2564 รายได้ของอุตสาหกรรมตกลงอยู่ที่ 1.72 และ 1.81 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ และจากการคาดการณ์ของ Grand View Research อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจะมีการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 7.4 ในปี 2565-2573¹⁸

---

¹⁷ “Global Architectural Services Industry,” Ibis World, Accessed May 27, 2022, <https://www.ibisworld.com/global/market-research-reports/global-architectural-services-industry/>.

¹⁸ “Architectural Services Market Size, Share & Trends Analysis Report By Service Type (Architectural Advisory Services, Engineering Services, Urban Planning Services), By End Use, By Region, And Segment Forecasts, 2022 – 2030,” Grand View Research, Accessed May 27, 2022, <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/architectural-services-market>.

ภาพที่ 4.1 มูลค่ารายได้บริการสถาปัตยกรรมทั่วโลก

ที่มา: Ibisworld Global architectural service

● **มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม**

ในการวิเคราะห์มูลค่าการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของต่างประเทศ คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลการส่งออกสินค้าของกรมศุลกากรในรหัสพิกัดศุลกากร (HS Code หรือ Harmonized System) โดยใช้รหัส 4 หลัก 4906: *แปลนและภาพลายเส้นที่เป็นต้นฉบับเขียนด้วยมือ เพื่อวัตถุประสงค์ทางสถาปัตยกรรม วิศวกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ทางภูมิประเทศ หรือวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน* หนังสือที่เขียนด้วยมือ สำเนาของสิ่งดังกล่าวที่ได้จากการถ่ายด้วยกระดาษไวแสงและที่ได้จากการใช้กระดาษคาร์บอน และข้อมูลมาตรฐานการส่งออกและนำเข้าบริการ EBOPS 2002 รหัส 9.3.4 บริการด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจาก ฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ

ในด้านการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรม ในปี 2562 ตลาดส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 115 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมสูงที่สุดของโลก (18.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาคือ เนเธอร์แลนด์ (17.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และเยอรมนี (10.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ขณะที่ ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรม 0.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 10 อันดับประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมสูงสุด ในปี 2562

ลำดับ	ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
มูลค่าตลาดส่งออกสินค้าสถาปัตยกรรม		114,721,722	100
1	ฝรั่งเศส	18,569,819	16.2
2	เนเธอร์แลนด์	17,422,538	15.2
3	เยอรมนี	10,581,573	9.2
4	สหราชอาณาจักร	9,638,029	8.4
5	สเปน	9,253,319	8.1
6	สหรัฐอเมริกา	8,872,074	7.7
7	ออสเตรเลีย	8,302,786	7.2
8	จีน	8,192,701	7.1
9	ญี่ปุ่น	3,702,065	3.2
10	อิสราเอล	3,345,000	2.9
17	ไทย	855,730	0.7

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ

ส่วนในด้านการนำเข้าสินค้าด้านสถาปัตยกรรม ในปี 2562 ตลาดนำเข้าสินค้าด้านสถาปัตยกรรมทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 76 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าสินค้าด้านสถาปัตยกรรมสูงที่สุดของโลก (15 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาคือ อินเดีย (7.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ (7.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ขณะที่ ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าด้านสถาปัตยกรรม 0.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอยู่ในอันดับที่ 28 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 10 อันดับประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าสินค้าด้านสถาปัตยกรรมสูงสุด ในปี 2562

ลำดับ	ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
มูลค่าตลาดนำเข้าสินค้าสถาปัตยกรรม		76,163,812	100
1	สหรัฐอเมริกา	14,962,963	19.6
2	อินเดีย	7,702,751	10.1
3	สหรัฐอเมริกาบริติช	7,427,691	9.8
4	ฝรั่งเศส	4,827,774	6.3
5	โปรตุเกส	4,333,993	5.7
6	สเปน	3,551,466	4.7
7	เยอรมนี	2,803,766	3.7
8	สหราชอาณาจักร	2,583,236	3.4
9	สโลวาเกีย	2,433,478	3.2
10	เนเธอร์แลนด์	2,224,369	2.9
28	ไทย	489,114	0.6

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ

สำหรับการส่งออกบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2561 ตลาดส่งออกบริการสถาปัตยกรรมมีมูลค่าประมาณ 7.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าตลาดนำเข้าอยู่มาก โดยสหราชอาณาจักร อินเดีย และสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีสัดส่วนรวมกันมากกว่าร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกบริการสถาปัตยกรรมของโลก ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 10 อันดับประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2561

ลำดับ	ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
มูลค่าตลาดส่งออกบริการสถาปัตยกรรม		72,256	100
1	สหราชอาณาจักร	18,232	25.2
2	อินเดีย	18,146	25.1
3	สหรัฐอเมริกา	14,880	20.6
4	เนเธอร์แลนด์	8,941	12.4
5	สิงคโปร์	3,334	4.6
6	สหพันธรัฐรัสเซีย	2,675	3.7
7	ออสเตรเลีย	1,815	2.5
8	โรมาเนีย	1,479	2.0
9	โปรตุเกส	818	1.1
10	โปแลนด์	465	0.6

หมายเหตุ: ประเทศไทยไม่มีการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าการส่งออกและนำเข้า EBOPS 2002 รหัส 9.3.4

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ

ในด้านการนำเข้าบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2561 ตลาดนำเข้าบริการสถาปัตยกรรมมีมูลค่าเกือบ 7 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยอินเดียเป็นตลาดนำเข้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของมูลค่าการนำเข้าบริการสถาปัตยกรรมของโลก ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 10 อันดับประเทศที่มีมูลค่าการนำเข้าบริการสถาปัตยกรรมสูงสุด ในปี 2561

ลำดับ	ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน (ร้อยละ)
มูลค่าตลาดนำเข้าบริการสถาปัตยกรรม		66,892	100
1	อินเดีย	32,090	48.0
2	เนเธอร์แลนด์	7,652	11.4
3	สหรัฐอเมริกา	5,934	8.9
4	สหพันธรัฐรัสเซีย	5,730	8.6
5	ประเทศอังกฤษ	5,544	8.3
6	สิงคโปร์	2,900	4.3
7	ออสเตรเลีย	2,635	3.9
8	โปรตุเกส	845	1.3
9	โรมาเนีย	762	1.1
10	อิสราเอล	643	1.0

หมายเหตุ: ประเทศไทยไม่มีการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าการส่งออกและนำเข้า EBOPS 2002 รหัส 9.3.4

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากฐานข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ

- **รางวัลของงานบริการสถาปัตยกรรมในระดับนานาชาติ**

รางวัล ARCASIA

รางวัล ARCASIA จัดทำโดย Architects Regional Council Asia ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของสมาคมสถาปนิกในทวีปเอเชีย กว่า 22 สมาคม และรางวัล ARCASIA มอบให้แก่งานสถาปัตยกรรมในประเภทต่าง ๆ เช่น บ้านเดี่ยว คอนโดมิเนียม อาคารพาณิชย์ โรงแรม สถาบันการศึกษา และอื่น ๆ

ในปี ค.ศ. 2019-2021 งานสถาปัตยกรรมจากประเทศจีน ได้รับรางวัลจาก ARCASIA มากที่สุด รองลงมาคือ ประเทศเวียดนาม ขณะที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 3 จากทั้งหมด 11 ประเทศ โดยสถาปนิกไทยได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง 1 เหรียญ และได้รับรางวัลรองชนะเลิศ 8 เหรียญ ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 อันดับประเทศที่ได้รับรางวัล ARCASIA ระหว่างปี ค.ศ. 2019-2021

ประเทศ	อันดับ	รางวัลเหรียญทอง	รางวัลรองชนะเลิศ
จีน	1	16	38
เวียดนาม	2	6	1
ไทย	3	1	8
ญี่ปุ่น	4	1	7
สิงคโปร์	5	1	3
อินเดีย	6	1	1
มาเลเซีย	7	1	1
เกาหลี	8	0	4
บังคลาเทศ	9	0	3
ศรีลังกา	10	0	3
ฮ่องกง	11	0	2

ที่มา: Architects Regional Council Asia

รางวัล Architecture MASTERPRIZE

รางวัล Architecture Masterprize เป็นรางวัลระดับนานาชาติที่ได้รับการยอมรับจากสถาปนิกทั่วโลก โดยมีสถาปนิกจาก 60 ประเทศทั่วโลกที่เข้าร่วมประกวด ทั้งนี้ ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 16 โดยสถาปนิกไทยได้รับรางวัล Architecture MASTERPRIZE รวม 16 รางวัล ในปี ค.ศ. 2019-2021 ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 อันดับประเทศหรือเขตเศรษฐกิจที่ได้รับรางวัล Architecture MASTERPRIZE ในปี ค.ศ. 2019-2021

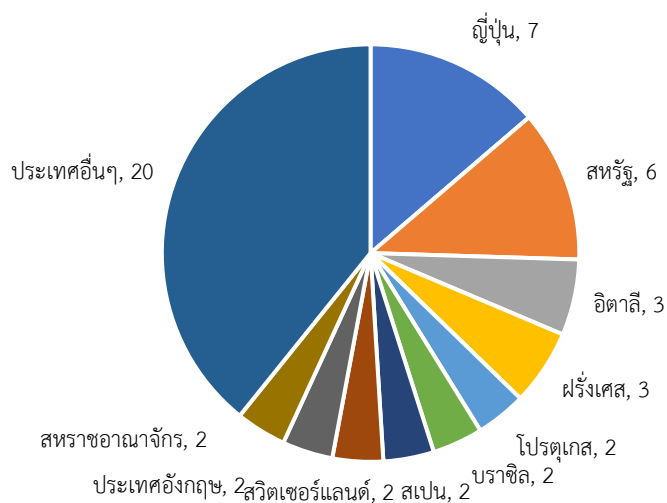
อันดับ	ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ	จำนวนรางวัล
1	จีน	288
2	สหรัฐ	140
3	ไต้หวัน	138
4	แคนาดา	53
5	ฮ่องกง	50
6	ญี่ปุ่น	42
7	เม็กซิโก	33
8	สเปน	32
9	อังกฤษ	30
10	ออสเตรเลีย	22
16	ไทย	14

ที่มา: Architecture MASTERPRIZE

รางวัล Pritzker Architecture Award

รางวัล Pritzker Architecture Award นับเป็นรางวัลสถาปนิกระดับโลกโดยเป็นการมอบให้สถาปนิกที่มีความสามารถ มุมมอง และความมุ่งมั่นในวิชาชีพ และสร้างสรรค์ผลงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าแก่มนุษย์ โดยมีสถาปนิกที่ได้รับรางวัลนี้แล้วกว่า 51 คน นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ในจำนวนนี้ สถาปนิกชาวญี่ปุ่นได้รับรางวัลมากที่สุด (7 คน) รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา (6 คน) ฝรั่งเศส (3 คน) และอิตาลี (3 คน) ดังแสดงในภาพที่ 4.2 อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ยังไม่มีสถาปนิกไทยที่ได้รับรางวัลดังกล่าว

ภาพที่ 4.2 รางวัล Pritzker Prize จำแนกรายประเทศ

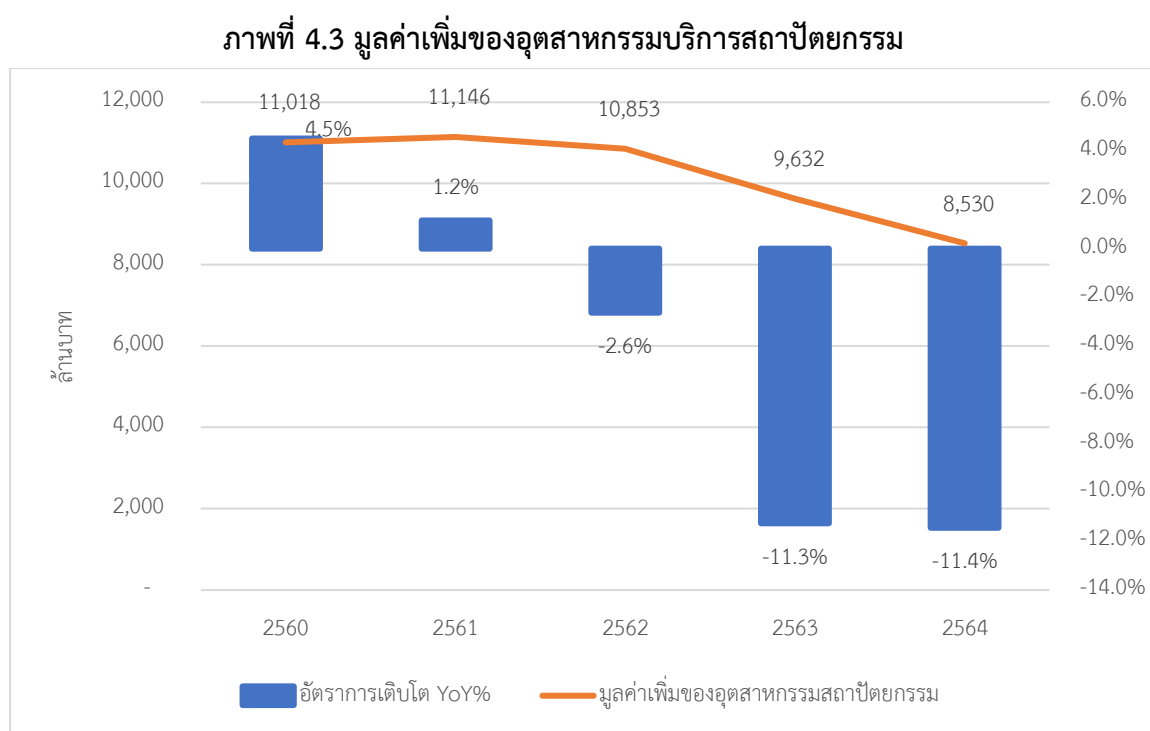

ที่มา: Pritzker Architecture Prize

4.2 สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศไทย

4.2.1 มูลค่าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในปี 2560-2564 มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม¹⁹ มีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีการเติบโตเฉลี่ยสะสมต่อปี (CAGR) ร้อยละ -6.2 โดยมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ประมาณ 1.1 หมื่นล้านบาท ในปี 2560-2561 และปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2562 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบทางลบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ดังแสดงในภาพที่ 4.3

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลบัญชีประชาชาติของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ทั้งนี้ ในการศึกษามูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศไทย คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลสถิติบัญชีประชาชาติของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDC) ซึ่งรายงานข้อมูลรายได้ประชาชาติในรูปแบบของรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย (Thailand Standard Industrial Classification หรือ TSIC) ปี 2552 อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของข้อมูลสถิติบัญชีประชาชาตินี้คือข้อมูลที่รายงานมีเฉพาะ TSIC ในระดับ 4 หลัก ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงต้องประมาณการข้อมูลสถิติบัญชี

¹⁹ เป็นมูลค่าเพิ่มจากรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย 7110 เท่านั้นเนื่องจากทางสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลของรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย 7410

ประชาชาติให้อยู่ในระดับ 5 หลักโดยปรับตามสัดส่วนแรงงานในแต่ละสาขาย่อย ทั้งนี้ รหัสมาตรฐานอุตสาหกรรม 5 หลักของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่ รหัส 71101 คือ กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และรหัส 74101 คือ กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน ซึ่งอยู่ใน รหัส 7110 และ 7410 ตามลำดับ นอกจากนี้ มีรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรม 5 หลักที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 รหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

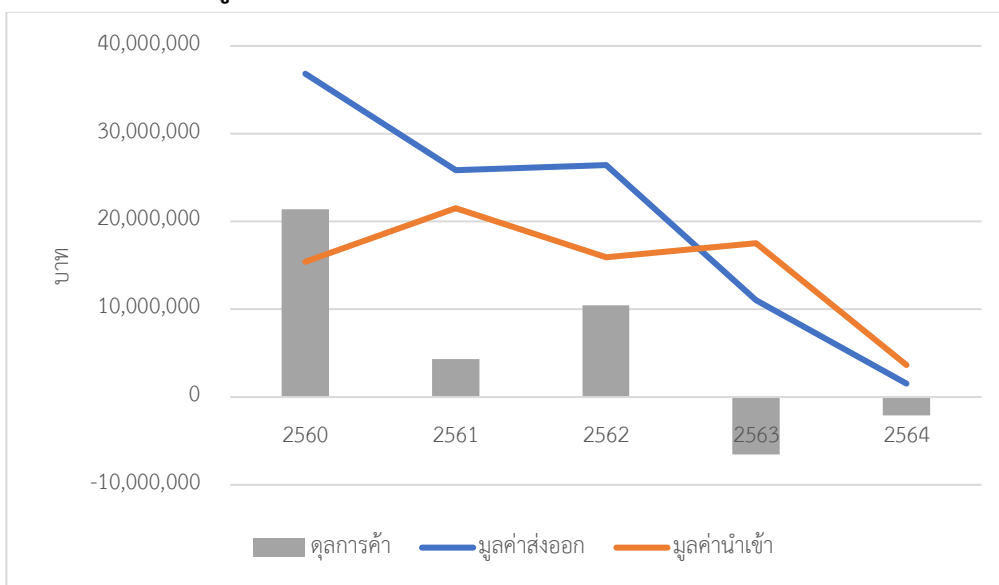
TSIC 4 หลัก	TSIC 5 หลัก	คำอธิบาย TSIC 5 หลัก
7110	71101	กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง
7110	71102	กิจกรรมงานวิศวกรรมและการให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิค ที่เกี่ยวข้อง
7110	71103	กิจกรรมงานธรณีฟิสิกส์ธรณีวิทยาและการให้คำปรึกษาที่ เกี่ยวข้อง
7410	74101	กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน
7410	74109	กิจกรรมการออกแบบเฉพาะด้านอื่น ๆซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ ในที่อื่น

ที่มา: คณะผู้วิจัย

4.2.2 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศของสินค้าสถาปัตยกรรม

เมื่อพิจารณาดุลการค้าของอุตสาหกรรมสินค้าด้านสถาปัตยกรรม คณะผู้วิจัยพบว่า ในช่วงปี 2560-2562 ประเทศไทยเกินดุลการค้า อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางลบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ประเทศไทยขาดดุลการค้าของอุตสาหกรรมสินค้าสถาปัตยกรรม ในปี 2563-2564 (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าของสินค้าด้านสถาปัตยกรรม (บาท)

หมายเหตุ: สินค้ารหัสพิกัดศุลกากร (HS Code หรือ Harmonized System) 4 หลัก ได้แก่ รหัส 4906: แพลนและภาพลายเส้นที่เป็นต้นฉบับเขียนด้วยมือ เพื่อวัตถุประสงค์ทางสถาปัตยกรรม วิศวกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ทางภูมิประเทศ หรือวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน หนังสือที่เขียนด้วยมือ สำเนาของสิ่งดังกล่าวที่ได้จากการถ่ายด้วยกระดาษไวแสงและที่ได้จากการใช้กระดาษคาร์บอน

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลการค้าไทย สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

หากพิจารณาประเทศคู่ค้าหลักในอุตสาหกรรมสินค้าด้านสถาปัตยกรรม พบว่า ตลาดส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมที่สำคัญของไทย ได้แก่ อินเดีย โดยมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมทั้งหมดของไทย ขณะที่ตลาดนำเข้าสินค้าด้านสถาปัตยกรรมที่สำคัญของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น โดยมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 75 ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าสถาปัตยกรรมทั้งหมดของไทย (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ประเทศคู่ค้าหลักของประเทศไทยสำหรับสินค้าสถาปัตยกรรม ในปี 2564

ลำดับ	ตลาดส่งออกสำคัญ	มูลค่าส่งออก (บาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ตลาดนำเข้าสำคัญ	มูลค่านำเข้า (บาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1	อินเดีย	1,285,682	83.6	ญี่ปุ่น	2,753,308	75.5
2	สหราชอาณาจักร	84,700	5.5	ไต้หวัน	148,725	4.1
3	มาเลเซีย	51,133	3.3	สหรัฐอเมริกา	142,541	3.9
4	เวียดนาม	46,561	3.0	จีน	139,362	3.8
5	จีน	30,207	2.0	เยอรมนี	120,828	3.3
6	ญี่ปุ่น	18,163	1.2	ฝรั่งเศส	99,677	2.7
7	สหรัฐอเมริกา	6,591	0.4	สหราชอาณาจักร	62,379	1.7
8	อียิปต์	3,710	0.2	ออสเตรีย	43,531	1.2
9	ฮ่องกง	3,000	0.2	เนเธอร์แลนด์	34,854	1.0
10	ออสเตรเลีย	2,757	0.2	เวียดนาม	1,543	2.2
	อื่นๆ	53,406	0.3	อื่นๆ	35,122	37.19
	รวม	1,537,778	100.00	รวม	3,647,791	100.00

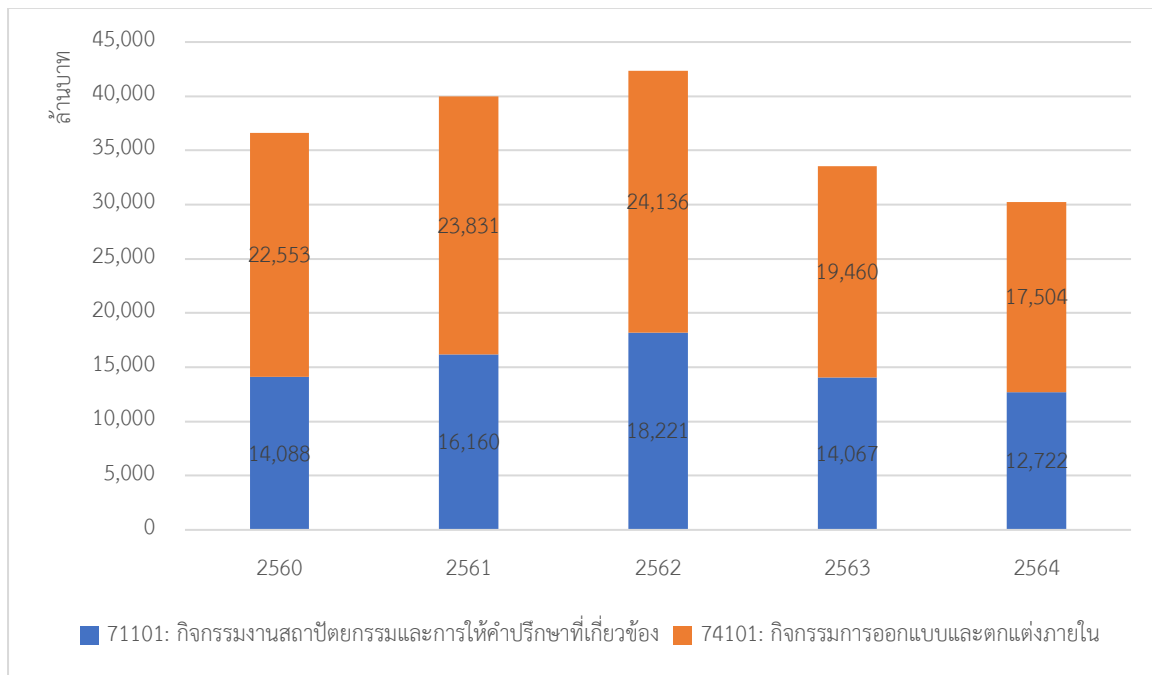
หมายเหตุ: สินค้ารหัสพิกัดศุลกากร (HS Code หรือ Harmonized System) 4 หลัก ได้แก่ รหัส 4906: แพลนและภาพลายเส้นที่เป็นต้นฉบับเขียนด้วยมือ เพื่อวัตถุประสงค์ทางสถาปัตยกรรม วิศวกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ทางภูมิประเทศ หรือวัตถุประสงค์ที่คล้ายกัน หนังสือที่เขียนด้วยมือ สำเนาของสิ่งดังกล่าวที่ได้จากการถ่ายด้วยกระดาษไวแสงและที่ได้จากการใช้กระดาษคาร์บอน

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลของการค้าไทย สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

4.2.3 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในปี 2560-2562 รายได้ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 3.6 หมื่นล้านบาท ในปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 4.2 หมื่นล้านบาท อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้รายได้ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมลดลงอย่างมากในปี 2563 และ 2564 (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 รายได้ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในช่วงปี 2560-2564

หมายเหตุ: สถานประกอบการจำแนกตามรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย (Thailand Standard Industrial Classification หรือ TSIC) ปี 2552 โดยรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรม 5 หลักที่ใช้ในการคำนวณได้แก่ รหัส 71101 คือ กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และรหัส 74101 คือ กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลข้อมูลบัญชีประชาชาติ จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ในการศึกษาจำนวนและขนาดของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) จำแนกตามรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย (Thailand Standard Industrial Classification หรือ TSIC) ปี 2552 เช่นเดียวกับข้อมูลรายได้ของสถานประกอบการ และใช้เกณฑ์ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม²⁰ ในการจำแนกขนาดของสถานประกอบการ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 เกณฑ์ในการจำแนกขนาดของสถานประกอบการ

ขนาดสถานประกอบการ	รายได้ต่อปีในภาคการผลิต (ล้านบาท)	รายได้ต่อปีในภาคบริการและภาคการค้า (ล้านบาท)
เล็ก	ไม่เกิน 100	ไม่เกิน 50
กลาง	100 - 500	50 - 300
ใหญ่	มากกว่า 500	มากกว่า 300

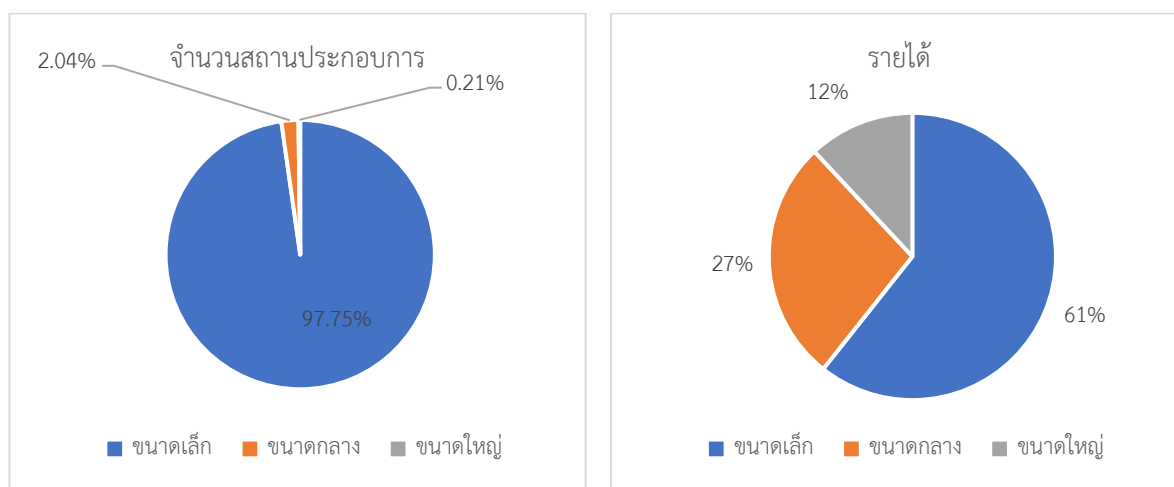
ที่มา: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

²⁰ “นิยาม SME,” สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://www.sme.go.th/th/cms-detail.php?modulekey=332&id=1334>.

ในส่วนของสถานประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง (รหัส TSIC 71101) ในปี 2564 มีสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลจำนวน 1,914 แห่ง ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นกิจการขนาดเล็ก คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 98 โดยสถานประกอบการขนาดเล็กสร้างรายได้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61 ของรายได้ทั้งหมดในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ขณะที่สถานประกอบการขนาดใหญ่และสถานประกอบการขนาดกลางมีสัดส่วนรายได้คิดเป็นร้อยละ 12 และร้อยละ 27 ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.6

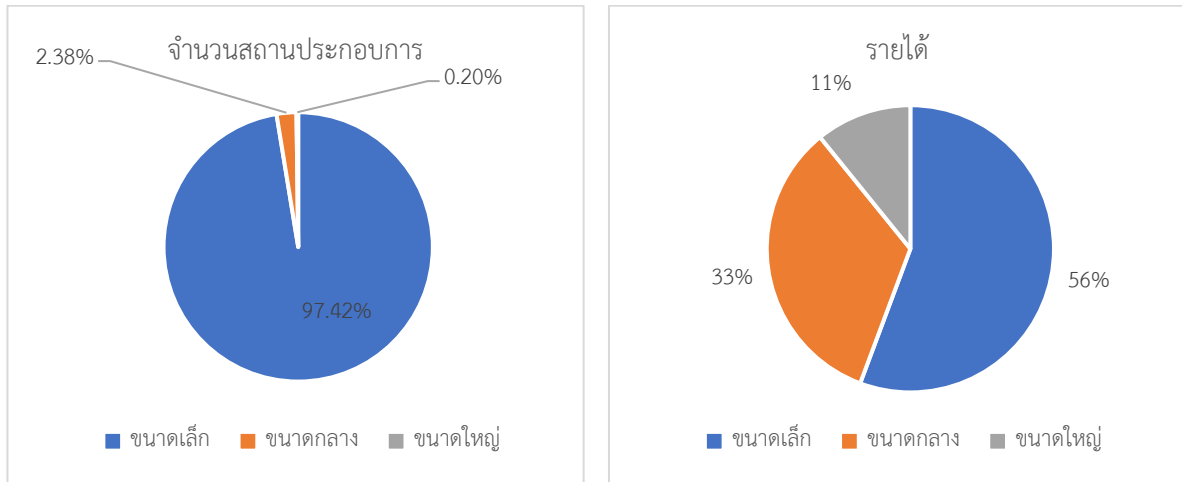
ภาพที่ 4.6 จำนวนสถานประกอบการและรายได้ จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ ที่ดำเนินกิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง (รหัส TSIC 71101) ในปี 2564

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

สถานประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน (รหัส TSIC 74101) มีลักษณะการกระจายตัวของขนาดบริษัทที่คล้ายกับสถานประกอบการที่ดำเนินกิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง (รหัส TSIC 74101) กล่าวคือ ในปี 2564 มีสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลจำนวน 2,441 แห่ง ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นกิจการขนาดเล็ก คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 97 และขนาดกลาง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2 โดยสถานประกอบการขนาดเล็กสร้างรายได้ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรม ขณะที่ สถานประกอบการขนาดใหญ่และสถานประกอบการขนาดกลางมีสัดส่วนรายได้ คิดเป็นร้อยละ 11 และร้อยละ 33 ตามลำดับ ดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 จำนวนสถานประกอบการและรายได้ จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ
ที่ดำเนินกิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน (รหัส TSIC 74101) ในปี 2564

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

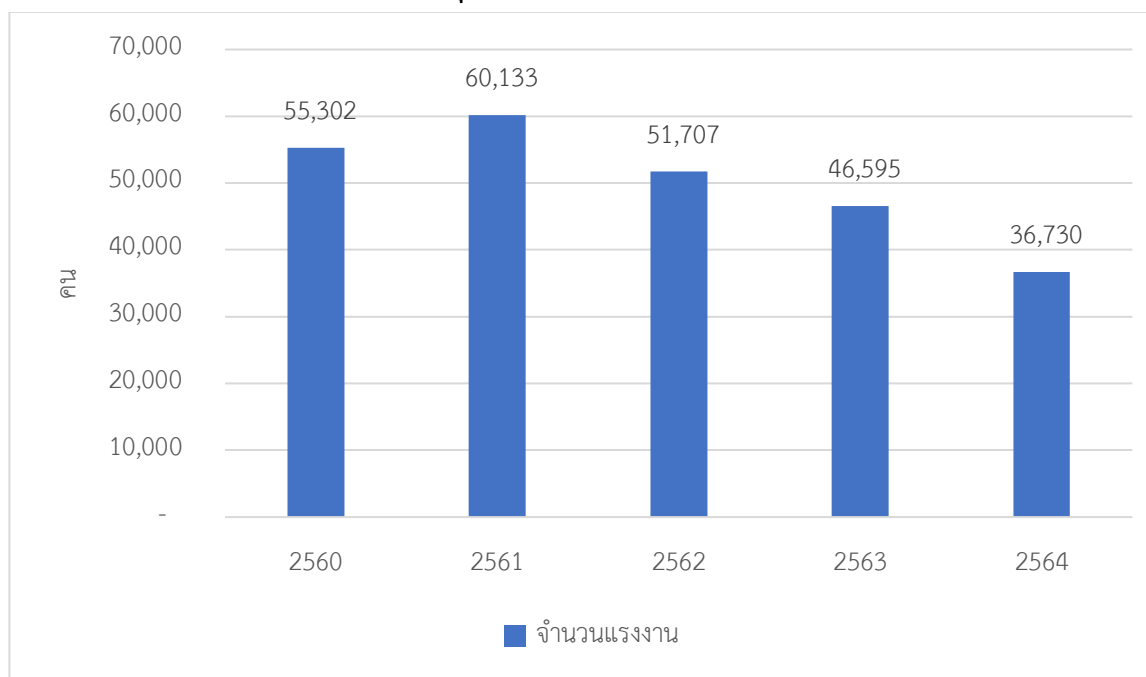
4.2.4 โครงสร้างแรงงานของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในการวิเคราะห์โครงสร้างแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม แหล่งข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลระดับประเทศเกี่ยวกับการทำงานของประชากร²¹ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดที่สำคัญของข้อมูลนี้คือ ในกรณีที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มสำรวจมีจำนวนน้อยเกินไป อาจทำให้ผลการสำรวจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้พิจารณาใช้ข้อมูลแรงงาน รหัสมาตรฐานอุตสาหกรรม 71101: กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรม 74101: กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน เพื่อให้ผลการศึกษามีความถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น

ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมีจำนวนแรงงานประมาณ 5-6 หมื่นคน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมก่อสร้าง และต่อเนื่องไปจนถึงอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม จนทำให้การจ้างงานของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมลดลงอย่างมาก เหลือเพียง 4.7 หมื่นคนในปี 2563 และ 3.7 คนในปี 2563 ดังแสดงในภาพที่ 4.8

²¹ นอกจากนี้ ฐานข้อมูลดังกล่าวยังมีการจัดจำแนกข้อมูลภายใต้มาตรฐานต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประเภทอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามมาตรฐานสากล (ISIC Rev. 3.0) การจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) (TSIC 2009) การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล (ISCO-08) และมาตรฐานการจัดจำแนกการศึกษา ตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา (ISCED 97)

ภาพที่ 4.8 จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2560-2564*

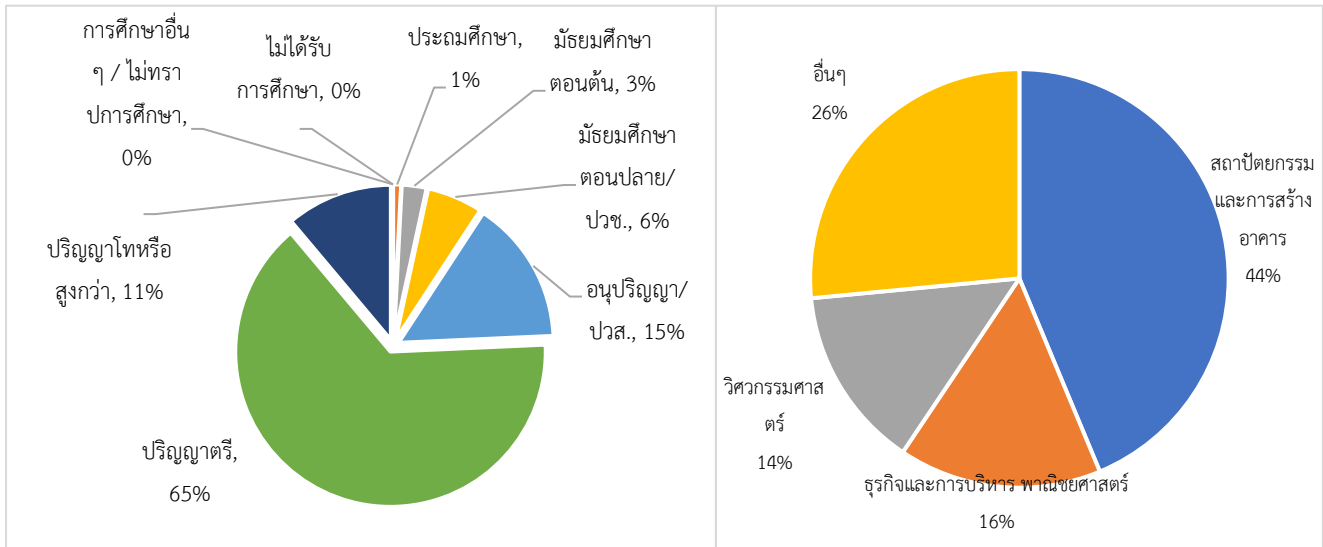

หมายเหตุ: *ข้อมูลในไตรมาส 3

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในด้านการศึกษานี้ แรงงานส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 65) รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา (ร้อยละ 15) และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า (ร้อยละ 11) นอกจากนี้ สาขาวิชาที่มีจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจบมากที่สุด ได้แก่ สาขาสถาปัตยกรรมและการสร้างอาคาร (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ สาขาธุรกิจและการบริการพาณิชยศาสตร์ (ร้อยละ 16) และสาขาวิศวกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 14) ดังแสดงในภาพที่ 4.9

ภาพที่ 4.9 ระดับการศึกษา และสาขาวิชาของแรงงานของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม
ในปี 2564*

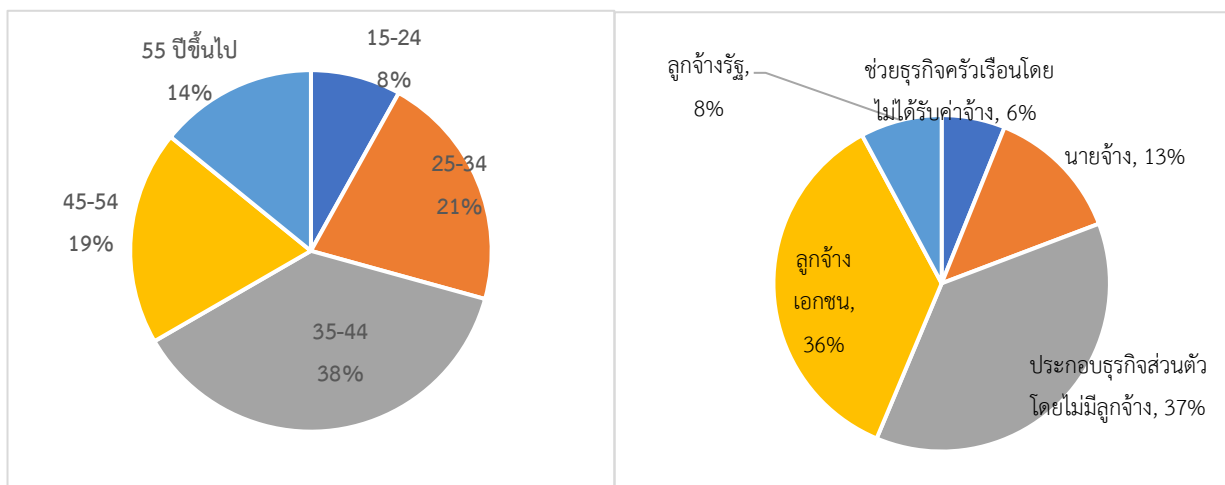

หมายเหตุ: *ข้อมูลในไตรมาส 3 ของปี 2564

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

หากพิจารณาโครงสร้างอายุและลักษณะการประกอบอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม คณะผู้วิจัยพบว่า ในปี 2564 แรงงานเกือบร้อยละ 40 มีอายุระหว่าง 35-44 ปี และในด้านการประกอบอาชีพของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม พบว่า สัดส่วนของแรงงานที่ทำงานในลักษณะประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง และแรงงานที่เป็นลูกจ้างเอกชน มีสัดส่วนเท่ากันอยู่ที่เกือบร้อยละ 40 (ภาพที่ 4.10)

ภาพที่ 4.10 โครงสร้างอายุ และลักษณะการประกอบอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2564*

หมายเหตุ: * ข้อมูลในไตรมาส 3 ของปี 2564

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม คณะผู้วิจัยพบว่า ประมาณ 1/3 ของแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ประกอบอาชีพสถาปนิกก่อสร้าง ตามมาด้วย อาชีพนัก ออกแบบตกแต่งภายในและมัณฑนากร (ร้อยละ 14) และอาชีพช่างเขียนแบบ (ร้อยละ 10) ทั้งนี้ ตำแหน่ง อาชีพช่างเขียนแบบมีรายได้สูงกว่าอาชีพอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ โดยมีรายได้ประมาณ 4 หมื่นบาทต่อเดือน ดัง แสดงในตาราง 4.10

ตารางที่ 4.10 5 อันดับอาชีพที่มีการจ้างงานสูงสุดของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2564*

รหัส ISCO-08	อาชีพ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	รายได้มีฐาน (บาท)
2161	สถาปนิกก่อสร้าง	12,522	34	30,000
3432	นักออกแบบตกแต่งภายในและมัณฑนากร	5,164	14	21,000
3118	ช่างเขียนแบบ	3,508	10	40,000
6113	ผู้ปฏิบัติงานด้านการเพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การเพาะชำ พันธุ์ไม้ และการเพาะเห็ด	2,154	6	10,000
4110	เสมียนทั่วไป	1,922	5	9,800
	อาชีพอื่น ๆ			
	รวมแรงงานของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	36,730	100	30,000

หมายเหตุ: * ข้อมูลในไตรมาส 3 ของปี 2564

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

5. ปัญหาและอุปสรรค และการวิเคราะห์ SWOT ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะนำเสนอปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งเป็นผลจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งประกอบด้วย (1) ปัญหาและอุปสรรคจากภาคการศึกษา (2) ปัญหาและอุปสรรคจากภาคเอกชน (3) ปัญหาและอุปสรรคจากภาครัฐ และนำเสนอผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทย

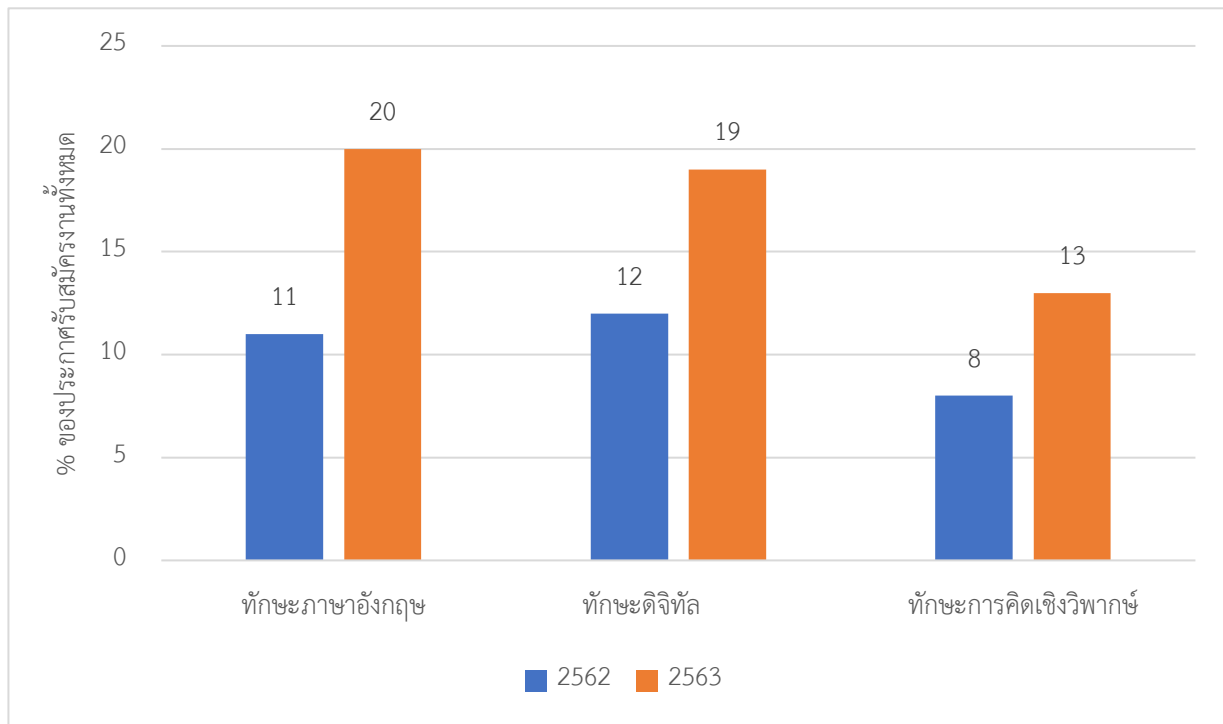
5.1 ปัญหาและอุปสรรคจากภาคการศึกษา

ภาคการศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ทั้งนี้ ในปีการศึกษา 2563 มีจำนวนบัณฑิตที่จบสาขาสถาปัตยกรรมกว่า 2,443 ราย²² อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่เกิดจากภาคการศึกษาต่ออุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่ หลักสูตรที่ไม่ตอบโจทย์ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม อัตราการสอบได้ใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมของนักศึกษาจากบางสถาบันการศึกษาที่อยู่ในระดับต่ำ และการขาดการสอนทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะดิจิทัล และทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งสะท้อนจากผลการประมวลข้อมูลขนาดใหญ่จากเว็บไซต์หางาน ดังแสดงในภาพที่ 5.1

---

²² ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา สป.อ. จำแนกตามรหัส มาตรฐานการจัดจำแนกการศึกษาสถาปัตยกรรม (International Standard Classification of Education) ของ ยูเนสโก

ภาพที่ 5.1 ความต้องการทักษะของกลุ่มแรงงานสถาปนิก ระหว่างปี 2562-2563

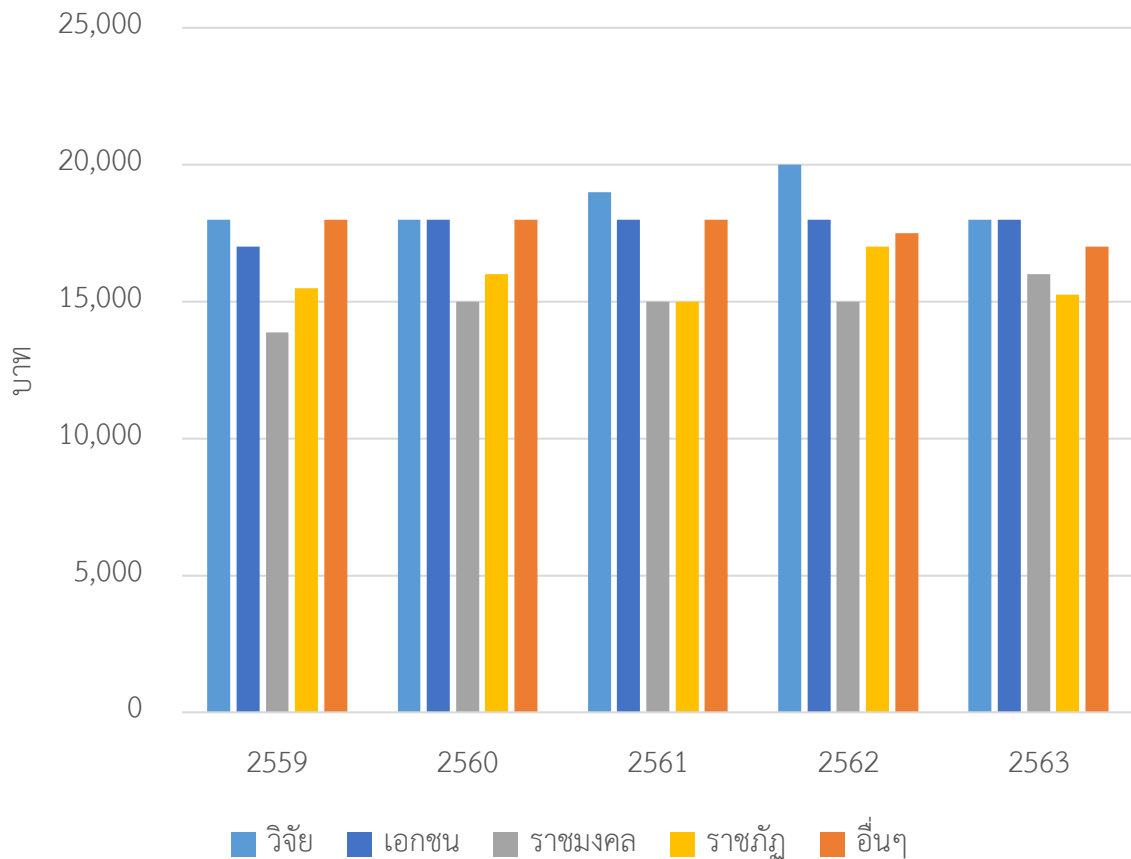
ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลขนาดใหญ่ในเว็บไซต์หางาน 13 แห่ง จำนวน 561,888 ตำแหน่งงาน ในช่วง 1 มกราคม 2562 – 31 ธันวาคม 2563

- **หลักสูตรสถาปัตยกรรมไม่ตอบโจทย์ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม**

ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมสะท้อนว่า นักศึกษาที่จบใหม่จากสถาบันการศึกษาในหลักสูตรสถาปัตยกรรมบางแห่ง ต้องใช้เวลาฝึกฝนประมาณ 1-2 ปี เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นได้จากรายได้มีฐานของบัณฑิตจบใหม่ในสาขาสถาปัตยกรรม จำแนกตามประเภทมหาวิทยาลัย ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 รายได้มัธยฐานต่อเดือนของบัณฑิตจบใหม่สาขาสถาปัตยกรรม จำแนกตามประเภทมหาวิทยาลัย

ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลภาวะการมีงานทำของบัณฑิต สป.อว.

การเรียนการสอนของหลักสูตรที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อทักษะและรายได้ของบัณฑิตที่แตกต่างกัน ในที่นี้ คณะผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการเปรียบเทียบหลักสูตรสาขาวิชาสถาปัตยกรรมที่บัณฑิตมีรายได้มัธยฐานที่ต่างกัน กล่าวคือ หลักสูตร A และ B ที่บัณฑิตมีรายได้มัธยฐานประมาณ 2.5 หมื่นบาทต่อเดือน และ 1.5 หมื่นบาทต่อเดือน ตามลำดับ²³ คณะผู้วิจัยพบว่า ทั้งสองหลักสูตรมีความเหมือนและความต่างกัน ดังนี้

- ทั้งสองหลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิตและชื่อวิชาใกล้เคียงกันอย่างมากหรือประมาณร้อยละ 90 เนื่องจากบัณฑิตที่จบจากหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ต้องได้รับการรับรองและมีมาตรฐานวิชาการเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิก
- ทั้งสองหลักสูตรให้ความสำคัญต่อภาษาอังกฤษใกล้เคียงกัน โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตในวิชาภาษาอังกฤษของสองหลักสูตร (หลักสูตร B 12 หน่วยกิต และหลักสูตร A 9 หน่วยกิต)

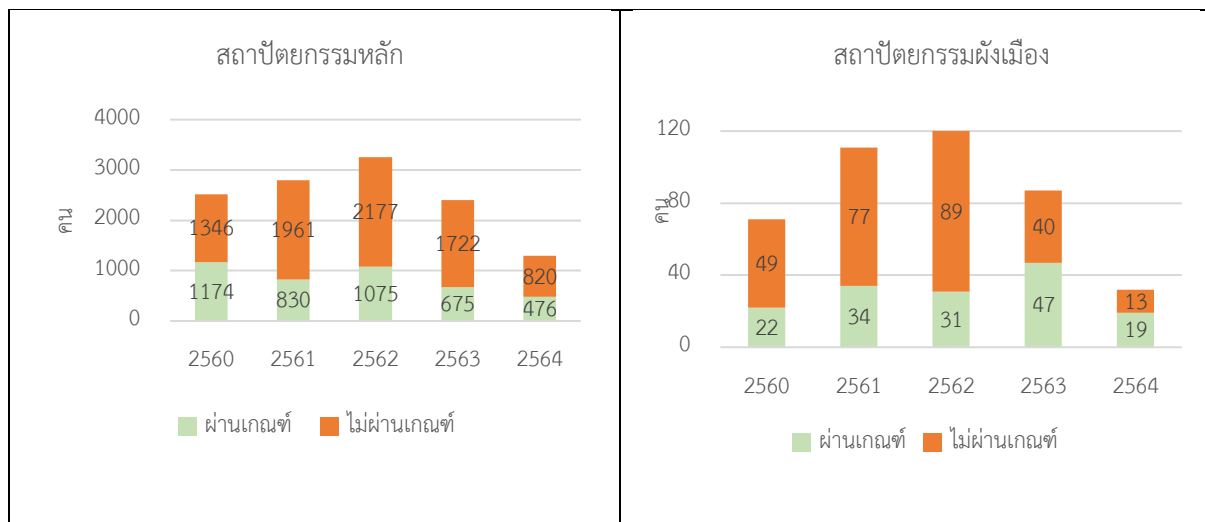
²³ มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรทั้งสองแห่งนี้มีที่ตั้งที่แตกต่างกัน โดยหลักสูตร A เปิดสอนในมหาวิทยาลัยที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ขณะที่หลักสูตร B เปิดสอนในมหาวิทยาลัยที่อยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด แต่ก็ยังเป็นจังหวัดใหญ่ในภูมิภาค ดังนั้น ลำพังความแตกต่างด้านค่าครองชีพจึงไม่น่าส่งผลทำให้รายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

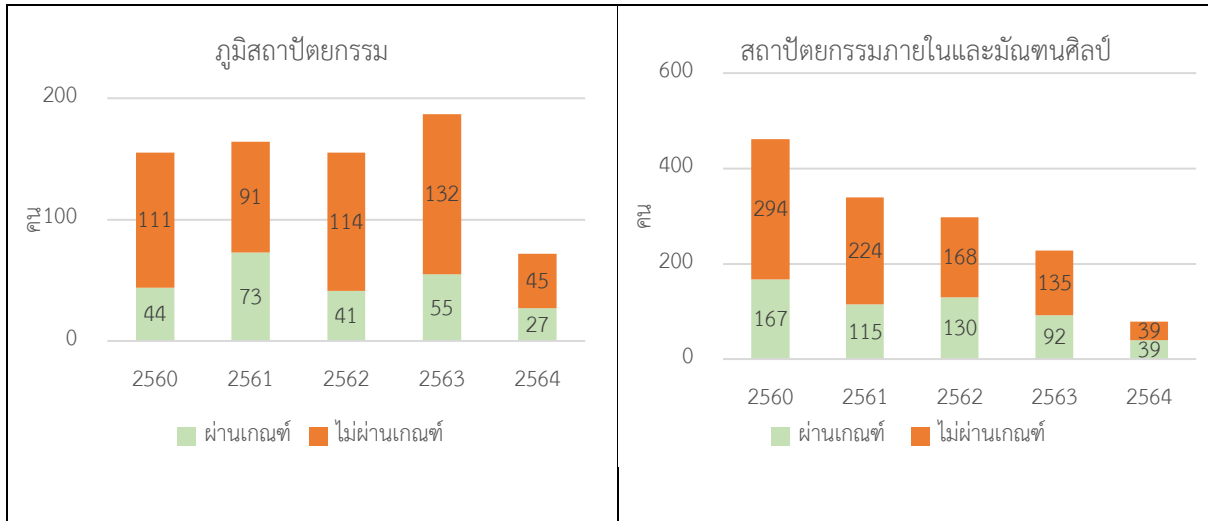
- การเรียนการสอนในวิชาปูพื้นฐาน หลักสูตร B มีวิชาปูพื้นฐานที่ไม่มีในหลักสูตร A อยู่ 2 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ทั่วไป และฟิสิกส์ ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานวิชาการในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักศึกษาที่เข้าเรียนในหลักสูตร B อาจไม่แน่นพอ และอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อโอกาสทางอาชีพ (career prospect) ของสถาปนิก
- ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ประจำหลักสูตรรายได้สูง หลักสูตร A มีอาจารย์ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ อาจารย์ของหลักสูตร B จบการศึกษาในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ อาชีพสถาปนิกต้องอาศัยการเปิดกว้าง (expose) ต่อแนวคิดที่หลากหลายในการสร้างสรรค์งาน ดังนั้น ประสบการณ์การเรียนในต่างประเทศ การได้สัมผัสวัฒนธรรม และแรงบันดาลใจของอาจารย์ผู้สอนอาจส่งผลต่อแนวคิดและมุมมองของบัณฑิต

● **นักศึกษาส่วนหนึ่งไม่ผ่านการทดสอบใบประกอบวิชาชีพ**

บัณฑิตจบใหม่จากสถาบันการศึกษาบางแห่ง มีปัญหาในการผ่านการทดสอบใบประกอบวิชาชีพสถาปนิก โดยจากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ผลการสอบในแต่ละสาขานั้น มีอัตราการสอบผ่านเกณฑ์ที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนผู้สอบทั้งหมดในแต่ละปี ดังแสดงในภาพที่ 5.3 ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น หลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีคุณภาพ อาจารย์ผู้สอนไม่มีประสบการณ์ หรือปัญหาคุณภาพของนิสิต

ภาพที่ 5.3 ผลสัมฤทธิ์ผลการสอบใบประกอบวิชาชีพสถาปนิก

ที่มา: สภาสถาปนิก

- การขาดการสอนทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพสถาปนิกในตลาดต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ

การส่งเสริมให้สถาปนิกมีโอกาสได้ทำงานในต่างประเทศทำให้เกิดข้อดีหลายประการ เช่น การเก็บเกี่ยวประสบการณ์ และการสร้างชื่อเสียงให้แก่ตัวเองและวงการสถาปัตยกรรมไทย อย่างไรก็ตาม จำนวนสถาปนิกไทยที่สามารถทำงานในต่างประเทศยังคงมีน้อย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดทักษะภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น จำนวนสถาปนิกไทยที่จดทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน ที่สามารถปฏิบัติงานออกแบบในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ มีเพียง 29 ราย

5.2 ปัญหาและอุปสรรคจากภาคเอกชน

- ตลาดภาคเอกชนส่วนหนึ่งไม่ให้ความสำคัญแก่สถาปนิกไทย

ปัญหาที่ผู้ประกอบการสถาปนิกไทยประสบคือ โครงการสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าสูงในไทยมักใช้สถาปนิกจากต่างประเทศเป็นผู้ออกแบบ ตัวอย่างเช่น การออกแบบอาคารมหานคร ที่ถูกออกแบบโดยสถาปนิกชาวต่างชาติ²⁴

เหตุผลหลักที่โครงการมูลค่าสูงในประเทศไทยมักถูกออกแบบโดยสถาปนิกชาวต่างชาติ เพราะชื่อเสียงของสถาปนิกชาวต่างชาติระดับโลกสามารถดึงดูดลูกค้าได้มากกว่าสถาปนิกชาวไทย ซึ่งรากฐานของปัญหานี้

²⁴ Ariane Sutthavong, "Labour curbs split nation's architects," Accessed May 27, 2022, <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1078432/labour-curbs-split-nations-architects>.

เกิดจาก ชื่อเสียงของวงการสถาปนิกไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศชั้นนำระดับโลก เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา หรือฝรั่งเศส ได้

5.3 ปัญหาและอุปสรรคจากภาครัฐ

ภาครัฐเป็นผู้เล่นสำคัญในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมทั้งในด้านการควบคุมดูแล และการจ้าง ออกแบบและควบคุมงาน โดยในปีงบประมาณ 2564 ภาครัฐมีมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างโครงการออกแบบ 3,318 ล้านบาท²⁵ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาที่ผู้ประกอบการประสบในตลาดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจึงมีความสำคัญในการ สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในตลาดจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในงานออกแบบและควบคุมงานสถาปัตยกรรม ได้แก่

- (1) ปัญหาการคอร์รัปชันในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ยกตัวอย่างเช่น การเรียกค่าตอบแทนสูงถึงร้อยละ 30 ของมูลค่าโครงการ
- (2) กระบวนการจ้างไม่เป็นธรรมแก่ผู้ประกอบการ โดยหน่วยงานภาครัฐมักเพิ่มชิ้นงานที่ไม่อยู่ใน สัญญาจ้าง ส่งผลให้ต้นทุนการดำเนินงานของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น และคุณภาพของงาน ออกแบบที่ลดลง
- (3) ภาครัฐไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปนิกและให้คุณค่ากับงานออกแบบน้อย ตัวอย่างเช่น การตั้ง งบประมาณโครงการออกแบบที่ไม่ให้ความสำคัญแก่วิชาชีพ และหน่วยงานท้องถิ่นบางแห่งยังมองวิชาชีพ ภูมิสถาปนิกเป็นเพียงการจัดวางต้นไม้

5.4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

จากการศึกษาสถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศและต่างประเทศ รวมถึง ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) ความสามารถในการแข่งขันด้านบริการ (2) สภาพ เศรษฐกิจและกฎระเบียบ (3) สภาพแวดล้อมทางสังคม (4) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (5) ทรัพยากรธรรมชาติ (6) ทรัพยากรมนุษย์ และ (7) การจัดการและเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดดังนี้

²⁵ ผลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ 2564 กรมบัญชีกลาง

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมีจุดแข็งที่สำคัญหลายประการ เช่น สถาปนิกไทยหลายรายมีชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลในระดับโลก โดยสถาปนิกส่วนหนึ่งได้รับประสบการณ์การทำงานในต่างประเทศ จึงทำให้มีศักยภาพสูง อีกทั้ง ตลาดงานออกแบบจากภาครัฐที่มีขนาดใหญ่ การมีหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพและสมาคมที่เข้มแข็ง และการมีวัสดุก่อสร้างท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ไม้ไผ่ และหวาย

อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่สำคัญของอุตสาหกรรมที่พบคือ ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสถาปนิกยังคงน้อยในสังคม ภาคเอกชนรายใหญ่ส่วนหนึ่งมีค่านิยมเลือกใช้สถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบโครงการขนาดใหญ่ ขณะที่ภาครัฐส่วนหนึ่งยังไม่เห็นถึงความสำคัญและไม่เข้าใจกระบวนการทำงานของวิชาชีพ อีกทั้งบัณฑิตจบใหม่ส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพ สะท้อนจากอัตราการสอบผ่านได้ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ต่ำ รวมไปถึง ผู้ประกอบการรายเล็กมีข้อจำกัดในการเข้าถึงซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการทำงาน เช่น Building Information Modelling เนื่องจาก ค่าบริการที่สูง และการมีความรู้ในการใช้งานที่ต่ำ

ทั้งนี้ โอกาสที่สำคัญในการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม คือ การมีสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เอื้อให้สถาปนิกไทยสามารถประกอบวิชาชีพในต่างประเทศได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการทำงานร่วมหรือศึกษาต่อกับสถาปนิกต่างชาติที่มีฝีมือ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะสถาปนิกไทย และการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยส่งผลให้ความต้องการบริการสถาปัตยกรรมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจน การมีสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น วัดพระแก้ว

ภัยคุกคามที่สำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม คือ การลดลงของจำนวนบัณฑิตที่เข้ามาสู่อุตสาหกรรม ตลอดจนการชะลอตัวของอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างซึ่งทำให้ความต้องการงานบริการสถาปัตยกรรมลดลง

ภาพรวมการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรม
บริการสถาปัตยกรรมไทย

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>S1. สถาปนิกไทยหลายรายมีชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลในระดับโลก และสถาปนิกส่วนหนึ่งมีคุณภาพสูง</p> <p>S2. หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิก และสมาคมสถาปนิกที่เข้มแข็ง</p> <p>S3. วัสดุก่อสร้างท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ไม้ไผ่ และ หวาย</p>	<p>W1. ภาคเอกชนรายใหญ่ส่วนหนึ่งมีค่านิยมเลือกใช้สถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบโครงการ</p> <p>W2. ภาครัฐส่วนหนึ่งยังไม่เห็นถึงความสำคัญ และไม่เข้าใจกระบวนการทำงานของวิชาชีพ และกำหนด TOR ที่ตายตัว</p> <p>W3. บริษัทสถาปนิกไทยจำนวนหนึ่งมีข้อจำกัดด้านทักษะภาษาอังกฤษ และการเข้าถึงซอฟต์แวร์ เช่น Building Information Modelling</p> <p>W4. ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสถาปนิกในสังคมไทยยังจำกัด</p> <p>W5. บัณฑิตจบใหม่ส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพ และเข้าสู่อุตสาหกรรมลดลง</p>
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>O1. อาเซียนมีอัตราการเติบโตสูง และเป็นเมืองมากขึ้น รวมทั้ง ประเทศไทยมีข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (MRA) ซึ่งรวมถึง อาชีพสถาปนิก</p> <p>O2. คนรุ่นใหม่มีมุมมองที่เข้าใจงานสถาปนิกมากขึ้น</p> <p>O3. กระแสสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน และคนเปลี่ยนพฤติกรรมทำงานจากที่บ้าน ทำให้ความต้องการออกแบบสถาปัตยกรรมมากขึ้น</p> <p>O4. ประเทศไทยมีสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น วัดพระแก้ว</p>	<p>T1. คู่แข่งต่างชาติเข้ามาแข่งขันในตลาดระดับบนมากขึ้น</p> <p>T2. ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างชะลอตัว</p> <p>T3. การชะลอตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทย ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมก่อสร้างของประเทศไทย</p>

ที่มา: คณะผู้วิจัย

6. มาตรการหรือนโยบายในการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะนำเสนอมาตรการและโครงการที่สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ซึ่งประกอบด้วย มาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ และมาตรการสนับสนุนจากสมาคมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยยังไม่พบแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมที่จัดทำโดยหน่วยงานภาครัฐ

6.1 มาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ

- **กรมบัญชีกลาง**

ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม เนื่องจากกรมบัญชีกลางเป็นผู้กำหนดอัตราค่าจ้างงานออกแบบของหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้กฎระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าจ้างผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง พ.ศ. 2562

- **สำนักงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) และศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC)**

สำนักงานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เช่น โครงการ CEA Online Academy ซึ่งเป็นหลักสูตรให้ความรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยใน CEA Online Academy มีหลักสูตร Everyday Architecture ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของงานสถาปัตยกรรมและงานออกแบบ ในการใช้ชีวิตและการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ ยังมีห้องสมุดของศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC) ที่ให้บริการหนังสือที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

6.2 มาตรการสนับสนุนจากสมาคมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

- **สภาสถาปนิก**

นอกเหนือจากการมีบทบาทหลักในการควบคุมวิชาชีพสถาปนิก สภาสถาปนิกยังมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หรือ พวด. (Continuing Professional Development: CPD) ที่ช่วยพัฒนาทักษะและความรู้ของสถาปนิก อีกทั้ง สถาปนิกยังสามารถใช้ใบประกาศ พวด. ในการขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน และประกอบการการเลื่อนระดับเป็นสามัญสถาปนิกหรือวุฒิสถาปนิก²⁶

²⁶ “เกี่ยวกับ พวด,” สภาสถาปนิก, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, https://act.or.th/th/development_skill/#.

- **สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์**

สมาคมสถาปนิกสยามมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ สนับสนุนงานทางสถาปัตยกรรม สร้างความสามัคคีในกลุ่มสมาชิก ให้ความรู้และคำปรึกษาทางวิชาชีพ ส่งเสริมและเผยแพร่งานศึกษาและวิจัย และประสานงานกับทุกภาคส่วนเพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ให้วิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นที่เชื่อถือ²⁷

กิจกรรมในการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม เช่น การรวบรวมรายชื่อบริษัทสถาปนิก และเบอร์ติดต่อสำหรับลูกค้าที่สนใจจ้างงานสถาปนิก เว็บไซต์หางานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสถาปนิก การจัดทำรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่น วารสารเพื่อเผยแพร่งานสถาปัตยกรรม การจัดกิจกรรมฝึกอบรมและงานสัมมนา และการจัดนิทรรศการ

สถาปนิก'65 เป็นตัวอย่างของนิทรรศการที่สมาคมสถาปนิกสยามจัดขึ้น โดยเป็นนิทรรศการเพื่อการนำเสนอผลงานออกแบบของสมาชิกสมาคม มีบริการให้คำปรึกษาออกแบบและก่อสร้าง และพื้นที่จัดจำหน่ายหนังสือ รวมถึงการจัดงานสัมมนาทางวิชาการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรม

- **สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (TIDA)**

สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เป็นตัวแทนผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และเป็นหน่วยงานสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นองค์กรกลางทางวิชาชีพที่จะศึกษาค้นคว้าและสร้างมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์²⁸

เช่นเดียวกับสมาคมสถาปนิกสยาม สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย มีการรวบรวมรายชื่อบริษัทตกแต่งภายในและมีเบอร์ติดต่อสำหรับลูกค้าที่สนใจจ้างงานออกแบบ และมีการจัดประกวด TIDA Thesis Awards ให้แก่ผลงานวิทยานิพนธ์จากคณะและสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนวิชาชีพทางด้านสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์จากสถาบันการศึกษา 23 สถาบัน ทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิชาการ และองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์²⁹

²⁷ “วัตถุประสงค์,” สมาคมสถาปนิกสยาม, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://asa.or.th/about-us-th/objective-th/>.

²⁸ “TIDA Roles & Responsibilities,” สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <http://www.tida.or.th/about.html>.

²⁹ “จัดงานประกาศผล มอบรางวัล TIDA Thesis Awards 2021,” Siamturakij, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://www.siamturakij.com>.

- **สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (TALA)**

สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การยกระดับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพภูมิสถาปัตยกรรม โดยเป็นสื่อกลางในการพบปะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างองค์กรต่าง ๆ และดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพภูมิสถาปัตยกรรม³⁰ รวมทั้งจัดทำเว็บไซต์หางานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการภูมิสถาปนิก

นอกจากนี้ สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทยมีการมอบรางวัลสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (TALA Awards) เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยเป็นการให้รางวัลแก่โครงการภูมิสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามและมีคุณค่า อีกทั้งเป็นการเผยแพร่งานภูมิสถาปัตยกรรมให้สังคมได้รับรู้ถึงความสำคัญของวิชาชีพภูมิสถาปนิก

- **สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย (TUDA)**

สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทยมีบทบาทหน้าที่สนับสนุนการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมผังเมือง และมีบทบาทในการให้ความรู้ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมผังเมืองให้กับหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชนและต่อสาธารณะ³¹

โครงการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย เช่น การจัดเสวนาออนไลน์ TUDA Talk ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่สังคมในด้านผังเมือง และเป็นการประชาสัมพันธ์วิชาชีพสถาปนิกผังเมืองเพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงความสำคัญของวิชาชีพนี้ และเป็นแหล่งรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผังเมือง

---

³⁰ “วัตถุประสงค์,” สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, https://www.tala.or.th/tala_objective.

³¹ “ประวัติสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย,” สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://www.tuda.or.th/index.php/history-of-thai-architects-association/>.

7. กรณีศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในบทนี้ คณะวิจัยจะทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศไทยได้

7.1 กรณีศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จ และภาพรวมของแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ

ในส่วนนี้ คณะวิจัยจะนำเสนอกรณีศึกษาของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม คือ ญี่ปุ่น และ สหราชอาณาจักร

7.1.1 ญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในประเทศที่มีชื่อเสียงด้านสถาปัตยกรรม เนื่องจาก สถาปนิกชาวญี่ปุ่นจำนวนมากได้รับรางวัลด้านสถาปัตยกรรมจากเวทีการประกวดในระดับโลก ยกตัวอย่าง ประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนสถาปนิกที่ได้รับรางวัล Pritzker Architecture Award³² มากที่สุดในโลก

หน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่สนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของญี่ปุ่น คือ สถาบันสถาปนิกญี่ปุ่น (Japan Institute of Architects: JIA) และสถาบันสถาปัตยกรรมญี่ปุ่น (Architectural Institute of Japan: AIJ) ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สมาคมสถาปนิกญี่ปุ่น (Japan Institute of Architects: JIA) ดำเนินกิจกรรมหลัก เช่น

- 1) การเสนอขอปรับปรุงสำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการก่อสร้าง
- 2) การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีใหม่ และสมาคมได้กำหนดให้สมาชิกของสมาคมต้องเข้าร่วมโครงการดังกล่าวเพื่อให้ได้มีการฝึกฝนทักษะอยู่เสมอ

---

³² รางวัล Pritzker Architecture Award เป็นรางวัลด้านสถาปัตยกรรมระดับโลกที่ได้รับการยอมรับสูงสุด

- 3) การจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับสถาปัตยกรรมในญี่ปุ่น เช่น การมอบรางวัล JIA Awards และการตีพิมพ์นิตยสารเพื่อนำเสนอผลงานของสถาปนิกญี่ปุ่น
- 4) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการก่อสร้างอาคารและการพัฒนาเมือง ตลอดจนการจัดทำรายงานเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย
- 5) การส่งเสริมโครงการพัฒนาบ้านและเมืองต่าง ๆ ในญี่ปุ่น ด้วยการส่งสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญไปให้คำปรึกษา
- 6) การพัฒนาสถาปนิกรุ่นใหม่ เช่น การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสำหรับเด็ก การจัดการแข่งขันด้านสถาปัตยกรรมในโรงเรียน การดำเนินโปรแกรมรับนักศึกษาฝึกงาน (Open Desk Program และ Open School Program) เพื่อช่วยให้นักศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโทประมาณ 700-800 คนต่อปี ได้มีโอกาสฝึกงาน และการจัดสัมมนาสำหรับนักศึกษา³³

สถาบันสถาปัตยกรรมของญี่ปุ่น (Architectural Institute of Japan: AIJ) เป็นสมาคมที่เน้นการดำเนินการวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม โดยมีกิจกรรมหลัก เช่น

1. การดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมศาสตร์ เช่น โครงสร้างอาคาร การออกแบบวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และทฤษฎีสถาปัตยกรรม
2. ในปัจจุบัน คณะอนุกรรมการและคณะทำงานของ AIJ ที่ดำเนินการวิจัยให้กับหน่วยงานภาครัฐและบริษัทเอกชนมีจำนวนมากถึง 600 กลุ่ม และมีจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วม 8,000 คน
3. การเผยแพร่งานวิจัยผ่านการจัดทำรายงานและงานประชุมประจำปี โดยในแต่ละปี งานวิจัยที่ได้รับการนำเสนอในงานประชุมประจำปีมีจำนวนมากถึง 6,000 เรื่อง และมีผู้เข้าร่วมมากกว่า 9,000 คน นอกจากนี้ ยังมีการตีพิมพ์วารสารวิชาการเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม เช่น Journal of Architecture and Building Science, AIJ Journal of Technology and Design, Journal of Asian Architecture and Building Engineering และ Japan Architectural Review
4. การให้บริการห้องสมุดสำหรับสมาชิก AIJ ซึ่งมีจำนวนหนังสือมากกว่า 50,000 เล่ม นิตยสาร 100,000 ฉบับ และวารสารวิชาการอีก 1,000 ฉบับ จึงนับเป็นห้องสมุดที่มีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่ใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น

³³ “10 Activities of JIA, English Site The Japan Institute of Architects,” The Japan Institute of Architects, accessed May 25, 2022, <http://www.jia.or.jp/english/about.html>.

5. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสนใจในสถาปัตยกรรมในญี่ปุ่น เช่น การจัดแสดงปาฐกถาสาธารณะ เรื่องงานวิจัยสถาปัตยกรรม และการจัดนิทรรศการเพื่อจัดแสดงงานออกแบบของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำใน 34 เมือง³⁴

7.1.2 สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักรเป็นหนึ่งในประเทศต้นแบบด้านสถาปัตยกรรม โดยมีองค์กรวิชาชีพสถาปนิกที่สำคัญคือ Royal Institute of British Architects (RIBA) ซึ่งทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานทางการศึกษาให้กับสถาปนิกในระดับนานาชาติ และตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรสถาปัตยกรรมมากกว่า 90 หลักสูตรใน 23 ประเทศ³⁵

RIBA จัดให้มีบริการเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานแก่สมาชิก เช่น

- บริการสนับสนุนทางธุรกิจ เช่น การให้คำแนะนำและการสอนด้านบัญชีพื้นฐานแก่ธุรกิจ และการช่วยเหลือในการสร้างแบรนด์และการตลาด
- การช่วยจับคู่ลูกค้ากับบริษัทสถาปนิก (Referrals Service) เพื่อช่วยลูกค้าหาบริษัทสถาปนิกที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินโครงการ โดย RIBA จะเสนอรายชื่อบริษัทสถาปนิกจากฐานข้อมูล และเสนอชื่อบริษัทสถาปนิกที่เหมาะสม 4-5 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีบริการช่วยลูกค้าจัดการประมูลแข่งขัน (RIBA Competition) เพื่อให้สถาปนิกเข้าร่วมแข่งขันในการรับงานโครงการต่าง ๆ

นอกจากนี้ RIBA ยังดำเนินกิจกรรมสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบุคลากรด้านวิชาชีพสถาปนิก เช่น

- การทำหน้าที่ประเมินมาตรฐานการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัย โดยคอร์สเรียนที่ผ่านมาตรฐานของ RIBA จะได้รับการรับรองว่าเป็น RIBA Validated Course และการจัดทำ Education Review เพื่อประเมินภาพรวมของการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมในสหราชอาณาจักร และให้คำแนะนำว่ามหาวิทยาลัยควรปรับเปลี่ยนหลักสูตรอย่างไร³⁶

³⁴ “About AIJ,” Architectural Institute of Japan (AIJ), accessed May 25, 2022, <https://www.aij.or.jp/eng/about/about.html>.

³⁵ “Creative Nation: A Guide to the UK’s World-Leading Creative Industries” (UK Trade & Investment, n.d.), https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/859840/Creative-nation-guide-to-the-UKs-world-leading-creative-industries.pdf.

³⁶ “RIBA Education Review,” accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/resources-landing-page/riba-education-review>.

- การมอบทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษา เช่น RIBA Part 1 Bursary และ RIBA Part 2 Bursary เป็นทุนการศึกษามูลค่า 6,000 ปอนด์ สำหรับนักศึกษาในชั้นปีต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย³⁷
- การดำเนินโครงการพี่เลี้ยง (Mentorship Program) ซึ่งเป็นการให้สถาปนิกช่วยแนะแนวให้กับนักศึกษา
- การดำเนินโครงการฝึกทักษะ (Skill Up) ซึ่งเป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) สำหรับเยาวชนอายุ 15-18 ปี³⁸ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้มีความสนใจในสถาปัตยกรรม

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการที่น่าสนใจต่าง ๆ ของทั้งหน่วยงานในประเทศญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร ดูเพิ่มเติมในส่วนที่ 7.2 และ 7.3

7.1.3 ภาพรวมของแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ

จากผลการศึกษานโยบายสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้สรุปแนวนโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน ดังแสดงในตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 แนวนโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม
ทั้งด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน

นโยบายด้านอุปสงค์	นโยบายด้านอุปทาน
<ul style="list-style-type: none"> ● สนับสนุนให้สถาปนิกมีชื่อเสียงในระดับโลก ● ส่งเสริมให้สถาปนิกมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ ● ช่วยจับคู่สถาปนิกกับลูกค้า 	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมเยาวชนที่สนใจด้านสถาปัตยกรรม ● เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสถาปัตยกรรมได้ฝึกงานและรับการแนะแนวจากสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงาน ● ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ที่มา: คณะผู้วิจัย

³⁷ “Scholarships, Bursaries and Grants,” Royal Institute of British Architects, accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/education-cpd-and-careers/studying-architecture/advice-on-funding-your-architectural-studies/funding-opportunities-for-students-of-architecture>.

³⁸ “Royal Institute of British Architects,” Royal Institute of British Architects, accessed August 9, 2021, <https://www.architecture.com/>.

ในส่วนต่อไป คณะวิจัยได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับแนวนโยบายที่ได้นำเสนอทั้งในด้านอุปสงค์และด้านอุปทาน โดยนำเสนอตัวอย่างจากทั้งสองประเทศต้นแบบที่ได้กล่าวถึงข้างต้น และประเทศอื่นที่มีตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดี เช่น สิงคโปร์

7.2 นโยบายด้านอุปสงค์

นโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมด้านอุปสงค์ที่สำคัญ ได้แก่ สนับสนุนให้สถาปนิกมีชื่อเสียงในระดับโลก ส่งเสริมให้สถาปนิกมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ และช่วยจับคู่สถาปนิกกับลูกค้า

- สนับสนุนให้สถาปนิกมีชื่อเสียงในระดับโลก

ปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถาปนิกญี่ปุ่นได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางบนเวทีระดับนานาชาติ คือ การตีพิมพ์นิตยสารเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในประเทศญี่ปุ่นมาอย่างยาวนาน ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ ซึ่งช่วยทำให้ทั่วโลกมีความรู้และความเข้าใจในหลักการทางสถาปัตยกรรมของญี่ปุ่น³⁹ ตัวอย่างของนิตยสารเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในญี่ปุ่น เช่น Shinken-chiku, Japan Architect (JA) และ Global Architecture ซึ่งจัดส่งไปยังห้องสมุดและสำนักงานสถาปนิกทั่วโลก

ตารางที่ 7.2 นิตยสารสถาปัตยกรรมของญี่ปุ่นที่มีการตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

นิตยสาร	ปีที่ก่อตั้ง	สำนักพิมพ์
JA (Japan Architect)	1956-	Shinken-chiku-sha Co., Ltd
Kateihago International Japan	1958	Sekai Bunka Publishing
GA (Global Architecture)	1970-1999	A.D.A EDITA Tokyo
a+u (Architecture and Urbanism)	1971-	A+U Publishing Co., Ltd
GA Houses	1976-	A.D.A EDITA Tokyo
GA Document	1980	A.D.A EDITA Tokyo

ที่มา: Koichi Yasuda (2018)

นิตยสาร Japan Architect (JA) เป็นการรวบรวมผลงานด้านสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ในญี่ปุ่น พร้อมทั้งอธิบายบริบทและประวัติศาสตร์ของโครงการต่าง ๆ และนำเสนอแนวโน้มในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

³⁹ Martha Thorne, “Why Japanese Architects Are so Good,” Nikkei Asia, accessed May 25, 2022, <https://asia.nikkei.com/Opinion/Why-Japanese-Architects-are-so-good>.

ญี่ปุ่นให้ผู้อ่านในต่างประเทศได้รับรู้⁴⁰ นอกจากนี้ นิตยสาร Japan Architect (JA) ยังเป็นช่องทางสำคัญสำหรับสถาปนิกที่รับออกแบบบ้านขนาดเล็ก ที่มีโอกาสแสดงผลงานให้ผู้อ่านในยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้เห็น⁴¹

ภาพที่ 7.1 นิตยสาร Japan Architect

ที่มา: JA Magazine

- ส่งเสริมให้สถาปนิกมีส่วนร่วมในการออกแบบและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ

สภาการออกแบบสิงคโปร์ (DesignSingapore Council) ของประเทศสิงคโปร์ มีการดำเนินโครงการออกแบบเพื่อสร้างผลกระทบ (Designing for Impact) เพื่อสนับสนุนให้นักออกแบบและสถาปนิกได้นำเสนอโครงการเพื่อช่วยปรับปรุงพื้นที่สาธารณะในชุมชน โดยให้เงินทุนสนับสนุนสำหรับการปรับเปลี่ยนโครงการก่อสร้าง (Building Fund) ไม่เกิน 5,000 เหรียญสิงคโปร์ สำหรับโครงการที่ใช้เวลาน้อยกว่า 6 เดือน หรือสูงสุด 20,000 เหรียญสิงคโปร์ สำหรับโครงการที่ใช้เวลามากกว่า 6 เดือน⁴²

⁴⁰ “The Japan Architect,” A+u Architecture and Urbanism Magazine, accessed May 25, 2022, <https://au-magazine.com/product-cat/japan-architect/>.

⁴¹ Koichi Yasuda, “A Brief History of the Introduction of Japanese Architecture via Design Magazines and the Future Significance of the Japan Architectural Review,” Japan Architectural Review 1, no. 3 (July 2018): 295–298, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/2475-8876.12050>.

⁴² “HDB | Lively Places Fund and Challenge,” accessed May 25, 2022, <https://www.hdb.gov.sg/community/getting-involved/lively-places-programme/lively-places-fund-and-challenge>.

ภาพที่ 7.2 ตัวอย่างโครงการ Lively Places Challenge

ที่มา: HDB Singapore

- **จับคู่สถาปนิกกับลูกค้า**

นโยบายกระตุ้นอุปสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การช่วยจับคู่ลูกค้ากับสถาปนิกที่สามารถตอบโจทย์ของลูกค้าได้ เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจว่า สถาปนิกที่ตนเลือกมีความเชี่ยวชาญในงานที่ตนต้องการ ตัวอย่างเช่น การให้บริการจับคู่ (Referrals Service) ของ RIBA ของสหราชอาณาจักร ซึ่งเปิดให้ผู้ที่ต้องการใช้บริการสถาปนิกสามารถกรอกความต้องการของตนในแบบฟอร์มบนเว็บไซต์ของ RIBA จากนั้น RIBA จะเสนอรายชื่อสถาปนิกที่เหมาะสมกับโครงการมาให้ 4-5 ราย ภายใน 5 วันทำการ โดยผู้ที่ได้รับเสนอชื่อทั้งหมดเป็นผู้ที่ผ่านมาตรฐานข้อบังคับของ RIBA (RIBA Chartered Practice) ขณะเดียวกัน สถาปนิกที่เป็นสมาชิกของ RIBA สามารถสร้างโปรไฟล์และแสดงข้อมูลเกี่ยวกับผลงานในอดีตบนเว็บไซต์ของ RIBA เพื่อให้ลูกค้าได้รู้จักและมีโอกาสได้รับงานจากลูกค้า⁴³

⁴³ “RIBA Referrals Service,” Royal Institute of British Architects, accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/working-with-an-architect/referral-service>.

ภาพที่ 7.3 แบบฟอร์มบริการจับคู่ลูกค้ากับสถาปนิก (Referrals Service) ของ RIBA

Submit an Enquiry

Name *
First Last

Email *

Phone number

Project Location (postcode if possible) *

Project Budget *

Please provide as much information as possible about your project highlighting what you want to achieve and all of your requirements, the problems that need solving and, if possible, your overall budget. *

Minimum of 15 words. Currently Used: 0 words.

Would you like us to forward your information to the shortlisted practices so they can contact you directly*?

ที่มา: RIBA

7.3 นโยบายด้านอุปทาน

นโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมด้านอุปทานที่สำคัญ ได้แก่ ส่งเสริมเยาวชนที่สนใจด้านสถาปัตยกรรม เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสถาปัตยกรรมได้ฝึกงานและรับการแนะนำจากสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

- ส่งเสริมเยาวชนที่สนใจด้านสถาปัตยกรรม

โปรแกรมยกระดับทักษะ (Skills Up Program) ของ RIBA มุ่งส่งเสริมเยาวชนที่มีอายุ 15-18 ปี ที่มีความสนใจด้านสถาปัตยกรรม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เกี่ยวกับการจัดทำสรุปย่อเกี่ยวกับความต้องการด้านสถาปัตยกรรมของลูกค้า (Architectural brief) การปรับปรุงผลงาน (Portfolio) สำหรับการเข้าสมัครมหาวิทยาลัย แนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และการพัฒนาทักษะการวาดภาพแบบสถาปนิกด้วยเครื่องมือต่าง ๆ เช่นการวาดภาพบนไอแพด การพัฒนาทักษะการถ่ายภาพ

ตัวอย่างของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ของ Skills Up Program เช่น Architecture 101 ซึ่งใช้ระยะเวลาทั้งหมดสองวัน เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันหาข้อมูลในห้องสมุดของ RIBA เพื่อสร้างแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทางสถาปัตยกรรมที่ตนสนใจ หลังจากนั้น ร่วมกันจัดทำสรุปความต้องการ (Brief) เพื่อออกแบบอาคารที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสถาปนิกที่ตนชื่นชอบ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) คือ เพื่อปลูกฝังความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสถาปัตยกรรมและภาษาที่ใช้ในวงการสถาปนิก การสร้างทักษะการออกแบบและการวิจัย และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนด้านสถาปัตยกรรม⁴⁴

- **เพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสถาปัตยกรรมได้ฝึกงานและรับการแนะนำจากสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงาน**

การพัฒนาบุคลากรใหม่ๆ เพื่อเข้าสู่วงการสถาปนิกมีความสำคัญต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ดังนั้น แนวนโยบายการพัฒนาบุคลากรที่สำคัญประการหนึ่งคือ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานในบริษัทสถาปนิก ดังเช่นในกรณี Open Desk Program ของสถาบันสถาปนิกญี่ปุ่น (JIA) และเปิดโอกาสให้มีการจับคู่ นักศึกษากับสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงานจริงเพื่อแนะนำเกี่ยวกับโลกการทำงานจริง ดังเช่นในกรณี Future Architects Student Mentoring Scheme ของ RIBA ในสหราชอาณาจักร ที่เปิดรับนักศึกษาเข้าร่วมโครงการปีละ 1,000 คน และมีสถาปนิกเข้าร่วมในฐานะผู้ให้คำปรึกษาปีละ 500 คน โดยนักศึกษาและที่ปรึกษาจะได้พบเจอกัน 4 ครั้ง คือ งาน Meet and Greet และการพูดคุยแบบตัวต่อตัวอีก 3 ครั้ง ทั้งนี้ สำหรับนักศึกษาส่วนใหญ่ การเข้าร่วมโครงการนี้เปิดโอกาสให้พวกเขาได้เห็นการทำงานจริงของสถาปนิกเป็นครั้งแรก เนื่องจากสถาปนิกมักจะพานักศึกษาไปที่สตูดิโอและสถานที่ทำงานจริง นอกจากนี้ นักศึกษายังได้รับคำแนะนำสำหรับการปรับปรุงผลงานสะสม (Portfolio) และจดหมายสมัครงานด้วย⁴⁵ โดยสรุป ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ คือ

1. ช่วยให้นักศึกษาได้ทำความเข้าใจการทำงานเป็นสถาปนิกอย่างแท้จริง
2. ให้โอกาสนักศึกษาได้วางแผนและกำหนดเป้าหมายของตนเอง
3. ได้พัฒนาทักษะและได้รับคำปรึกษาแบบตัวต่อตัว
4. ได้รับคำแนะนำสำหรับการสมัครงานในอนาคต

---

⁴⁴ “Skill Up: Architecture 101 (in-Person Workshop) - April 2022,” Royal Institute of British Architects, accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/whats-on/skill-up-architecture-101-april-2022>.

⁴⁵ “RIBA Student Mentoring Scheme,” Royal Institute of British Architects, accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/knowledge-landing-page/riba-student-mentoring-scheme>.

- ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

RIBA เป็นองค์กรที่ริเริ่มโครงการพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) ซึ่งบังคับว่า สมาชิกของ RIBA จะต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ทันกับแนวโน้มใหม่ที่เกิดขึ้นในวงการสถาปัตยกรรม และมีโอกาสหาความรู้และปรับปรุงทักษะของตนเองอยู่เสมอ โดย RIBA มีข้อกำหนดให้สมาชิกจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยปีละ 35 ชั่วโมงกับ CPD โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ต้องให้เวลาอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของชั่วโมง CPD เป็นการเรียนรู้ที่มีโครงสร้าง (Structured learning) กล่าวคือ ควรเป็นรูปแบบของคอร์สหรือการเรียนแบบในห้องเรียนที่มีผู้สอน และมีเป้าหมายการเรียนที่ชัดเจน (อีกครั้งหนึ่งอนุญาตให้เป็นการเรียนรู้แบบไม่มีโครงสร้าง เช่น การอ่านหนังสือ และฟังพอดคาสต์)⁴⁶
- 2) อย่างน้อยต้องใช้เวลา 20 ชั่วโมง เรียนรู้เกี่ยวกับหัวข้อสำคัญ 10 ประการ ของ RIBA (RIBA CPD Core Curriculum) ซึ่งได้แก่ (1) การใช้สถาปัตยกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายทางสังคม (2) ความปลอดภัยและสุขภาพ (3) ธุรกิจ ลูกค้า และการให้บริการ (4) กฎหมายและข้อบังคับ (5) การจัดซื้อจัดจ้างและการทำสัญญา (6) ความยั่งยืนทางสถาปัตยกรรม (7) สภาพแวดล้อมที่เข้าถึงได้สำหรับทุกคน (Inclusive environments) (8) สถานที่ การวางแผน และชุมชน (9) การอนุรักษ์อาคาร (10) การออกแบบ การก่อสร้าง และเทคโนโลยี
- 3) สมาชิกจะต้องประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ของตน โดยให้คะแนนจาก 1-4 (การได้รับความรู้ใหม่จากน้อยไปมาก) และทุกปีจะต้องเก็บให้ได้ 100 คะแนน
- 4) กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดจะต้องถูกบันทึกบนระบบออนไลน์ของ RIBA⁴⁷

ในประเทศญี่ปุ่น สถาบันสถาปนิกญี่ปุ่น (JIA) ดำเนินโครงการ CPD เช่นกัน โดยสมาชิกต้องเก็บหน่วยกิตอย่างน้อย 108 หน่วย ในระยะเวลาสามปี (หนึ่งหน่วยกิตมีค่าเท่ากับการเรียนรู้ 1 ชั่วโมง) หลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นต้นมา JIA ได้รับรองคอร์สออนไลน์กว่า 900 คอร์ส เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของสมาชิก⁴⁸

---

⁴⁶ “Frequently Asked Questions on RIBA CPD,” Royal Institute of British Architects, accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/education-cpd-and-careers/cpd/riba-cpd-quick-guide>.

⁴⁷ “Fulfilling Your CPD Requirements and Obligations as a RIBA Member,” Royal Institute of British Architects, accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/education-cpd-and-careers/cpd/fulfilling-your-cpd-obligations>.

⁴⁸ “Country Report: The Japan Institute of Architects” (ARCASIA (ACA19 Council Meeting in Shanghai, China, n.d.), http://www.jia.or.jp/english/country_report_2021.pdf.

8. สรุป และข้อเสนอแนะแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และแนวทางแนวทางการจัดเก็บประมวลสถิติเกี่ยวอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะกล่าวถึง สรุปภาพรวมอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยที่ได้นำเสนอในบทที่ 3-7 และวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการประชุมร่วมกับผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และแนวทางการจัดเก็บประมวลสถิติเกี่ยวอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

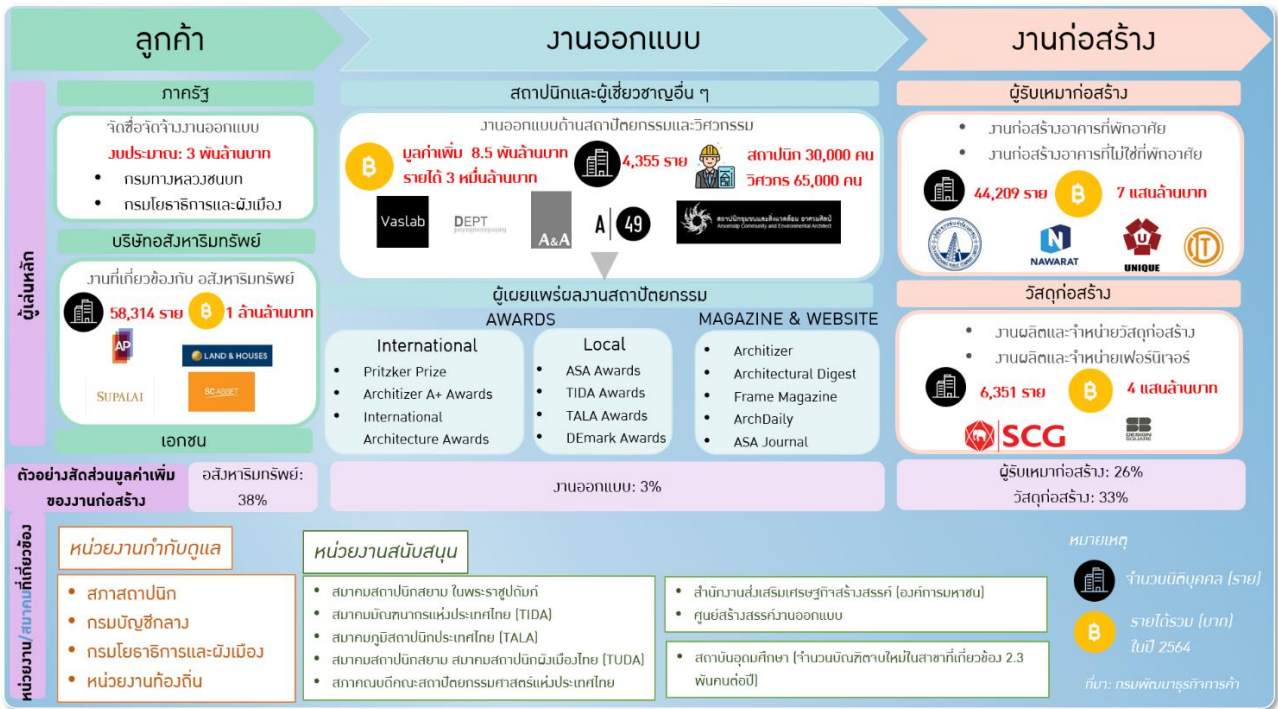
8.1 สรุป

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย ทั้งในด้านการจ้างงานและมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีจำนวนแรงงานถึง 3.6 หมื่นคน สถาปนิกกว่า 3 หมื่นคนที่ขึ้นทะเบียนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และรายได้รวมของธุรกิจให้อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมสูงถึง 3 หมื่นล้านบาทในปี 2564 ตลอดจน ความสำคัญของบริการสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมการก่อสร้าง และอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และที่สำคัญ อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีบทบาทหลักในการพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน

- ระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในระบบนิเวศของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม (ภาพที่ 8.1) ผู้เล่นที่สำคัญ ได้แก่ (1) ลูกค้า (2) สถาปนิกและที่ปรึกษาอื่นๆ (3) ผู้รับเหมาก่อสร้าง (4) ผู้รับเหมาช่วง (5) ผู้จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สมาคมของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และสถาบันอุดมศึกษา

ภาพที่ 8.1 ระบบนิเวศในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ที่มา: คณะผู้วิจัย รวบรวมจากหลายแหล่ง เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

● **สถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในตลาดโลกและในประเทศไทย**

อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมีศักยภาพอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยหากเปรียบเทียบจำนวนผลงานสถาปนิกไทยที่ได้รับรางวัลในระดับนานาชาติ เช่น Architecture Masterprize ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 16 จาก 60 ประเทศ ในปี 2562-2564

อย่างไรก็ตาม ในด้านการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรม ในปี 2562 ตลาดส่งออกสินค้าสถาปัตยกรรมทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 115 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าด้านสถาปัตยกรรมสูงที่สุดของโลก (18.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) รองลงมาคือ เนเธอร์แลนด์ (17.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) และเยอรมนี (10.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ขณะที่ ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าสถาปัตยกรรม 0.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก ในส่วนของการส่งออกบริการสถาปัตยกรรม ในปี 2561 ตลาดส่งออกบริการสถาปัตยกรรมมีมูลค่าประมาณ 7.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าตลาดนำเข้าอยู่มาก โดยสหราชอาณาจักร อินเดีย และสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีสัดส่วนรวมกันมากกว่าร้อยละ 70 ของมูลค่าการส่งออกบริการสถาปัตยกรรมของโลก อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลส่งออกบริการสถาปัตยกรรม

ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 รายได้ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 5.9 และมีการจ้างงานสูงถึง 5.1 หมื่นคนในปี 2562 แต่การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวลง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการก่อสร้าง และอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยในปี 2563 และ 2564 อัตราการเติบโตของรายได้ผู้ประกอบการสถาปัตยกรรมอยู่ที่ร้อยละ -20.8 และ -9.8 ตามลำดับ และจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมลดลงเหลือ 4.6 หมื่นคน และ 3.6 หมื่นคน ตามลำดับ ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจึงมีความสำคัญเพื่อกระตุ้นการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมจากผลกระทบของโควิด-19 และเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทยให้สามารถแข่งขันในเวทีระดับโลกได้

- **แนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศ**

ประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม เช่น ญี่ปุ่น และสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นประเทศชั้นนำในวงการสถาปัตยกรรมของโลก โดยประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนสถาปนิกที่ได้รับรางวัล Pritzker Architecture Award⁴⁹ มากที่สุดในโลก และสหราชอาณาจักรเป็นประเทศที่ส่งออกบริการสถาปัตยกรรมมากที่สุดในโลกในปี 2561

ญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักรมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมที่สำคัญ ดังนี้

- นโยบายด้านอุปสงค์ เช่น เผยแพร่งานสถาปนิกสู่สากลเพื่อเปิดตลาด และช่วยจับคู่สถาปนิกกับลูกค้า
  - ประเทศญี่ปุ่นสนับสนุนสถาปนิกให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล จากการตีพิมพ์นิตยสารด้านสถาปัตยกรรมทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ผลงานของสถาปนิกญี่ปุ่น และเพื่อให้ทั่วโลกมีความรู้และความเข้าใจในหลักการทางสถาปัตยกรรมของญี่ปุ่น⁵⁰ ให้บริการจับคู่ (Referrals Service) ของสถาบันสถาปนิกอังกฤษ (Royal Institute of British Architects: RIBA) ซึ่งเปิดให้ผู้ที่ต้องการใช้บริการสถาปนิกสามารถกรอกความต้องการของตนในแบบฟอร์มบนเว็บไซต์ของ RIBA จากนั้น RIBA จะเสนอรายชื่อสถาปนิกที่เหมาะสมกับโครงการมาให้ 4-5 ราย ภายใน 5 วันทำการ โดยผู้ที่ได้รับเสนอชื่อทั้งหมดเป็นผู้ที่ผ่านมาตรฐานข้อบังคับของ RIBA (RIBA Chartered Practice)
- นโยบายด้านอุปทาน เช่น ส่งเสริมเยาวชนที่สนใจด้านสถาปัตยกรรม และเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสถาปัตยกรรมได้ฝึกงานและรับการแนะนำจากสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงาน

⁴⁹ รางวัล Pritzker Architecture Award เป็นรางวัลด้านสถาปัตยกรรมระดับโลกที่ได้รับการยอมรับสูงสุด

⁵⁰ Martha Thorne, "Why Japanese Architects Are so Good," Nikkei Asia, accessed May 25, 2022, <https://asia.nikkei.com/Opinion/Why-Japanese-Architects-are-so-good>.

- โปรแกรมยกระดับทักษะ (Skills Up Program) ของ RIBA มุ่งส่งเสริมเยาวชนที่มีอายุ 15-18 ปี ที่มีความสนใจด้านสถาปัตยกรรม โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) เกี่ยวกับการจัดทำสรุ่ยย่อเกี่ยวกับความต้องการด้านสถาปัตยกรรมของลูกค้า (Architectural brief) การปรับปรุงผลงานสะสม (Portfolio) สำหรับการรับสมัครมหาวิทยาลัย และการพัฒนาทักษะการวาดภาพแบบสถาปนิกด้วยเครื่องมือต่าง ๆ
- ประเทศญี่ปุ่นเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกงานในบริษัทสถาปนิก ดังเช่นในกรณี Open Desk Program ของสถาบันสถาปนิกญี่ปุ่น (JIA) และเปิดโอกาสให้มีการจับคู่กับนักศึกษา กับสถาปนิกที่มีประสบการณ์การทำงานจริงเพื่อแนะแนวเกี่ยวกับโลกการทำงานจริง

- **จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)**

จากการศึกษาสถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ 7 ประการ ได้แก่ (1) ความสามารถในการแข่งขันด้านบริการ (2) สภาพเศรษฐกิจและกฎระเบียบ (3) สภาพแวดล้อมทางสังคม (4) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (5) ทรัพยากรธรรมชาติ (6) ทรัพยากรมนุษย์ และ (7) การจัดการและเทคโนโลยี ดังตารางที่ 8.1

ตารางที่ 8.1 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรม
บริการสถาปัตยกรรม

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>S1. สถาปนิกไทยหลายรายมีชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลในระดับโลก และสถาปนิกส่วนหนึ่งมีคุณภาพสูง</p> <p>S2. หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิก และสมาคมสถาปนิกที่เข้มแข็ง</p> <p>S3. วัสดุก่อสร้างท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ไม้ไผ่ และ หวาย</p>	<p>W1. ภาคเอกชนรายใหญ่ส่วนหนึ่งมีค่านิยมเลือกใช้สถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบโครงการ</p> <p>W2. ภาครัฐส่วนหนึ่งยังไม่เห็นถึงความสำคัญ และไม่เข้าใจกระบวนการทำงานของวิชาชีพ และกำหนด TOR ที่ตายตัว</p> <p>W3. บริษัทสถาปนิกไทยจำนวนหนึ่งมีข้อจำกัดด้านทักษะภาษาอังกฤษ และการเข้าถึงซอฟต์แวร์ เช่น Building Information Modelling</p> <p>W4. ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสถาปนิกในสังคมไทยยังจำกัด</p> <p>W5. บัณฑิตจบใหม่ส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพ และเข้าสู่อุตสาหกรรมลดลง</p>
โอกาส (Opportunities)	ภัยคุกคาม (Threats)
<p>O1. อาเซียนมีอัตราการเติบโตสูง และความเป็นเมืองมากขึ้น รวมทั้ง ประเทศไทยมีข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (MRA) ซึ่งรวมถึง อาชีพสถาปนิก</p> <p>O2. คนรุ่นใหม่มีมุมมองที่เข้าใจงานสถาปนิกมากขึ้น</p> <p>O3. กระแสสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน และคนเปลี่ยนพฤติกรรมทำงานจากที่บ้าน ทำให้ความต้องการออกแบบสถาปัตยกรรมมากขึ้น</p> <p>O4. ประเทศไทยมีสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น วัด พระแก้ว</p>	<p>T1. คู่แข่งต่างชาติเข้ามาแข่งขันในตลาดระดับบนมากขึ้น</p> <p>T2. ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้ภาครัฐกิจจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างชะลอตัว</p> <p>T3. การชะลอตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมก่อสร้างของประเทศไทย</p>

ที่มา: คณะผู้วิจัย

● **มาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยในปัจจุบัน**

ในปัจจุบัน นโยบายหรือมาตรการของภาครัฐในการสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยยังมีอยู่อย่างจำกัด เช่น การจัดซื้อจัดจ้างงานสถาปัตยกรรมโดยภาครัฐ ซึ่งมีกรมบัญชีกลาง เป็นผู้กำหนดอัตราค่าจ้างงานออกแบบของหน่วยงานภาครัฐ และโครงการ CEA Online Academy ของสำนักส่งเสริมเศรษฐกิจ

สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการให้ความรู้ต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น หลักสูตร Everyday Architecture ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของงานสถาปัตยกรรมและงานออกแบบ

ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมอย่างจริงจัง หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือกับสมาคมภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา ในการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น การพัฒนากฎระเบียบในการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบภาครัฐ ให้เอื้อต่ออุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ภายใต้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมคือ การมุ่งสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาเมือง และคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้วิสัยทัศน์ดังกล่าวเป็นจริง ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ การขยายตลาดภาครัฐ และการพัฒนาฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม นอกจากนี้ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างจริงจังและต่อเนื่องของภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษา ทั้งนี้ ในการดำเนินการบางประการ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) อาจพิจารณาเป็นเจ้าภาพหลัก และทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมดังกล่าวให้เป็นผลสำเร็จ

ในส่วนนี้ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ 3 หัวข้อ ได้แก่ (1) กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม (2) วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Result) ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย และ (3) แผนปฏิบัติการและตัวชี้วัดสำคัญภายใต้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

8.2.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

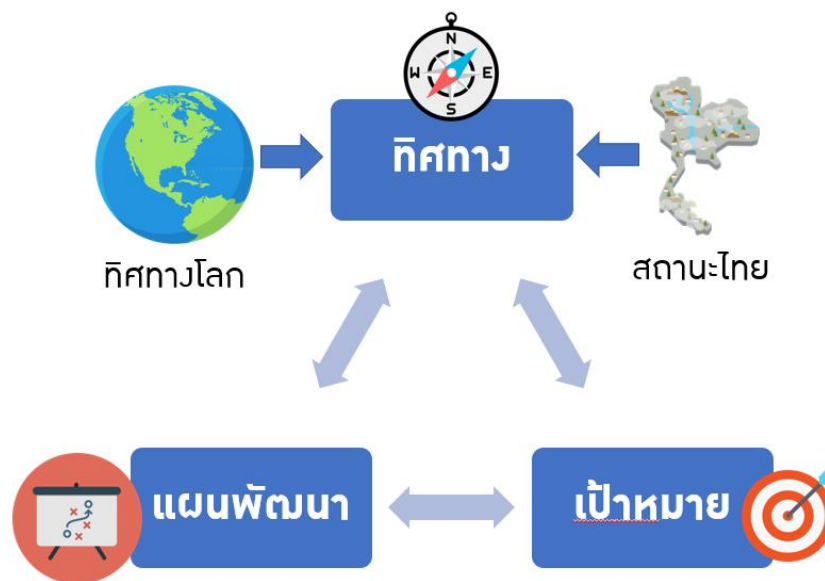
กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ประกอบด้วย 3 ส่วน (ภาพที่ 8.2) ได้แก่

(1) การศึกษาทิศทางของอุตสาหกรรม โดยพิจารณาจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม รวมทั้งสถานการณ์ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของโลก และประเทศไทย (ดังแสดงในบทที่ 4)

(2) การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยพิจารณาจากทิศทางของอุตสาหกรรม และแผนพัฒนาอุตสาหกรรมที่น่าจะเป็นไปได้

(3) การจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ที่สอดคล้องกับทิศทางและเป้าหมาย ดังกล่าวข้างต้น

ภาพที่ 8.2 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ที่มา: คณะผู้วิจัย

แนวโน้มสำคัญที่เกิดขึ้นในโลกซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสร้างสรรค์คือ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจใส่ใจ และเศรษฐกิจสีเขียว กล่าวคือ

เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital economy)

คนเปลี่ยนพฤติกรรมมาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น ทำงานจากที่บ้านมากขึ้น คำนึงถึงการเว้นระยะห่างทางสังคมมากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทในการใช้ชีวิตมากขึ้น ตัวอย่างของเศรษฐกิจดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เช่น AI ช่วยสถาปนิกออกแบบ เช่น การสร้าง Museum of the Future⁵¹ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมระดับแนวหน้าที่ออกแบบเป็นรูปโค้งและมีช่องว่างตรงกลาง ในเมืองดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และการสร้างสำนักงานแห่งใหม่ของ Autodesk ที่ MaRS Discovery District ในเมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา

เศรษฐกิจใส่ใจ (Care economy)

คนตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพกายและใจมากขึ้น ตัวอย่างของเศรษฐกิจใส่ใจที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เช่น บริการสถาปัตยกรรม: การออกแบบสถาปัตยกรรมคำนึงถึงความเป็นอยู่และสภาพจิตใจที่ดี เช่น โครงการ Rainer Beach Clinic⁵² ที่ได้รับรางวัล COTE Top Ten Awards เป็นการแข่งขันสุดยอดการออกแบบของ AIA โดยโครงการ Rainer Beach Clinic เน้นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นอยู่และสภาพจิตใจที่ดี เช่น แสงแดด การถ่ายเทอากาศ และการมองเห็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่ร่มรื่น

เศรษฐกิจสีเขียว (Green economy)

การออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน เช่น AIA 2020 Commitment ของ American Institute of Architects (AIA) ได้ประกาศแผนปฏิบัติการ (action plan) สำหรับการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิให้เป็น 0 (Net Zero) โดยการใช้เทคโนโลยีและหลักการต่างๆ เข้าช่วย เช่น Building Performance Simulation Guide และ AIA-CLF Embodied Carbon Toolkit for Architects ในปัจจุบัน บริษัทมากกว่า 1 พันแห่งที่ลงนามปฏิบัติตามแผนนี้⁵³

---

⁵¹ Valeria Montjoy, "Overcoming Design Challenges with Technology: Museum of the Future in Dubai," Arch Daily, Accessed September 29, 2022, <https://www.archdaily.com/983458/overcoming-design-challenges-with-technology-museum-of-the-future-in-dubai>.

⁵² "Rainer Beach Clinic," American Institute of Architect, Accessed 29 September 2022, <https://www.aia.org/showcases/6388164-rainier-beach-clinic>.

⁵³ "The AIA 2030 Commitment," American Institute of Architect, American Institute of Architect Accessed September 29, 2022 <https://www.aia.org/pages/6464938-the-aia-2030-commitment>.

8.2.2 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Result) ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

8.2.2.1 วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย (ปี 2566-2570)

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ในระยะ 5 ปี (2566-2570) คือ

“อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมุ่งสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน”

วิสัยทัศน์ดังกล่าวมาจากการที่อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งในด้านการจ้างงานและมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยมีจำนวนสถาปนิกกว่า 3 หมื่นคนที่ขึ้นทะเบียนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และรายได้จากอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมสูงถึง 3 หมื่นล้านบาท ในปี 2564 ตลอดจน ความสำคัญของบริการสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมการก่อสร้าง และอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และที่สำคัญ การมีบทบาทหลักในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน

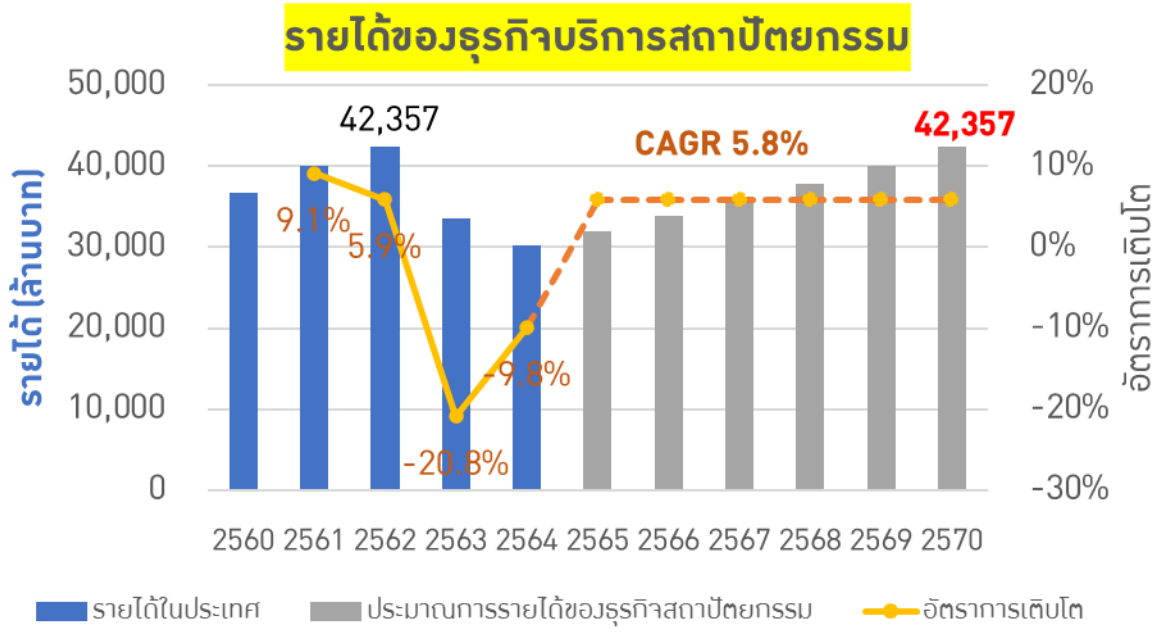
8.2.2.2 เป้าหมายของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย (ปี 2566-2570)

การกำหนดเป้าหมายของแผนฯ ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมมีจุดประสงค์เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้ว่า แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมสามารถบรรลุตามวิสัยทัศน์ของแผนฯ ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ: รายได้ของธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมของไทยเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 5.8 ในช่วงปี 2566-2570**

ในการกำหนดเป้าหมายด้านเศรษฐกิจของแผนฯ คณะผู้วิจัยพิจารณาจากข้อมูลสถิติรายได้ของธุรกิจสถาปัตยกรรมย้อนหลัง 5 ปี (2560-2564) จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (ภาพที่ 8.3) ซึ่งสะท้อนว่า รายได้ของธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมของไทยเคยอยู่ในระดับสูงสุดในปี 2562 โดยมีมูลค่า 4.24 หมื่นล้านบาท ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงพิจารณา กำหนดเป้าหมายด้านเศรษฐกิจของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในระยะ 5 ปี ให้มีระดับรายได้เท่ากับรายได้ในปี 2562 และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายรายได้ดังกล่าว อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยต้องมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสมร้อยละ 5.8 ต่อปี

ภาพที่ 8.3 การคาดการณ์รายได้ของธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมของไทย

หมายเหตุ: ธุรกิจบริการสถาปัตยกรรม ครอบคลุมถึง รหัส 71101 กิจกรรมงานสถาปัตยกรรมและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และ รหัส 74101 กิจกรรมการออกแบบและตกแต่งภายใน และปี 2565-2570 เป็นตัวเลขคาดการณ์
ที่มา: คณะผู้วิจัย ประมวลผลจากข้อมูลนิติบุคคล กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

- เป้าหมายด้านสังคม: โครงการรัฐมีบทบาทพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น X แห่ง ในช่วงปี 2566-2570

การกำหนดเป้าหมายด้านสังคม เป็นการพิจารณาจากจำนวนโครงการสถาปัตยกรรมของรัฐที่มีบทบาทพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เพิ่มขึ้น X แห่งในระยะ 5 ปี ทั้งนี้ ในส่วนของการกำหนดตัวเลขเป้าหมายที่ชัดเจน หน่วยงานและสมาคมที่เกี่ยวข้องควรหารือเพื่อให้ได้ข้อสรุปและแนวทางดำเนินการร่วมกัน และที่สำคัญ การเสาะหาหน่วยงานที่จะเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการดังกล่าว

8.2.2.3 ยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results) ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ของไทย (ปี 2566-2570)

ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ทั้งด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาลากร
- (2) ยุทธศาสตร์การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ และ
- (3) ยุทธศาสตร์การขยายตลาดภาครัฐ

รายละเอียดของผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results) และสถานะปัจจุบันของแต่ละผลลัพธ์ ดังแสดงในตารางที่

8.2

**ตารางที่ 8.2 ยุทธศาสตร์และผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results)
ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม**

ยุทธศาสตร์	ผลลัพธ์ที่สำคัญ	สถานะปัจจุบัน
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศาลากร	อัตรารับผิดชอบที่สอบผ่านใบอนุญาตอยู่ที่ร้อยละ 60 ภายในปี 2570	ร้อยละ 30-40 ระหว่างปี 2560-2564
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายได้จากตลาดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 ต่อปี และสัดส่วนรายได้จากตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ x^{54} ภายในปี 2570	อัตราการเติบโตเฉลี่ยสำหรับตลาดในประเทศอยู่ที่ร้อยละ -5 ในปี 2560-2564 (ส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบเชิงลบจากสถานการณ์โควิด-19)
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายตลาดภาครัฐ	สัดส่วนงบประมาณจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบของภาครัฐต่อประมาณงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.3 ภายในปี 2570	ร้อยละ 0.2 (ค่าเฉลี่ยปีงบประมาณ 2562-2564)

ที่มา: คณะผู้วิจัย

⁵⁴ ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลส่งออกบริการสถาปัตยกรรม

8.2.3 แผนปฏิบัติการ ภายใต้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์สำคัญในแต่ละด้าน คณะผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดการดำเนินการของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยในแต่ละยุทธศาสตร์ ที่มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายของแผน ผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results) ของยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดของแต่ละแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้ ระยะเวลาของแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อาจจำแนกได้เป็น ระยะเร่งด่วน (6-12 เดือน) ระยะกลาง (1-2 ปี) และระยะยาว (3-5 ปี) โดยสรุปภาพรวมของแผนปฏิบัติการภายใต้แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ดังแสดงในตารางที่ 8.3

แผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 5.4) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น กลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) และกลยุทธ์เชิงรับ (WT) ดังแสดงใน TOWS Matrix ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ดังตารางที่ 8.4

ตารางที่ 8.3 ภาพรวมของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย ระยะ 5 ปี (2566-2570): “อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยมุ่งสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ พัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน”			
เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ: รายได้ของธุรกิจบริการสถาปัตยกรรมของไทยเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 5.8 ในช่วงปี 2566-2570			
เป้าหมายด้านสังคม: โครงการรัฐมีบทบาทพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น x แห่ง ในช่วงปี 2566-2570			
ยุทธศาสตร์ที่ 1: การพัฒนาบุคลากร		ยุทธศาสตร์ที่ 2: การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ	
ยุทธศาสตร์ที่ 3: การขยายตลาดภาครัฐ			
ผลลัพธ์ที่สำคัญ	อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตอยู่ที่ร้อยละ 60 ภายในปี 2570	อัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายได้จากตลาดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 ต่อปี และสัดส่วนรายได้จากตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ x ภายในปี 2570	สัดส่วน งบประมาณจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบ จากงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐทั้งหมดเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 0.3 ภายในปี 2570
ระยะเวลา	แผนปฏิบัติการ		
6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)	1) เปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ <i>ตัวชี้วัด: อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x และรายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x</i> 2) สนับสนุนให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศและมีประสบการณ์ในการทำงานจากต่างประเทศ <i>ตัวชี้วัด: จำนวนนักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมที่ได้อนุเคราะห์เพิ่มขึ้น x คนทุกปี</i> 3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ <i>ตัวชี้วัด: จำนวนบริษัทที่เข้าร่วมโครงการ x ราย ผลผลิตภาพของบริษัทที่ร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละ x และบริษัทสถาปนิกมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น ร้อยละ x</i>	1) เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ <i>ตัวชี้วัด: จำนวนผู้เข้าชมจากทุกแพลตฟอร์มอย่างน้อย x คนและเพิ่มขึ้นร้อยละ x ทุกปี</i>	
	การพัฒนาฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะการจัดเก็บข้อมูลสำคัญ และข้อมูลที่ใช้วัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง <i>ตัวชี้วัด: ฐานข้อมูลสำคัญและข้อมูลฐาน (base line) เพื่อใช้วัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง ที่สมบูรณ์และครบถ้วน</i>		
1-2 ปี (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)		2) สนับสนุนการประกวดเพื่อเผยแพร่งานในต่างประเทศ <i>ตัวชี้วัด: จำนวนงานสถาปัตยกรรมที่ชนะการประกวดงานในต่างประเทศเพิ่มขึ้น x งาน ต่อปี</i> 3) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ <i>ตัวชี้วัด: จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ x</i>	1) ทบทวนกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ <i>ตัวชี้วัด: ผลการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบ อย่างน้อย x เรื่อง ต่อปี และกฎหมายและกฎระเบียบที่ได้รับการแก้ไข x เรื่อง ต่อปี</i> 2) พิจารณาให้ผู้แทนจากสภาสถาปนิก/สมาคมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก <i>ตัวชี้วัด: จำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบที่มีความซับซ้อนมากของภาครัฐลดลงอย่างน้อยร้อยละ x ต่อปี</i>
3-5 ปี	4) ปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะหลักสูตรที่บัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ <i>ตัวชี้วัด: อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x และรายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x</i>		3) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรมของภาครัฐ <i>ตัวชี้วัด: จำนวนโครงการที่ให้ความสำคัญแก่งานออกแบบเพิ่มขึ้นร้อยละ x ต่อปี และผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่วัดได้</i>

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 8.4 TOWS Matrix ของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

		S-จุดแข็ง	W-จุดอ่อน
		S1. สถาปนิกไทยหลายรายมีชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลในระดับโลก และสถาปนิกส่วนหนึ่งมีคุณภาพสูง S2. หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพสถาปนิก และสมาคมสถาปนิกที่เข้มแข็ง S3. วัสดุก่อสร้างท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ไม้ไผ่ และทวย	W1. ภาคเอกชนรายใหญ่ส่วนหนึ่งมีค่านิยมเลือกใช้สถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบโครงการ W2. ภาครัฐส่วนหนึ่งยังไม่เห็นถึงความสำคัญ และไม่เข้าใจกระบวนการทำงานของวิชาชีพ และกำหนด TOR ที่ตายตัว W3. บริษัทสถาปนิกไทยจำนวนหนึ่งมีข้อจำกัดด้านทักษะภาษาอังกฤษ และการเข้าถึงซอฟต์แวร์ เช่น Building Information Modelling W4. ความเข้าใจกระบวนการทำงานของสถาปนิกในสังคมไทยยังจำกัด W5. บัณฑิตจบใหม่ส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านคุณภาพ และเข้าสู่อุตสาหกรรมลดลง
O-โอกาส	กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategies)	
O1. อาเซียนมีอัตราการเติบโตสูง และความเป็นเมืองมากขึ้น รวมทั้ง ประเทศไทยมีข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (MRA) ซึ่งรวมถึง อาชีพสถาปนิก O2. คนรุ่นใหม่มีมุมมองที่เข้าใจงานสถาปนิกมากขึ้น O3. กระแสสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน และคนเปลี่ยนพฤติกรรมทำงานจากที่บ้าน ทำให้ความต้องการออกแบบสถาปัตยกรรมมากขึ้น O4. ประเทศไทยมีสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น วัด พระแก้ว	<ul style="list-style-type: none"> เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ เพื่อช่วยขยายตลาด (CEA) (S1, S2, S3, O1, O2, O3, O4) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรม โดยจัดทำสถาปัตยกรรมต้นแบบ (CEA และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (S1, S2, S3, O2, O3) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ (DITP) (S1, S2, S3, O1, O3, O4) 	<ul style="list-style-type: none"> เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ เพื่อช่วยขยายตลาด (CEA) (W1, O1, O3) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรม โดยจัดทำสถาปัตยกรรมต้นแบบ (CEA และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (W1, W2, W4, O2, O3, O4) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการฝึกอบรมทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพสถาปนิก (DEPA, CEA และ สมาคมที่เกี่ยวข้อง) (W3, O1, O2, O5) 	
T-ภัยคุกคาม	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategies)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategies)	
T1. คู่แข่งต่างชาติเข้ามาแข่งขันในตลาดระดับบนมากขึ้น T2. ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำ ทำให้ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างชะงักงัน T3. การชะลอตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมก่อสร้างของประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> ส่งเสริมสถาปนิกไทยให้ได้รับรางวัลระดับโลก (DITP) (S1, S2, S3, T1) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ (DITP) (S1, S2, S3, T2, T3) 	<ul style="list-style-type: none"> ทบทวนกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ (กรมบัญชีกลาง และ สภาสถาปนิก) (W2, T2, T3) พิจารณาให้ผู้แทนจากสภา/สมาคมสถาปนิกเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก (กรมบัญชีกลาง และ สภาสถาปนิก) (W4, T2, T3) ส่งเสริมให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนศึกษาต่อต่างประเทศ (กระทรวง อว.) (W5, T1) เปิดเผยข้อมูลของมหาวิทยาลัยที่มีผลสัมฤทธิ์สูงสุดสู่สาธารณะ และปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้ใช้ได้จริงและทันสมัย (กระทรวง อว. สถาบันการศึกษา สภาสถาปนิก และ สมาคมที่เกี่ยวข้อง) (W5, T1) 	

ที่มา: คณะผู้วิจัย

แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

8.2.3.1 การพัฒนาบุคลากร

แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากรของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่ (1) เปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรม (2) สนับสนุนให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศและมีประสบการณ์ในการทำงานจากต่างประเทศ (3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ (4) ปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะหลักสูตรที่บัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ มีดังนี้

(1) เปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรม

การเปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ อัตราการสอบผ่านใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม และอัตราเงินเดือนเฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่ในสาขาสถาปัตยกรรม จะช่วยให้นักเรียนที่สนใจในหลักสูตรสถาปัตยกรรมได้มีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา และทำให้สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรมควรดำเนินการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญดังกล่าวเป็นประจำ กล่าวคือ

- สภาสถาปนิก ควรเปิดเผยข้อมูลอัตราการสอบผ่านได้ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม รายหลักสูตรการศึกษา โดยอาจพิจารณาเปิดเผยข้อมูลรายชื่อหลักสูตรที่มีอัตราผู้สอบผ่านใบประกอบวิชาชีพมากกว่าร้อยละ 50
- สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ควรเปิดเผยข้อมูลเงินเดือนเฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่ รายหลักสูตรการศึกษา โดยอาจพิจารณาเปิดเผยข้อมูลหลักสูตรที่บัณฑิตจบใหม่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอย่างน้อย 1.5 หมื่นบาท

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
- สถาบันการศึกษา
- สภาสถาปนิก

ตัวชี้วัดสำคัญ

- อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x
- รายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x

ระยะเวลาดำเนินงาน

6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

(2) สนับสนุนให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศและมีประสบการณ์ในการทำงานจากต่างประเทศ

การส่งเสริมให้นักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมของประเทศไทยได้มีโอกาสได้ไปเรียนต่อในต่างประเทศ จะช่วยเอื้อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะฝีมือและความคิดได้มากขึ้น เนื่องจากทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะความรู้จากอาจารย์ที่มีแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างและหลากหลาย รวมทั้ง ได้ประสบการณ์ใหม่จากการสัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างซึ่งช่วยทำให้เปิดมุมมองในการสร้างสรรค์งานของนักศึกษา ทั้งนี้ หากพิจารณารายชื่อผู้ที่ได้รับรางวัลศิลปาธร ในสาขาสถาปัตยกรรม พบว่า ผู้ที่ได้รับรางวัลจำนวน 6 ใน 8 ท่าน มีโอกาสไปศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่ต่างประเทศ⁵⁵ ซึ่งอาจทำให้ได้รับความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ที่ช่วยหนุนเสริมการสร้างทักษะและความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานที่มีคุณภาพ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

ตัวชี้วัดสำคัญ

จำนวนนักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมที่ได้ทุนศึกษาต่อต่างประเทศเพิ่มขึ้น x คนทุกปี

ระยะเวลาดำเนินงาน

6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

---

⁵⁵ “ทำเนียบศิลปิน,” สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, สืบค้น เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2565, <https://www.ocac.go.th/ทำเนียบศิลปิน/>.

(3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ

เทคโนโลยี โดยเฉพาะ โปรแกรมช่วยเขียนแบบ มีความสำคัญในกระบวนการทำงานของสถาปนิกในปัจจุบัน เช่น สถาปนิกใช้โปรแกรมในกลุ่ม CAD (Computer Aided Design) เพื่อสร้างแบบจำลอง (Model) อย่างไรก็ตาม โปรแกรมช่วยออกแบบได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งล่าสุด โปรแกรมระบบสารสนเทศทางอาคาร (Building Information Modeling: BIM) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้รับความนิยมมาก เนื่องจากความสามารถที่โดดเด่นในการช่วยออกแบบอาคาร รวมถึงการก่อสร้าง เช่น การทำแบบจำลองเสมือนของอาคารที่แม่นยำ และการทำแบบจำลองแบบดิจิทัล ทั้งด้านการออกแบบ การเขียนแบบ การคำนวณโครงสร้าง รวมทั้ง การวางแผนงานต่างๆ อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายของโปรแกรม BIM มีมูลค่าสูงกว่าโปรแกรม CAD ถึงประมาณร้อยละ 30 (ตารางที่ 8.5) จึงทำให้เป็นข้อจำกัดของสถาปนิกไทยในการเข้าถึงโปรแกรม BIM นอกจากนี้ ด้วยความที่ BIM เป็นโปรแกรมใหม่จึงทำให้สถาปนิกไทยส่วนหนึ่งยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรม BIM

ตารางที่ 8.5 เปรียบเทียบราคาโปรแกรมช่วยออกแบบ⁵⁶

	CAD (AutoCAD)	BIM (REVIT)
ราคา	1,865 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี	2,675 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี
การใช้งาน	2D drafting, drawings, and documentation	Architectural design
	3D modeling and visualization	Structural engineering
		MEP engineering and detailing
		Preconstruction design

ที่มา: Autodesk

เพื่อสนับสนุนให้สถาปนิกไทยมีโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมากขึ้น ภาครัฐควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับโปรแกรมช่วยออกแบบที่มีราคาสูง ในรูปแบบร่วมจ่าย (cost-sharing) กับภาคเอกชน ซึ่งอาจพิจารณาเป็นโครงการที่ขยายผลต่อจากโครงการ DEPA Digital Transformation Fund ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล นอกจากนี้ หากสถาปนิกไทยได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพจะช่วยสนับสนุนการขยายตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรร่วมมือกับสภาสถาปนิกหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องในการฝึกทักษะการใช้งานโปรแกรมสมัยใหม่ และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ เพื่อช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของสถาปนิกไทย ทั้งนี้ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) อาจมีบทบาทในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการฝึกอบรม

⁵⁶ “AutoCAD Revit.” Autodesk, Accessed August 29, 2022,

<https://www.autodesk.com/products?compare=autocad&compare=revit#>.

ทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ ของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และประสานเผยแพร่ข้อมูลกับสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA)
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA)
- สถาบันการศึกษา
- สมาคมที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดสำคัญ

- จำนวนบริษัทที่เข้าร่วมโครงการ x ราย
- ผลผลิตของบริษัทที่ร่วมโครงการเพิ่มขึ้นร้อยละ X
- จำนวนบริษัทสถาปนิกที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้นร้อยละ x

ระยะเวลาดำเนินงาน

6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

(4) ปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะหลักสูตรที่บัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ

แม้ว่าหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ในประเทศไทยต้องได้รับการรับรองและมีมาตรฐานวิชาการเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการสภาสถาปนิก อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบว่า บัณฑิตที่จบจากบางหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ เช่น อัตราเงินเดือนเฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่ที่ต่ำ และอัตราการสอบผ่านใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่ต่ำ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจสะท้อนถึงปัญหาคุณภาพของการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรม ที่นอกเหนือจากความแตกต่างของพื้นฐานของนักศึกษาที่เข้าเรียนและความแตกต่างของทรัพยากรในแต่ละสถาบัน เช่น ทรัพยากรด้านการเงิน และทรัพยากรด้านอาจารย์ผู้สอน

ดังนั้น เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้

- สภาสถาปนิกควรเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษามีความยืดหยุ่นในการเปิดสอนวิชาที่ทำให้ นักศึกษาได้เรียนทักษะที่มีความทันสมัยและทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ทักษะ ดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ
- สถาบันการศึกษาควรให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรมากขึ้น เพื่อให้ หลักสูตรสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและตรงตามความต้องการของตลาด
- สถาบันการศึกษาควรมุ่งเน้นการสอนเชิงปฏิบัติ และให้อาจารย์ที่ปฏิบัติงานจริงหรือ ผู้ประกอบการได้เข้าไปสอน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษามีประสบการณ์ทำงานในโลกจริง และ ช่วยสร้างแรงบันดาลใจ
- สถาบันการศึกษาควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสฝึกงานตั้งแต่ในช่วงปีแรกของการเรียน โดย อาจนับการฝึกงานเป็นหน่วยกิตของหลักสูตรได้ เพื่อส่งเสริมการหาประสบการณ์ในการทำงาน ของนักศึกษา ในขณะที่เดียวกัน หลักสูตรต้องมีการควบคุมคุณภาพของการฝึกงานเพื่อให้บัณฑิตมี ทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และมีความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจากจบการศึกษา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
- สถาบันการศึกษา
- สภาสถาปนิก

ตัวชี้วัดสำคัญ

- อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x
- รายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x

ระยะเวลาดำเนินงาน

3-5 ปี

8.2.3.2 การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ในการขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศมีแผนปฏิบัติการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ (2) การสนับสนุนการประกวดงานและเผยแพร่ผลงานในต่างประเทศ โดยเป็นการขยายขอบเขตเพิ่มเติมจาก DE Mark และ (3) การส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ

การเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทย โดยจัดทำแหล่งข้อมูลรวบรวมรายชื่อและผลงานของสถาปนิกไทยที่ได้รับรางวัล (Hall of Fame) ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ในวงกว้างและสร้างตระหนักรู้ในผลงานและชื่อเสียงของสถาปนิกไทยเพิ่มมากขึ้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) ควรร่วมมือกับสมาคมที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานสถาปัตยกรรมที่ได้รับรางวัลทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะผลงานของสถาปนิกรุ่นใหม่ บนเว็บไซต์ของหน่วยงานหรือสมาคมที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นจัดทำนิตยสารภาษาอังกฤษรายไตรมาสที่ชื่อว่า Japan Architect (JA) เพื่อเป็นช่องทางสำคัญสำหรับสถาปนิกที่ออกแบบบ้านขนาดเล็กได้มีโอกาสแสดงผลงานให้ลูกค้าต่างชาติ โดยเฉพาะในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้รู้จัก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA)
- สมาคมที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดสำคัญ

จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์อย่างน้อย x คนในปีแรก และเพิ่มขึ้นร้อยละ x ทุกปี

ระยะเวลาดำเนินงาน

6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

(2) สนับสนุนการประกวดในประเทศเพื่อต่อยอดสู่การประกวดต่างประเทศ

การได้รับรางวัลจากการประกวดงานด้านสถาปัตยกรรมเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาปนิกไทย และทำให้เป็นที่รู้จักของลูกค้ำทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การส่งผลงานเข้าประกวดงานสถาปัตยกรรมในเวทีระดับโลกมีค่าใช้จ่ายที่สูง เช่น การส่งผลงานเข้าประกวดรางวัล Architect MASTERPRIZE มีค่าสมัครเริ่มต้นที่ 8,500 บาท ซึ่งทำให้เป็นข้อจำกัดแก่ผู้ประกอบการรายเล็กในการสมัครเข้าประกวดแข่งขันดังกล่าว

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการประกวดในประเทศ เช่น รางวัล Design Excellence Award หรือ DE Mark ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นรางวัลที่มอบให้แก่ผลงานออกแบบดีเด่นของประเทศไทย โดยผู้ชนะเลิศรางวัล DE Mark สามารถนำงานออกแบบเข้าประกวดในงานรางวัล G Mark ของประเทศญี่ปุ่น โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศจะเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม ในบรรดา 7 หมวดของการประกวดรางวัล หมวดที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม มีเพียง กลุ่มผลงานการออกแบบตกแต่งภายใน⁵⁷ แต่ไม่รวมถึง สถาปัตยกรรมหลัก ภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมผังเมือง

ดังนั้น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรพิจารณาขยายขอบเขตงานประกวดรางวัล DE Mark ให้ครอบคลุมถึงการประกวดผลงานด้านสถาปัตยกรรมหลัก ภูมิสถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมผังเมือง และช่วยสนับสนุนผลงานที่ชนะเลิศ DE Mark ให้มีโอกาสได้เข้าแข่งขันในเวทีประกวดงานสถาปัตยกรรมระดับโลกต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP)
- สมาคมที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดสำคัญ

จำนวนผู้ชนะการประกวดงานในต่างประเทศเพิ่มขึ้น x งาน ต่อปี จากการสนับสนุนของภาครัฐ

ระยะเวลาดำเนินงาน

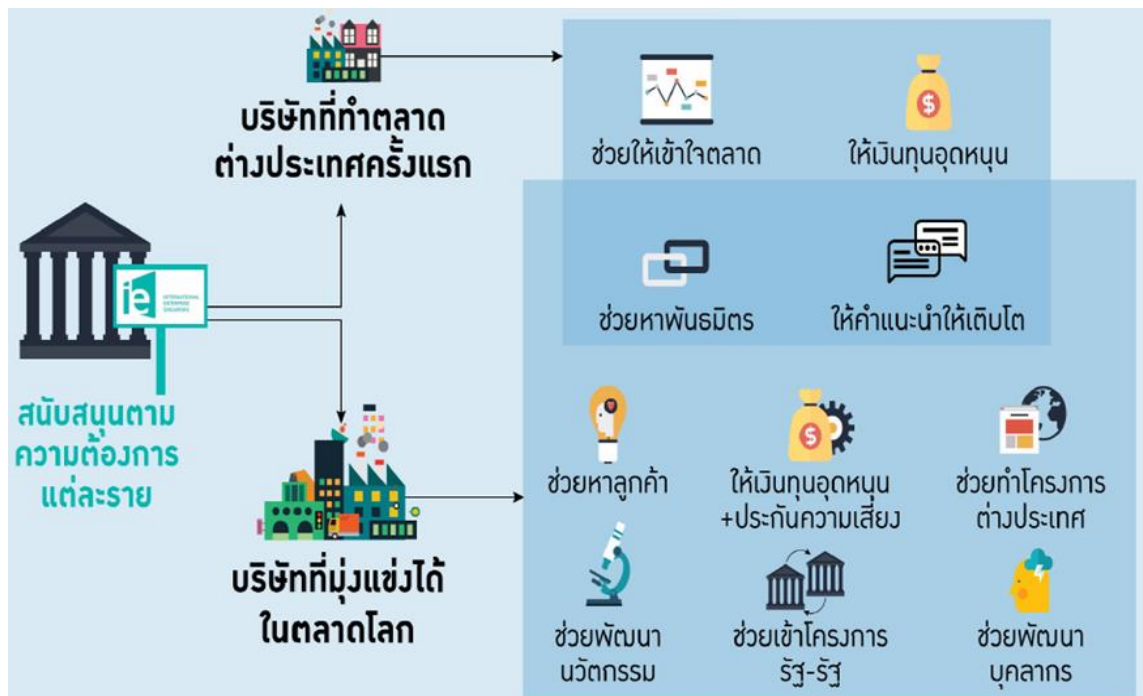
1-2 ปี (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

⁵⁷ “TOUCH DEMARK 2022,” Design Excellence Award, สืบค้น เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2565, <https://touch.demarkaward.net/category/7>.

(3) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ

ในการส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ แนวทางปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ เช่น ในประเทศสิงคโปร์ Enterprise Singapore เป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการที่ต้องการขยายตลาดสู่ต่างประเทศ โดยหน่วยงานจะทำการวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละรายและให้คำแนะนำและการสนับสนุนตามความต้องการเฉพาะแต่ละราย กล่าวคือ บริษัทที่ทำตลาดต่างประเทศครั้งแรกจะได้รับการสนับสนุน เช่น ข้อมูลตลาดต่างประเทศ เงินทุนอุดหนุน การจัดหาพันธมิตร และการให้คำแนะนำในการเติบโต ขณะที่ บริษัทที่มุ่งแข่งขันในตลาดโลกจะได้รับการสนับสนุนที่แตกต่างกัน เช่น การจัดหาพันธมิตร การให้คำแนะนำในการเติบโต การช่วยเหลือลูกค้า การให้เงินอุดหนุนและประกันความเสี่ยง การช่วยทำโครงการในต่างประเทศ การช่วยพัฒนานวัตกรรม การช่วยเข้าโครงการรัฐต่อรัฐ และการช่วยพัฒนาบุคลากร ดังแสดงในภาพที่ 8.4

ภาพที่ 8.4 แนวทางการสนับสนุนผู้ประกอบการขยายตลาดต่างประเทศของ Enterprise Singapore

ที่มา: Enterprise Singapore

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP)

ตัวชี้วัดสำคัญ

จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ x

ระยะเวลาดำเนินงาน

1-2 ปี (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

8.2.3.3 การขยายตลาดภาครัฐ

เพื่อสนับสนุนการขยายตลาดบริการสถาปัตยกรรมของภาครัฐ แผนปฏิบัติการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การทบทวนกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ (2) การพิจารณาให้ผู้แทนจากสภาสถาปนิก/สมาคมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก และ (3) การสร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรมของภาครัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

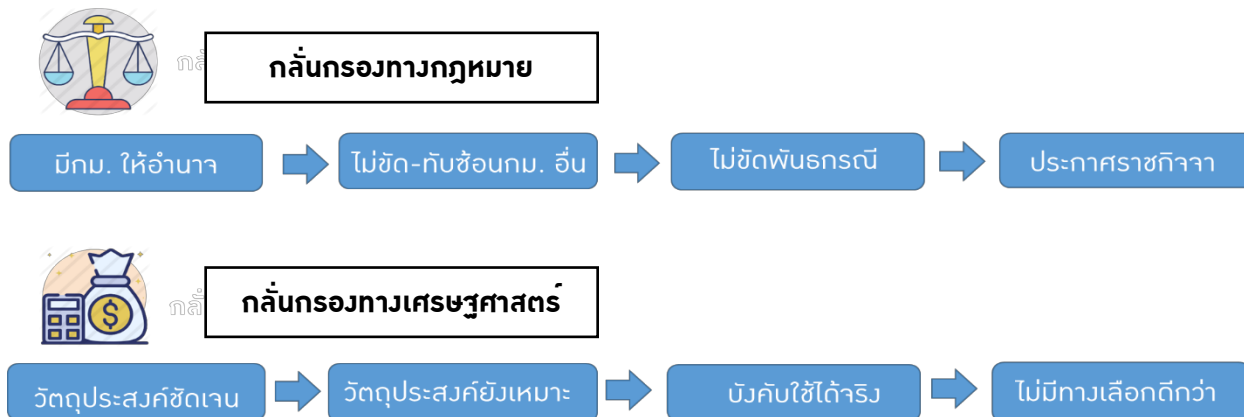
(1) ทบทวนกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ

การจัดจ้างออกแบบของภาครัฐในปัจจุบันยังคงมีปัญหาและอุปสรรคด้านกฎระเบียบอยู่มาก เช่น

- การกำหนดค่าออกแบบที่มีอัตราไม่เหมาะสมตามประเภทงาน และไม่มี ความชัดเจนว่าครอบคลุมค่าใช้จ่ายประเภทใด
- ขอบเขตการดำเนินงาน (Terms of Reference) มีความตายตัวสูง
- ปัญหาการคอร์รัปชันในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง
- การกำหนดข้อจำกัดที่ทำให้ผู้ประกอบการรายเล็กขาดโอกาสในการเข้าประมูลโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ เช่น บางครั้งมีการกำหนดคุณสมบัติที่สูงมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่น ทุนจดทะเบียนบริษัทที่สูงมาก

ดังนั้น ภาครัฐควรพิจารณาทบทวนกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการซื้อจัดจ้างของภาครัฐ เพื่อช่วยลดปัญหาในการเข้าถึงตลาดภาครัฐและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ โดยแนวทางปฏิบัติที่เป็นที่นิยมในการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคคือ การใช้กระบวนการกียอดินกฎหมาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกลั่นกรองทั้งด้านกฎหมายและเศรษฐศาสตร์ ดังแสดงในภาพที่ 8.5

ภาพที่ 8.5 กระบวนการกโยตินกฎหมาย

ที่มา: คณะผู้วิจัย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมบัญชีกลาง
- สภาสถาปนิก

ตัวชี้วัดสำคัญ

ผลการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบ อย่างน้อย x เรื่อง ต่อปี และกฎหมายและกฎระเบียบที่ได้รับการแก้ไข x เรื่อง ต่อปี

ระยะเวลาดำเนินงาน

1-2 ปี (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

(2) พิจารณาให้ผู้แทนจากสภาสถาปนิก/สมาคมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก

ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบภาครัฐส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของวิชาชีพสถาปนิก จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการจัดจ้างออกแบบภาครัฐ เช่น การกำหนดขอบเขตของงานที่ไม่เหมาะสม หรือไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ ดังนั้น หากพิจารณาให้มีการนำผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบ โดยเฉพาะในงานที่ซับซ้อน จะช่วยให้เกิดการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการมากขึ้น

ทั้งนี้ ปัจจุบัน กฎหมายได้เปิดช่องให้สามารถแต่งตั้งบุคคลภายนอกเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินงานจ้าง ออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างภายใต้มาตรา 142 ของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ 2560 (ภาพที่ 8.6) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การดำเนินการดังกล่าวยังมีไม่มากนัก ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาแก้ไขกฎระเบียบเพื่อกำหนดให้มีผู้แทนของวิชาชีพที่สภาสถาปนิก หรือสมาคมสถาปนิกที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบอย่างน้อย 1 คน โดยพิจารณา เริ่มจากงานออกแบบที่มีความซับซ้อนมาก⁵⁸ หรือโครงการที่มีมูลค่าสูง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- กรมบัญชีกลาง
- สภาสถาปนิก

ตัวชี้วัดสำคัญ

จำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบที่มีความซับซ้อนมากของภาครัฐภาครัฐลดลง อย่างน้อยร้อยละ x ต่อปี

ระยะเวลาดำเนินงาน

1-2 ปี (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

ภาพที่ 8.6 มาตรา 142 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ 2560

พนักงานคณะกรรมการซื้อ ๑๔๒ คณะกรรมการดำเนินงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างตามข้อ ๑๔๑ แต่ละคณะประกอบด้วย ประธานกรรมการ ๑ คน และกรรมการอย่างน้อย ๒ คน ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานของรัฐ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น โดยให้คำนึงถึงลักษณะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสำคัญ

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง จะแต่งตั้งผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นบุคคลภายนอกในงานที่จ้างนั้นร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

⁵⁸ งานที่มีความซับซ้อนมาก หมายถึง งานอาคาร งานสถาปัตยกรรมภายใน งานภูมิสถาปัตยกรรม ที่มีแบบแผนวิจิตรต้องใช้ความประณีตขั้นสูง ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ความชำนาญเฉพาะด้าน มีความสลับซับซ้อน หรือมีผู้ใช้สอยจำนวนมาก มีลักษณะพิเศษเชิงคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรม หรือธรรมชาติ (ที่มา:กฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าจ้างผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๖๐)

(3) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรมของ ภาครัฐ

ภาครัฐยังมีความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรมที่จำกัด ดังนั้น การจัดทำโครงการสถาปัตยกรรมต้นแบบซึ่งให้ความสำคัญแก่งานออกแบบ และทำให้เกิดผลกระทบทางบวกทั้งต่อเศรษฐกิจและชุมชน จะทำให้เกิดหลักฐานเชิงประจักษ์ต่อภาครัฐ รวมทั้งประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบ ตัวอย่างโครงการในลักษณะดังกล่าวที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ เช่น โครงการของเอกชนของประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งพัฒนาคลองของเอกชนและพื้นที่รอบข้างจนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศเกาหลีใต้อย่างมาก

ในต่างประเทศ ภาครัฐที่เห็นความสำคัญของคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบ ได้ให้การสนับสนุนสถาปนิกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง เช่น โครงการ Lively Places Fund & Challenge ของประเทศสิงคโปร์ซึ่งให้เงินสนับสนุนแก่สถาปนิกในการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ เพื่อช่วยทำให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของงานออกแบบสถาปัตยกรรม และยังช่วยสร้างรายได้ให้แก่สถาปนิกที่เข้าร่วมโครงการด้วย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น กทม. และเทศบาลต่าง ๆ

ตัวชี้วัดสำคัญ

- จำนวนโครงการที่ให้ความสำคัญแก่งานออกแบบเพิ่มขึ้นร้อยละ x ต่อปี และผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่วัดได้

ระยะเวลาดำเนินงาน

3-5 ปี

8.2.3.4 การพัฒนาฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรม และติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยรายละเอียดของข้อมูลที่ควรจัดเก็บ ดูได้จากส่วนที่ 8.3

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA)

ตัวชี้วัดสำคัญ

ฐานข้อมูลสำคัญและข้อมูลฐาน (base line) เพื่อใช้วัดผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง ที่สมบูรณ์และครบถ้วน

ระยะเวลาดำเนินงาน

6-12 เดือน (ดำเนินการต่อเนื่องตลอด 5 ปี)

8.3 แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มจัดเก็บข้อมูลสำหรับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

การจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีความสำคัญทั้งในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรม และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยจะทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาของต่างประเทศที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และนำเสนอการจัดเก็บข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมที่ควรจะเป็นในประเทศไทย

8.3.1 แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มจัดเก็บประมวลสถิติในสหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักรเป็นประเทศชั้นนำในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของโลก ซึ่งสะท้อนจากอันดับการส่งออก และจำนวนบริษัทที่มีขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรม นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรยังมีแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดเก็บข้อมูลประมวลสถิติเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

สหราชอาณาจักรจัดทำ London's Architecture Sector⁵⁹ เพื่อรายงานสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยมีการรายงานข้อมูลหลัก ได้แก่

---

⁵⁹ "London's Architecture Sector – Update 2018," Mayor of London, Accessed August 29, 2022, https://www.london.gov.uk/sites/default/files/wp93-architecture_paper_2018.pdf.

(1) ข้อมูลผลผลิตรวมหรือมูลค่าเพิ่ม และบริษัทในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม (ได้แก่ จำนวนบริษัทที่จดทะเบียน และรายละเอียดของบริษัท เช่น จังหวัดที่ตั้ง รายได้ และขนาดของบริษัท)

(2) การจ้างงานของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่ รายได้ จำนวนตำแหน่งงาน อาชีพในอุตสาหกรรม ประเภทการทำงาน เพศ และอายุ

(3) การศึกษาในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่ จำนวนบัณฑิตที่กำลังศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี และปริญญาโทหรือสูงกว่า โดยจำแนกตามสัญชาติ

(4) รายได้ของการท่องเที่ยวที่เกิดจากสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นการประเมินข้อมูลจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ แกลอรี และสถาปัตยกรรมอื่น ๆ จึงทำให้ข้อมูลดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านความแม่นยำ

(5) ดุลการค้าของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ได้แก่ ข้อมูลการส่งออกและนำเข้าบริการสถาปัตยกรรมของสหราชอาณาจักร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตลาดต่างประเทศของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

8.3.2 แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มจัดเก็บประมวลสถิติในประเทศไทย

จากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการจัดเก็บข้อมูลของสหราชอาณาจักร ประกอบกับการศึกษาวิเคราะห์อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทยในส่วนก่อนหน้านี้ คณะผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการจัดเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลที่สำคัญของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และข้อมูลตามผลลัพธ์สำคัญของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทยในแต่ละด้าน ได้แก่ รายได้ มูลค่าเพิ่ม แรงงาน บัณฑิตจบใหม่สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทั้งในด้านจำนวนและเงินเดือนแรกเข้าเฉลี่ย อัตราการสอบใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม จำนวนสถาปนิกที่มีใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม มูลค่าการใช้จ่ายภาครัฐในการจัดจ้างออกแบบ มูลค่าการส่งออกและนำเข้าบริการสถาปัตยกรรม จำนวนรางวัลที่สถาปนิกได้รับ ข้อมูลการร้องเรียน และข้อมูลการประเมินผลจากโครงการ ทั้งนี้ การจัดเก็บประเภทของข้อมูลดังกล่าวข้างต้นคล้ายคลึงกับแนวปฏิบัติในสหราชอาณาจักร แต่ไม่ครอบคลุมถึงการจัดเก็บข้อมูลการท่องเที่ยวที่เกิดจากสถาปัตยกรรม เนื่องจากข้อจำกัดด้านความแม่นยำของข้อมูล

ข้อมูลเกือบทั้งหมดข้างต้น ดังแสดงในตารางที่ 8.6 (ยกเว้นข้อมูลตามผลลัพธ์สำคัญของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทยส่วนหนึ่ง และข้อมูลมูลค่าดุลบริการ รายรับ และรายจ่ายของบริการระหว่างประเทศ ในหมวดบริการรหัส EBOPS 2002 9.3.4 บริการสถาปัตยกรรม ดังแสดงในตารางที่ 8.7) ได้มีการจัดเก็บข้อมูลอยู่แล้วโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังไม่มีการรวบรวมเผยแพร่และวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็น

ระบบเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ภาพรวมของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

- ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรพิจารณาจัดเก็บข้อมูลมูลค่าการส่งออกและนำเข้าบริการสถาปัตยกรรมของผู้ประกอบการไทย เพื่อให้ทราบข้อมูลความเคลื่อนไหวด้านการค้าระหว่างประเทศของการบริการสถาปัตยกรรม
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) ควรพิจารณารวบรวมเผยแพร่และวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญดังกล่าว และจัดเก็บข้อมูลตามผลลัพธ์สำคัญของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทยเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

ตารางที่ 8.6 ข้อมูลสภาพปัจจุบันของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

ประเภทข้อมูล	รายละเอียด	หน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลในปัจจุบัน
สถิติบัญชีประชาชาติ	มูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ข้อมูลนิติบุคคลกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	รายได้ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร	ข้อมูลแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา	จำนวนบัณฑิตจบใหม่สาขาสถาปัตยกรรม	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
ข้อมูลภาวะการมีงานทำขอบัณฑิต	เงินเดือนของบัณฑิตจบใหม่	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)
จำนวนผู้ได้รับอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม	จำนวนสถาปนิกที่ถือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสายสาขา	สภาสถาปนิก
ผลการทดสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม	อัตราการสอบผ่านได้ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม	สภาสถาปนิก
ผลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	มูลค่าการใช้จ่ายของภาครัฐในการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบ	กรมบัญชีกลาง
มูลค่าค่าบริการ รายรับ และรายจ่ายของบริการระหว่างประเทศของโลก	มูลค่าการส่งออกและนำเข้าบริการสถาปัตยกรรม รหัส EBOPS 2002 9.3.4 บริการสถาปัตยกรรมของโลก	Comtrade สหประชาชาติ
มูลค่าค่าบริการ รายรับ และรายจ่ายของบริการระหว่างประเทศของไทย	มูลค่าการส่งออกและนำเข้าบริการสถาปัตยกรรม รหัส EBOPS 2002 9.3.4 บริการสถาปัตยกรรมของไทย	ยังไม่มีการจัดเก็บ

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 8.7 ข้อมูลตามตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมของไทย

กิจกรรม	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	แหล่งข้อมูลของตัวชี้วัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ	รายได้ของธุรกิจสถาปัตยกรรมของไทยเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ร้อยละ 5.8 ในช่วงปี 2566-2570	รายได้ของสถานประกอบการในธุรกิจบริการสถาปัตยกรรม จากข้อมูลนิติบุคคล ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	
เป้าหมายด้านสังคม	โครงการรัฐมีบทบาทพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มขึ้น x แห่ง ในช่วงปี 2566-2570	จำนวนโครงการภาครัฐที่มีบทบาทพัฒนาเมือง จากการพิจารณาของหน่วยงานและสมาคมที่เกี่ยวข้อง	
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากร			
ผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results)	- อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตอยู่ที่ร้อยละ 60 ภายในปี 2570	ผลการทดสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม จากสภาสถาปนิก	
1) เปิดเผยข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของหลักสูตรสถาปัตยกรรม	- อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x - รายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x	ผลการทดสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม จากสภาสถาปนิก และข้อมูลภาวะการมีงานทำขอบัณฑิต กระทรวง อว.	สถาบันการศึกษา/สภาสถาปนิก/กระทรวง อว.
2) สนับสนุนให้เด็กไทยมีโอกาสได้ทุนไปเรียนต่อต่างประเทศและมีประสบการณ์ในการทำงานจากต่างประเทศ	จำนวนนักศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมที่ได้ทุนเพิ่มขึ้น x คน ทุกปี	จัดเก็บใหม่	กระทรวง อว.

กิจกรรม	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	แหล่งข้อมูลของตัวชี้วัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับวิชาชีพ	- ผลิตภาพของบริษัทที่ร่วมโครงการเพิ่มขึ้น ร้อยละ x - บริษัทสถาปนิกมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น ร้อยละ x	จัดเก็บใหม่	DEPA/CEA/สมาคมที่เกี่ยวข้อง
4) ปรับปรุงการเรียนการสอนในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ โดยเฉพาะหลักสูตรที่บัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ	- อัตราบัณฑิตที่สอบผ่านใบอนุญาตเพิ่มขึ้นร้อยละ x - รายได้เฉลี่ยของบัณฑิตจบใหม่เพิ่มขึ้นร้อยละ x	ข้อมูลภาวะการมีงานทำของบัณฑิต ของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	สถาบันการศึกษา/สภาสถาปนิก/กระทรวง อว.
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การขยายตลาดภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ			
ผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results)	- อัตราการเติบโตเฉลี่ยของรายได้จากตลาดในประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 ต่อปี - สัดส่วนรายได้จากตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ x	รายได้ของสถานประกอบการในธุรกิจบริการสถาปัตยกรรม จากข้อมูลนิติบุคคล ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และจัดเก็บข้อมูลการส่งออกบริการสถาปัตยกรรม	
1) เผยแพร่ชื่อเสียงของสถาปนิกไทยให้เป็นที่รู้จักทั้งในไทยและต่างประเทศ	จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์เพิ่มขึ้นร้อยละ x ทุกปี	จัดเก็บใหม่	CEA/ สมาคมที่เกี่ยวข้อง
2) สนับสนุนการประกวดเพื่อเผยแพร่งานในต่างประเทศ	จำนวนผู้ชนะการประกวดงานในต่างประเทศเพิ่มขึ้น x งาน ต่อปี จากการสนับสนุนของภาครัฐ	จัดเก็บใหม่	DITP/สมาคมที่เกี่ยวข้อง
3) ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีศักยภาพออกตลาดต่างประเทศ	จำนวนผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ x	จัดเก็บใหม่	DITP

กิจกรรม	ตัวชี้วัดความสำเร็จ	แหล่งข้อมูลของตัวชี้วัด	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายตลาดภาครัฐ			
ผลลัพธ์ที่สำคัญ (Key Results)	สัดส่วน งบประมาณจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบ จากงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐทั้งหมดเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 0.3	ผลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ จากกรมบัญชีกลาง	
1) ทบทวนกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงการจัดจ้างออกแบบของภาครัฐ	- ผลการทบทวนกฎหมายหรือกฎระเบียบ อย่างน้อย x เรื่อง ต่อปี - กฎหมายและกฎระเบียบที่ได้รับการแก้ไข x เรื่อง ต่อปี	จัดเก็บใหม่	กรมบัญชีกลาง และสภาสถาปนิก
2) พิจารณาให้ผู้แทนจากสภาสถาปนิก/สมาคมที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ โดยเฉพาะในงานที่มีความซับซ้อนมาก	จำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบที่มีความซับซ้อนมากของภาครัฐภาครัฐลดลง อย่างน้อยร้อยละ x ต่อปี		
3) สร้างความตระหนักและความเข้าใจถึงคุณค่าและมูลค่าของงานออกแบบสถาปัตยกรรม	จำนวนโครงการที่ให้ความสำคัญแก่งานออกแบบเพิ่มขึ้น ร้อยละ x ต่อปี และผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นในเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่วัดได้	จัดเก็บใหม่	CEA/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ยุทธศาสตร์ 1-3			
1) การพัฒนาฐานข้อมูลของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม	ฐานข้อมูลสำคัญที่ครบถ้วนและต่อเนื่อง และสามารถใช้อัตราผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้จริง	จัดเก็บใหม่	CEA

ที่มา: คณะผู้วิจัย

“10 Activities of JIA | English Site | The Japan Institute of Architects,” Accessed May 25, 2022, <http://www.jia.or.jp/english/about.html>.

“About AIJ” Architectural Institute of Japan(AIJ). Accessed May 25, 2022, <https://www.aij.or.jp/eng/about/about.html>.

“Architecture,” Britannica, Accessed March 8, 2022, <https://www.britannica.com/topic/architecture>.

“Architecture,” Cambridge Dictionary, Accessed March 8, 2022, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/architecture>.

“Architectural Services Market Size, Share & Trends Analysis Report By Service Type (Architectural Advisory Services, Engineering Services, Urban Planning Services), By End Use, By Region, And Segment Forecasts, 2022 – 2030,” Grand View Research, Accessed May 27, 2022, <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/architectural-services-market>.

Ariane Sutthavong, “Labour curbs split nation's architects,” Accessed May 27, 2022, <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1078432/labour-curbs-split-nations-architects>.

“AutoCAD Revit,” Autodesk, Accessed 29, August 2022, <https://www.autodesk.com/products?compare=autocad&compare=revit#>.

Brown, Maoz. “Unpacking the Theory of Change.” Stanford Social Innovation Review 18, no. 4 (2020): 44–50. <https://doi.org/10.48558/N0V8-KR42>.

Cady Chintis, “ARCHITECTURE EXPLAINED: THE PHASES OF DESIGNING & BUILDING A PROJECT,” WC STUDIO. Accessed May 27, 2022, <https://wc-studio.com/journal/2019/7/5/working-with-an-architect-understanding-phases-of-design-construction>.

Chang Moon, H., and Newman S. Peery. "COMPETITIVENESS OF PRODUCT, FIRM, INDUSTRY, AND NATION IN A GLOBAL BUSINESS." *Competitiveness Review: An International Business Journal* 5, no. 1 (January 1, 1995): 37–43.

Cho, Dong-Sung, Hwy-Chang Moon, and Min-Young Kim. "Does One Size Fit All? A Dual Double Diamond Approach to Country-Specific Advantages." *Asian Business & Management* 8, no. 1 (March 2009): 83–102.

"Country Report: The Japan Institute of Architects." ARCASIA (ACA19 Council Meeting in Shanghai, China, n.d. http://www.jia.or.jp/english/country_report_2021.pdf.

"Creative Nation: A Guide to the UK's World-Leading Creative Industries." UK Trade & Investment, n.d. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/859840/Creative-nation-guide-to-the-UKs-world-leading-creative-industries.pdf.

"Defining Architecture," ThoughtCo, Accessed March 8, 2022, <https://www.thoughtco.com/what-is-architecture-178087>.

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Hoelck, K., Engin, E., Airaghi, E., et al., *Mapping the creative value chains : a study on the economy of culture in the digital age : final report*, Publications Office, 2017, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/868748>

"Frequently Asked Questions on RIBA CPD," Accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/education-cpd-and-careers/cpd/riba-cpd-quick-guide>.

"Fulfilling Your CPD Requirements and Obligations as a RIBA Member," Accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/education-cpd-and-careers/cpd/fulfilling-your-cpd-obligations>.

"Global Architectural Services Industry," Ibis World, Accessed May 27, 2022, <https://www.ibisworld.com/global/market-research-reports/global-architectural-services-industry/>.

“HDB | Lively Places Fund and Challenge,” Housing Development Board, Accessed May 25, 2022, <https://www.hdb.gov.sg/community/getting-involved/lively-places-programme/lively-places-fund-and-challenge>.

Jairajsingh Chandhok “CONSTRUCTION USING MATHEMATICAL MODELING AND SIMULATION TECHNIQUES,” (Master’s thesis, The Pennsylvania State University, 2021).

Jorge Fontan, “5 Architecture Phases of Design Explained,” FontanArchitecture. Accessed May 27, 2022, <https://fontanarchitecture.com/architectural-design-phases/>.

“London's Architecture Sector – Update 2018,” Mayor of London, Accessed 29, August 2022, https://www.london.gov.uk/sites/default/files/wp93-architecture_paper_2018.pdf.

Ruben Vrikhoef. “Co-makership in Construction Towards Construction Supply Chain Management,” (Master’s thesis, Delft University of Technology, 1998).

Jairajsingh Chandhok. “SUPPLY CHAIN MANAGEMENT IN ARCHITECTURAL ENGINEERING AND Panchanan Behera, R.P. Mohanty & Anand Prakash (2015) Understanding Construction Supply Chain Management, Production Planning & Control, 26:16, 1332-1350, DOI: 10.1080/09537287.2015.1045953

Michael E. Porter, The Competitive Advantage of Nations (London: Palgrave Macmillan UK, 1990)

“Rainier Beach Clinic,” American Institute of Architect, Accessed 29, September 2022, <https://www.aia.org/showcases/6388164-rainier-beach-clinic>.

“RIBA Education Review,” Accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/resources-landing-page/riba-education-review>.

“RIBA Referrals Service,” Royal institute of British Architects, Accessed May 25, 2022. <https://www.architecture.com/working-with-an-architect/referral-service>.

“RIBA Student Mentoring Scheme,” Royal institute of British Architects, Accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/knowledge-and-resources/knowledge-landing-page/riba-student-mentoring-scheme>.

“Royal Institute of British Architects,” Royal institute of British Architects, accessed August 9, 2021, <https://www.architecture.com/>.

- “Scholarships, Bursaries and Grants,” Royal institute of British Architects, Accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/education-cpd-and-careers/studying-architecture/advice-on-funding-your-architectural-studies/funding-opportunities-for-students-of-architecture>.
- Shih, S. (1992). Empowering technology—making your life easier. Acer’s Report, Acer’s, New Taipei.
- “Skill Up: Architecture 101 (in-Person Workshop) - April 2022,” Accessed May 25, 2022, <https://www.architecture.com/whats-on/skill-up-architecture-101-april-2022>.
- “TIDA Roles & Responsibilities,” สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย. สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <http://www.tida.or.th/about.html>.
- “The AIA 2030 Commitment,” American Institute of Architect, American Institute of Architect Accessed 29, September 2022, <https://www.aia.org/pages/6464938-the-aia-2030-commitment>.
- “The Japan Architect,” A+u Architecture and Urbanism Magazine. Accessed May 25, 2022, <https://au-magazine.com/product-cat/japan-architect/>.
- “The Pritzker Architecture Prize,” Pritzker Prize, Accessed May 27, 2022, <https://www.pritzkerprize.com/>.
- Thorne Martha, “Why Japanese Architects Are so Good,” Nikkei Asia, Accessed May 25, 2022, <https://asia.nikkei.com/Opinion/Why-Japanese-Architects-are-so-good>.
- “TOUCH DEMARK 2022,” Design Excellence Award, สืบค้น เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2565, <https://touch.demarkaward.net/category/7>.
- Tsiligiris, Vangelis. “An Adapted Porter Diamond Model for the Evaluation of Transnational Education Host Countries.” International Journal of Educational Management 32, no. 2 (March 12, 2018): 210–226.
- UNIDO (2015). EQuIP - Enhancing the Quality of Industrial Policies: Introduction to the EQuIP Toolbox
- Valeria Montjoy, “Overcoming Design Challenges with Technology: Museum of the Future in Dubai,” Arch Daily, Accessed September 29, 2022,

<https://www.archdaily.com/983458/overcoming-design-challenges-with-technology-museum-of-the-future-in-dubai>.

“WA100 2022: The big list,” Accessed May 27, 2022, <https://www.bdonline.co.uk/wa100-2022-the-big-list/5115702.article>.

Yasuda, Koichi. “A Brief History of the Introduction of Japanese Architecture via Design Magazines and the Future Significance of the Japan Architectural Review.” *Japan Architectural Review* 1, no. 3 (July 2018): 295–298.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/2475-8876.12050>.

“เกี่ยวกับ พวต.” สภาสถาปนิก. สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565,
https://act.or.th/th/development_skill/#.

“จัดงานประกาศผล มอบรางวัล TIDA Thesis Awards 2021,” Siamturakij, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://www.siamturakij.com>.

“ทำเนียบศิลปิน,” สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, สืบค้น เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2565,
<https://www.ocac.go.th/ทำเนียบศิลปิน/>.

ไทย. กฎหมาย, พระราชบัญญัติ ฯลฯ, พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543, มาตรา 4.

ธนศ มหัทธนาลัย, “แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-2566: ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง,” Krungsri, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Construction-Construction-Materials/Construction-Contractors/IO/io-Construction-Contractors-21>.

“นियาม SME,” Sme, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://www.sme.go.th/th/cms-detail.php?modulekey=332&id=1334>.

“ประวัติสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย,” สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565,
<https://www.tuda.or.th/index.php/history-of-thai-architects-association/>.

“วัตถุประสงค์,” สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565,
https://www.tala.or.th/tala_objective.

“วัตถุประสงค์,” สมาคมสถาปนิกสยาม, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565, <https://asa.or.th/about-us-th/objective-th/>.

“อำนาจหน้าที่ของกรมและส่วนราชการ,” กรมโยธาธิการและผังเมือง, สืบค้น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2565,
<https://www.dpt.go.th/th>.

ภาคผนวก ผ.1 การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการ และแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะมีการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มเติม ทั้งในส่วนภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษา โดยมีรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม		
1	หม่อมหลวง ประกิตติ เกษมสันต์	สภาสถาปนิก
2	คุณประภากร วทานยกุล	สภาสถาปนิก
3	คุณนิเวศน์ วะสินนท์	สมาคมสถาปนิกสยาม
4	ผศ.ดร.ปริญญา เจียรณณีโชติชัย	สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย (TUDA)
5	คุณธนวัฒน์ สุขัคคานนท์	สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (TIDA)
6	คุณนำชัย แสนสุภา	สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย (TALA)
7	คุณอัครพล ดุสิตนานนท์	บริษัท Ajaphol & Associate จำกัด
8	คุณบุญเลิศ เหมวิจิตรพันธ์	บริษัท BOONDESIGN จำกัด
9	คุณทวีติย์ วัชรภักย์ เทพาคำ	บริษัท Department of Architecture จำกัด
10	คุณนัฐพงษ์ พัฒนโกศัย	บริษัท Cloud-Floor จำกัด
11	คุณธงชัย จันทร์สมัคร	บริษัท Sher Maker จำกัด
12	คุณรชฎ สุमानนท์	บริษัท CPN (ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์)
13	รศ.ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนรัชฎิ	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14	ผศ.ดร. อันธิกา สวัสดิ์ศรี	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
15	ผศ.ดร. นนท์ คุณค้ำชู	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ผ.2 การประชุมระดมสมองผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

คณะผู้วิจัยได้จัดการประชุมระดมสมอง เพื่อระดมความเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษา

จัดขึ้นในวันจันทร์ 25 กรกฎาคม 2565 เวลา 13.30-16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 2 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และการประชุมออนไลน์ผ่านทาง Zoom โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมรวม 19 ราย จากทั้งหมด 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย

	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1.	คุณศิวพงศ์ ทองเจือ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	กรมการสถาปนิกผังเมืองทักษิณ
2.	ผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี	คณบดี	คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
3.	คุณโชติวิทย์ พงษ์เสริมผล	อาจารย์	คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
4.	ดร.สักรินทร์ แซ่กู๋	อาจารย์	คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
5.	คุณนำชัย แสนสุภา	นายกสมาคมฯ	สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย
6.	คุณสมปราชญ์ ลิขิตลือชา	กรรมการสมาคมฯ	สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย
7.	คุณสัจจงพงศ์ เล็กอุทัย	กรรมการสมาคมฯ	สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย
8.	คุณชุตยาเวศ สินธุ์พันธ์	อุปนายกสมาคมสถาปนิก สยาม ในพระบรม ราชูปถัมภ์	สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
9.	คุณนิเวศน์ วัฒนินท์	อุปนายกสมาคมสถาปนิก สยาม ในพระบรม ราชูปถัมภ์	สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
10.	คุณธนพงศ์ วิชคำหาญ	กรรมการกลาง	สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์
11.	คุณทวีติย์ วัชรภักย์ เทพาคำ	กรรมการผู้จัดการ	Department of ARCHITECTURE Co.Ltd.

	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
12.	คุณชาณณรงค์ แก่นทอง	อุปนายกสภาสถาปนิกคนที่ หนึ่ง	สภาสถาปนิก
13.	คุณสุธาสินี ศรีमानะศักดิ์	นิติกรชำนาญการ กลุ่มงาน พัฒนากฎหมาย กองการ พัสดุภาครัฐ	กรมบัญชีกลาง
14.	คุณกรกช คุณาลังการ	อุปนายกสมาคมสมาคม มัณฑนากรแห่งประเทศไทย	สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย
15.	คุณอนันต์ชัย จิรวัดมนธานนท์	อุปนายกสมาคมสมาคม มัณฑนากรแห่งประเทศไทย	สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย
16.	คุณเบญจพร พวงจำปี	นักพัฒนากลยุทธ์ อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ อาวุโส	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การ มหาชน)
17.	คุณชุตยาเวศ สินธุพันธุ์	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ขอนแก่น	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การ มหาชน)
18.	คุณภควัด วงศ์ไทย	นักจัดการความรู้	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การ มหาชน)
19.	คุณวริทธิ ตรีประเสริฐ	รักษาการผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาธุรกิจและ นวัตกรรม	สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การ มหาชน)

สรุปประเด็นการประชุมระดมสมอง “ (ร่าง) แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ”

1. การผลิตกำลังแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) ร่วมกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีการวิจัยในปี 2558 ซึ่งต่อมา มีการตีความจากงานวิจัยนั้นว่า ประเทศไทยขาดแคลนสถาปนิก โดยใช้ข้อมูลจำนวนสถาปนิกในระดับสามัญและระดับวุฒิสถาปนิก สถาบันการศึกษาในประเทศไทยจึงผลิตจำนวนสถาปนิกออกมาเพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสถาปนิกที่ผลิตขึ้นมา คำถามที่อยากสอบถามเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลในงานวิจัยดังกล่าวคือ ได้รวมถึงภาคีสถาปนิกหรือไม่ ในการคำนวณสถาปนิกต่อจำนวนประชากรของประเทศ และนำไปสู่คำถามคือ ประเทศไทยควรอนุญาตให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาประกอบวิชาชีพหรือไม่
- **คณะผู้วิจัยชี้แจงว่า** สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) ให้ความสำคัญแก่สถาปนิกทุกระดับ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ โดย TDRI เห็นด้วยว่า การเข้ามาของสถาปนิกต่างชาตินั้นควรเข้ามา อย่างถูกต้อง โดยเป็นลักษณะการทำงานร่วมกับสถาปนิกไทย
- เนื้อหาของหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากสภาสถาปนิกนั้นเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำที่สภาสถาปนิกกำหนดหน่วยกิต และเนื้อหาในการสอบจะแตกต่างกับการสอบที่ผ่านมา โดยในอดีต เนื้อหาที่มีความหลากหลายมากกว่า นอกจากนี้ อัตราการสอบใบประกอบวิชาชีพที่ต่ำอาจเกิดจากเนื้อหาที่ให้ความสำคัญแก่การประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้สอบสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยนักศึกษาที่ได้อาจารย์ผู้สอนซึ่งประกอบวิชาชีพสถาปนิกจะได้เปรียบในการสอบ
- ภาครัฐของประเทศไทยไม่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่สถาปนิกรุ่นใหม่ ซึ่งสถาปนิกรุ่นใหม่เหล่านี้จะสามารถเติบโตและประกอบวิชาชีพในต่างประเทศได้จะต้องพิสูจน์ตัวเองในประเทศก่อน ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นใช้วิธีการประชาสัมพันธ์โดยการจ้างบริษัทโฆษณาระดับโลกมาประชาสัมพันธ์งานสถาปัตยกรรมของสถาปนิกรุ่นใหม่ชาวญี่ปุ่น ส่งผลให้สถาปนิกรุ่นใหม่จากประเทศญี่ปุ่นสามารถรับงานในต่างประเทศได้ นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรใช้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในการสนับสนุนสถาปนิกรุ่นใหม่ ในรูปแบบของการประกวดงาน ขณะที่ งานจัดซื้อจัดจ้างของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการเชิญชวนเพื่อมาประกวด และกำหนดคุณสมบัติที่ไม่เอื้ออำนวยให้สถาปนิกรุ่นใหม่เข้ามาทำงาน เช่น สถาปนิกต้องผ่านประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า X โครงการ ทั้งนี้ การที่สถาปนิกรุ่นใหม่ได้รับงานจากภาครัฐจะช่วยเปิดโอกาสให้สามารถรับงานจากเอกชนได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมสถาปนิกรุ่นใหม่ ภาครัฐของประเทศไทยควรเปิดโอกาสให้สถาปนิกรุ่นใหม่ได้มีส่วนร่วมในโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และช่วยจัดทำนิทรรศการหรือการตีพิมพ์งานวารสารสถาปัตยกรรมของสถาปนิกรุ่นใหม่

- ปัจจุบัน ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการเขียนแบบในสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ เนื่องจาก ในอดีต ประเทศไทยมีโรงเรียนช่างเทคนิคที่เน้นทักษะการเขียนแบบจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน หลักสูตรสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์อยู่ในระดับปริญญาตรีทั้งหมดซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเขียนแบบมากนัก จึงทำให้นักศึกษาขาดทักษะการเขียนแบบ ตัวอย่างเช่น ในโครงการ TIDA Thesis Award ซึ่งเป็นรางวัลสำหรับนักศึกษา พบว่า ผลงานของนักศึกษามีความสวยงาม แต่นักศึกษาไม่สามารถลงรายละเอียดในงานของตนได้เพื่อนำไปใช้ต่อเนื่องจากขาดทักษะการเขียนแบบ

2. การวิเคราะห์หลักสูตรสถาปัตยกรรม

- ในการวิเคราะห์หลักสูตร คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงตัวแปรอื่นๆ เช่น ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย หรืองบประมาณของแต่ละมหาวิทยาลัย หรือไม่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลถึงรายได้ของบัณฑิตที่จบมาและการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัย
คณะผู้วิจัยชี้แจงว่า การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ในงานวิจัยนั้น ได้คำนึงถึงปัจจัยเชิงพื้นที่ จึงเลือกพิจารณาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ นอกจากรายได้เฉลี่ยที่แตกต่างกันระหว่างบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยประเภทต่างๆ สัดส่วนของบัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่ผ่านการสอบใบประกอบวิชาชีพ ดังนั้น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ควรให้เงินสนับสนุน และให้คำแนะนำในการปรับปรุงหลักสูตรโดยร่วมมือกับสภาสถาปนิก เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงคุณภาพเพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้
- ในปี 2540 เงินเดือนของบัณฑิตจบใหม่สาขาสถาปัตยกรรมอยู่ที่ประมาณ 1.5 หมื่นบาท โดยปัจจุบันเงินเดือนของบัณฑิตนั้นขยับตัวสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย จึงเสนอว่า หากมีการวิเคราะห์ข้อมูลอนุกรมเวลา อาจได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย
- มหาวิทยาลัยได้เห็นถึงความสำคัญของทักษะที่หลากหลายของบัณฑิต (Multi-disciplinary skill) เพื่อเตรียมความพร้อมของบัณฑิตสู่โลกอนาคต ตัวอย่างเช่น นักศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมช่วยออกแบบ ระบบสารสนเทศทางอาคาร (Building Information Modeling) อาจได้รับเงินเดือนสูงถึง 3-4 หมื่นบาท สำหรับบัณฑิตจบใหม่ นอกจากนี้ สภาสถาปนิกได้มีการปรับแก้ พระราชบัญญัติสถาปนิก 2542 โดยเปลี่ยนจากการควบคุมหลักสูตรเป็นการกำหนดหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการผลิตบุคลากร จึงอยากให้สภาสถาปนิกไว้วางใจกระบวนการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยภายใต้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และให้สภาสถาปนิกให้ความสำคัญแก่ผู้ถือใบประกอบวิชาชีพเพียงเท่านั้น

3. งานบริการสถาปัตยกรรมในตลาดภาคเอกชน

- สภาคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (CDAST) ได้มีการทำวิจัยจากการเก็บข้อมูลจากแรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมประมาณ 80 ราย และพบว่า ปัจจุบันการคำนวณค่าบริการของสถาปนิกนั้นคิดเป็นสัดส่วนของมูลค่าโครงการ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการเสนอว่าควรเป็นการคำนวณค่าบริการจากการประเมินมูลค่าโครงการแทน
- ในส่วนของการขยายตลาดภาคเอกชนนั้น เห็นด้วยว่า การทำกิจกรรม Road Show จะช่วยขยายตลาดภาคเอกชน แต่อยากให้มุ่งเน้นงานออกแบบไปสู่อุตสาหกรรมที่เน้นเทคโนโลยีเป็นหลัก เช่น เครื่องมือแพทย์ (Health Technology) เนื่องจากอัตราค่าบริการนั้นจะสูงกว่าอุตสาหกรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Industry)
- ในสาขาสถาปัตยกรรมหลัก ปัจจุบัน อัตราค่าบริการงานออกแบบของภาครัฐนั้นสูงกว่าภาคเอกชน โดยอัตราค่าบริการของภาครัฐอยู่ที่ประมาณร้อยละ 4.5 - 7 ของมูลค่าโครงการ และอัตราค่าบริการของภาคเอกชนอยู่ร้อยละ 2 - 3 ของมูลค่าโครงการ และหากเป็นโครงการขนาดใหญ่ของภาคเอกชน อัตราค่าบริการนั้นน้อยกว่าร้อยละ 1 การให้ภาคเอกชนเห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ สมาคมสถาปนิกสยามฯ จึงได้จัดทำคู่มือการประกอบวิชาชีพสถาปนิก ซึ่งมีรายละเอียดของการทำงานของสถาปนิก และอัตราค่าจ้างบริการที่สถาปนิกควรได้รับ ซึ่งจะช่วยให้ภาคเอกชนเข้าใจถึงขอบเขตของงานและอัตราค่าบริการที่ควรจะเป็น

4. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบและควบคุมงานของภาครัฐ

- เห็นด้วยกับผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ข้อกำหนดการจ้าง (TOR) ของภาครัฐที่ไม่ยืดหยุ่น และไม่สนับสนุนให้งานสถาปัตยกรรมที่ออกมาที่มีความสวยงาม หากภาครัฐเปิดโอกาสให้สถาปนิกได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่หรือให้คุณค่าแก่งานสถาปัตยกรรมมากขึ้น จะส่งผลให้มีงานสถาปัตยกรรมไทยที่ได้รับรางวัลในระดับโลกเพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก ปัจจุบันสถาปนิกหลายท่านได้รับรางวัลระดับโลกโดยที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ
- ในสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ อัตราค่าบริการของภาครัฐและภาคเอกชนมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยอัตราค่าบริการของภาคเอกชนอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10 แต่อัตราค่าบริการของภาครัฐอยู่ที่ร้อยละ 3 - 5 ทั้งที่กระบวนการเรียนและการทำงานนั้นเหมือนกัน จึงอยากเสนอว่า หากภาครัฐมีความประสงค์จะส่งเสริมอุตสาหกรรมสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ ควรปรับเพิ่มอัตราค่าบริการของรัฐ ให้เทียบเท่ากับภาคเอกชน
- สมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้มีการร่าง ข้อกำหนดการจ้าง (TOR) และได้เสนอรอบบัญชีกลาง เพื่อเปิดโอกาสให้สถาปนิกรุ่นใหม่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับภาครัฐ โดยมีการจัดทำกฎระเบียบเพื่อลดคุณสมบัติของผู้ยื่นประกวดแบบ เพื่อให้บริษัทขนาดเล็กสามารถเข้าร่วมประกวดงานได้

- ผู้แทนจากสาขาภูมิสถาปัตยกรรม เห็นด้วยกับข้อเสนอของงานวิจัย โดยงานส่วนใหญ่ของภูมิสถาปัตยกรรมมาจากภาครัฐ แต่ภาครัฐไม่เห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น โครงการของภาครัฐบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนั้นไม่มีการจัดทำประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) และมีการจ้างงานภูมิสถาปนิกในหน่วยงานภาครัฐจำนวนน้อย นอกจากนี้ อัตราค่าบริการงานภูมิสถาปัตยกรรมนั้นมีการเพิ่มขึ้นจริง แต่ขอบเขตของงานเพิ่มขึ้นตามอัตราค่าจ้าง เช่น การให้ภูมิสถาปนิกทำงานที่ปรึกษาควบคู่ไปกับงานออกแบบ ทำให้คุณภาพของงานที่ออกมาไม่มีคุณภาพเท่าเดิม

5. ข้อเสนอแนะและมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ

- ภาครัฐควรส่งเสริมพัฒนาโครงการออกแบบและควบคุมงาน โดยเฉพาะโครงการขนาดเล็ก ให้มีการควบคุมงานที่มีคุณภาพที่ดีและโปร่งใส โดยให้มีผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมร่วมเป็นกรรมการตัดสิน ตลอดจน เปิดให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการของภาครัฐที่สามารถออกสื่อได้ เพื่อให้สาธารณะเห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพ
- ภาครัฐควรเข้าใจขอบเขตการทำงาน (Scope of work) ให้มากขึ้น เช่น ในสาขาสถาปัตยกรรมภายใน และมีทัศนศิลป์ ขอบเขตงานของภาครัฐไม่มีความชัดเจน และมีการนำงานที่นอกเหนือจากสัญญาจ้างเข้ามาเพิ่มในการทำงาน แต่ค่าตอบแทนเท่าเดิม ดังนั้น ภาครัฐควรให้มีการจัดทำข้อกำหนดการจ้าง (TOR) ร่วมกับกรมบัญชีกลาง เพื่อให้ภาครัฐเข้าใจถึงวิชาชีพ
- ภาครัฐควรเห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพสถาปัตยกรรมให้มากขึ้น เช่น ในสาขาภูมิสถาปัตยกรรม ภาครัฐควรเพิ่มตำแหน่งงานของภูมิสถาปนิกในหน่วยงานของภาครัฐ
- ภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ระบบสารสนเทศทางอาคาร (Building Information Modeling) เนื่องจาก ระบบสารสนเทศทางอาคารมีความสำคัญในกระบวนการออกแบบ แต่เป็นระบบที่มีค่าใช้จ่ายที่สูง
- ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการส่งบุคลากรของสมาคมเข้าร่วมงานสัมมนาในต่างประเทศ เพื่อให้เข้าใจถึงมาตรฐานวิชาชีพของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะสาขาภูมิสถาปัตยกรรม ซึ่งสถาปนิกจะสามารถแข่งขันในระดับสากลได้ต้องมีมาตรฐานวิชาชีพเดียวกัน เช่น มาตรฐานการเขียนแบบ
- สถาปนิกควรแก้ไขการบังคับใช้กฎหมายวิชาชีพของภาครัฐ ในสาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง **เนื่องจาก** หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความเข้าใจกฎหมายวิชาชีพของสภาสถาปนิก 2549 และไม่มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะในพื้นที่การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงส่งผลให้วิชาชีพสถาปนิกไม่ได้รับงานที่เหมาะสมกับวิชาชีพ

6. การเข้ามาประกอบวิชาชีพของสถาปนิกต่างชาติ

- ที่ผ่านมา สถาปนิกต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยไม่ได้ปกปิดการทำงาน และรางวัลที่สถาปนิกต่างชาติได้รับส่วนใหญ่เป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีพื้นฐานบนวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงเสนอว่า อาจจะต้องส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของสถาปนิกไทยก่อนที่จะเปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามา **คณะผู้วิจัยชี้แจงว่า** ในมุมมองของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) เห็นว่า สถาปนิกต่างชาติบางส่วนเข้ามาอย่างไม่ถูกกฎหมาย และหากเปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย ควรเป็นลักษณะการทำงานร่วมกับสถาปนิกไทยเพื่อให้มีการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) และการเปิดให้เข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายเพื่อลดปัญหาหนีภาษี หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้แทนที่เซ็นรับรองแบบ
- ในประเด็นสถาปนิกต่างชาติควรพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าจะเกิดผลกระทบอย่างไรแก่อุตสาหกรรม และ ปัญหาอุปสรรคของการเข้ามาประกอบวิชาชีพนั้นเป็นปัญหาของสถาปนิกต่างชาติ ดังนั้น เราไม่ควรให้ความสำคัญมากนัก
- ในงานสถาปัตยกรรมทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานที่สถาปนิกไทยมีพื้นฐานความรู้ ดังนั้น หากเปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงาน จะส่งผลกระทบต่อสถาปนิกรายเล็ก เนื่องจากภาคเอกชนมีความต้องการสูงในการจ้างงานสถาปนิกชาวต่างชาติ นอกจากนี้ สถาปนิกต่างชาติจากอเมริกา และยุโรป ต้องการเข้ามาประกอบวิชาชีพในไทย เนื่องจาก งานสถาปัตยกรรมในประเทศต้นทางเริ่มน้อยลง สถาปนิกไทยรายเล็กจะได้รับผลกระทบในการพัฒนาทักษะ และขาดโอกาสทำงาน ในหลายโครงการ เนื่องจากจะถูกสถาปนิกต่างชาติแย่งงานไปหมด ตัวอย่างเช่น ประเทศสิงคโปร์มี บริษัทสถาปนิกต่างชาติอยู่มาก และสถาปนิกรุ่นใหม่ของสิงคโปร์ต้องออกไปรับงานในต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้สถาปนิกรุ่นใหม่เติบโตได้ช้า

ภาคผนวก ผ.3 การประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่แผนพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์รายสาขา

คณะผู้วิจัยได้จัดการประชุมสัมมนาสาธารณะ เพื่อเผยแพร่และขับเคลื่อนแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ซึ่งผ่านการประชุมระดมสมองผู้มีส่วนได้เสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการประชุมการประชุมสัมมนาสาธารณะ เรื่อง “สร้าง Soft Power ผ่านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทย”: ตอนที่ 2 แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในยุคหลังโควิด-19 จัดขึ้นในวันที่ 19 สิงหาคม 2565 เวลา 13.30-16.00 น. ในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Facebook Live และ YouTube ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยมีผู้เข้าร่วมรวมทั้งสองช่องทางจำนวน 662 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2565)

สร้าง SOFT POWER ผ่าน 4 อุตสาหกรรมสร้างสรรค์

CEI CREATIVE ECONOMY AGENCY TDRI THAILAND DEVELOPMENT RESEARCH INSTITUTE

19 สิงหาคม 13.30-16.00 น.

FACEBOOK LIVE YOUTUBE @TDRI.thailand

กล่าวเปิด โดย
คุณชาคริต พิชญาวงศ์
ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

นำเสนอผลการศึกษา โดย
ดร.เสาวรวัจ รัตนคำฟู
ผู้อำนวยการวิจัย หิดอาร์โอ

เสวนา “ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในยุคหลังโควิด-19”

คุณชาญณรงค์ แก่นห่อ
อุปนายก สภาสถาปนิก

คุณนิเวศน์ วะสินันท์
อุปนายก สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

พศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี
คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คุณอัชชพล ตูสิทธนานนท์
บรรณิ์สถาปนิก อัชชพล ตูสิทธนานนท์ และคณะ จำกัด

คุณอินพินธุ์ บัวเจียว
รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

ดำเนินรายการเสวนา
ดร.สมเกียรติ ตังทิวาณิช
ประธานหิดอาร์โอ

CEA TDRIT สถาบันงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ร่วมกับ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

แผนพัฒนาอุตสาหกรรม บริการสถาปัตยกรรม

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRIT)
19 สิงหาคม 2565

TDRIT

Aa

สร้าง **SOFT POWER**
ผ่าน 4 อุตสาหกรรมสร้างสรรค์

CEA TDRIT

TDRIT

ชาญณรงค์ แก่นทอง สภาสถาปนิก

นิเวศน์ วัฒนกุล อธิบดีกรมสถาปัตยกรรม

Ajaphol Dusitnanond

อัครา เบียมพงศ์สานต์ | CEA

Antika AAD KMITL

Aa

สรุปประเด็นการเสวนา “แผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ในยุคหลังโควิด-19”

1. การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมไทย

ความเห็นของคุณชาญณรงค์ แก่นทอง (สถาปนิก)

- ในอดีตแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมนั้นโตอย่างช้าๆ และการที่จะให้อุตสาหกรรมสามารถพัฒนาได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากปัจจุบันอุตสาหกรรมยังประสบปัญหาจากโควิด-19 และสงครามระหว่างประเทศยูเครนและรัสเซียอยู่
- สถาปนิกที่อยู่ในจังหวัดขนาดเล็กนั้นเผชิญปัญหาและข้อจำกัดหลายอย่างเช่น รายได้ที่ลดน้อยลง และการปลอมใบอนุญาตในการเซ็นรับรองแบบ จึงอยากให้ภาครัฐเข้ามาเร่งแก้ไขปัญหาและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เนื่องจาก อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ หากเกิดปัญหาอะไร จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอื่นๆ และในบางกรณีโครงการก่อสร้างจะถูกระงับการก่อสร้าง

ความเห็นของคุณนิเวศน์ วะสินนท์ (สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์)

- วงการสถาปนิกไทยในอดีตไม่เคยเป็นรองใคร และสมัยนั้นสถาปนิกไทยได้ไปทำงานในประเทศสิงคโปร์เป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันสถาปนิกไทยไม่สามารถไปทำงานในต่างประเทศได้มากเหมือนในอดีต เนื่องจาก สถาปนิกไทยขาดประสบการณ์การใช้เทคโนโลยี และทักษะภาษาอังกฤษ
- ในช่วงโควิด-19 รายได้ของสถาปนิกลดลง แต่งานกำลังกลับมาในรูปแบบที่เปลี่ยนไปและแนวโน้มของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมสดใสมากขึ้น เนื่องจากมีโครงการออกแบบจากภาครัฐที่มีมูลค่าสูงเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การทำงานร่วมกับภาครัฐนั้นยังมีปัญหาที่เกี่ยวกับ กรอบการทำงาน (Terms of Reference) ที่กีดกันสถาปนิกรุ่นใหม่เนื่องจาก TOR ภาครัฐมักกำหนดประสบการณ์การทำงานของสถาปนิกซึ่งเป็นธรรม แต่จะไม่สนับสนุนสถาปนิกรุ่นใหม่ สมาคมสถาปนิกสยามฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยศิลปากร จึงร่าง TOR ขึ้นมาเสนอให้กับภาครัฐเพื่อเปิดโอกาสให้สถาปนิกรุ่นใหม่ได้มีโอกาสทำงานภาครัฐมากขึ้น

ความเห็นของคุณอัชพล ดุสิตนานนท์ (บริษัท Ajaphol & Associate จำกัด)

- สถาปนิกไทยมีปัญหาเรื่องการสื่อสารกับสังคม ซึ่งส่งผลถึงการได้รับการยอมรับจากสังคม และการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยปัญหาหลักคืออัตราค่าจ้างการออกแบบ (Fees) ที่ต่ำ อีกทั้งยังเพิ่มงานควบคุมงานก่อสร้างให้รวมอยู่ในงานจ้างออกแบบทำให้รายได้ของสถาปนิกน้อยมากยิ่งขึ้น ในปี 2560 กรมบัญชีกลางได้มาการเพิ่มอัตราค่าจ้างงานออกแบบเพิ่มขึ้น 3-4 เท่าจากอัตราเดิม แต่ต่อมากลับ

เพิ่มงานศึกษาโครงการลงในค่าออกแบบโดยที่ค่าจ้างเท่าเดิม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพงาน และการพัฒนาบุคลากรให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

- การจะพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม สถาปนิกควรเปลี่ยน โดยการนำกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรม และผู้กำหนดนโยบายที่ไม่ประสงค์ดีต่ออุตสาหกรรมออก เพื่อให้สถาปนิกรุ่นใหม่สามารถทำงานได้ ไม่ติดกฎระเบียบต่างๆ

ความเห็นของผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี (สถาบันเทคโนโลยีจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง)

- อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีการเติบโตที่ทรงตัว แต่วิชาชีพสถาปนิกเองนั้นอาจไม่โตไปกับอุตสาหกรรม โดยในเศรษฐกิจที่กำลังซบเซาลงแต่ยังคงมีงานสถาปนิกอยู่ เพียงแต่เม็ดเงินมักไปตกกับวิศวกร บริษัทต่างชาติ หรือผู้รับเหมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อเติบโตของวิชาชีพสถาปนิก
- ปัญหาการทำงานสถาปนิกยังมีอีกมาก เช่น การใช้ระบบ Building Information Modeling ซึ่งหากสถาปนิกไทยไม่สามารถใช้โปรแกรมได้ จะส่งผลถึงจำนวนงานที่สถาปนิกจะรับได้ ทักษะ การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และอัตราการจ้างงานออกแบบที่ต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม
- สถาปนิกจบใหม่นั้นไม่สามารถสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของสถาปนิก จึงอยากเสนอให้สภาสถาปนิกปรับลดเกณฑ์ในการรับรองหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ จึงอยากให้สภาสถาปนิกไว้วางใจกระบวนการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัย และให้สภาสถาปนิกให้ความสำคัญแก่ผู้ถือใบประกอบวิชาชีพเพียงเท่านั้น

ความเห็นของคุณอิศรา เปี่ยมพงศ์สานต์ (CEA)

- ปัจจุบัน CEA กำลังทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม และกำลังอยู่ในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง (verify) และทำกิจกรรมที่จะช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม เช่น การเผยแพร่ผลงานสถาปนิก (hall of fame) การพัฒนาย่าน และการส่งเสริมการใช้งานดิจิทัลในกระบวนการทำงาน

2. บทบาทของสภาสถาปนิก

ความเห็นของคุณชาญณรงค์ แก่นทอง (สภาสถาปนิก)

- สภาสถาปนิกไม่ได้มีนงอนใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของอุตสาหกรรม โดยสภาสถาปนิกเข้าใจหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์นั้น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และกำลังจะยกเลิกการกำหนดเวลาเรียนในการรับรองหลักสูตร

- อีกทั้งได้เปิดช่องทางให้ คนจากหลากหลายกลุ่มสามารถขอใบอนุญาตได้ เช่น กลุ่มคนที่จบจากหลักสูตรที่สภาสถาปนิกรับรอง สามารถสอบใบประกอบวิชาชีพได้ หรือหากผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ได้จบจากหลักสูตรที่สภาสถาปนิกรับรอง ยังคงสามารถขอรับใบอนุญาตภาคีสถาปนิกพิเศษ สำหรับผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในการออกแบบ
- สภาสถาปนิกได้มีการแก้ไข กฎระเบียบต่างๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานของสถาปนิก และได้มีตัวแทนสภาสถาปนิกเข้าไปมีส่วนร่วมกับกรมบัญชีกลางในการแก้ไขปัญหา ค่าตอบแทนที่ต่ำ การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และการเพิ่มงานที่นอกเหนือจากสัญญาจ้าง
- ปัจจุบันสภาสถาปนิกกำลังพิจารณาเปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้อย่างถูกกฎหมายเพื่อให้สถาปนิกไทยได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ และการส่งสถาปนิกไทยไปต่างประเทศยังเป็นเรื่องที่ยาก เนื่องจากสภาสถาปนิกขาดการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่น

3. การแก้ไขปัญหาการจ้างงานออกแบบของภาครัฐ

ความเห็นของผศ.ดร.อณิศา สวัสดิ์ศรี (สถาบันเทคโนโลยีจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง)

- การจะออกแบบอาคารหรือโครงการรัฐให้สวยงามนั้นทำได้ยากเนื่องจาก ในสัญญาจ้างระบุไว้ว่าสถาปนิกต้องประหยัด และอีกปัญหาที่เกิดขึ้นคือสถาปนิกต้องออกแบบตามรสนิยมของผู้ว่าจ้าง โดยการแก้ไขปัญหานี้ อาจทำจากการให้สถาปนิกที่หลากหลายเข้ามาประกวดงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ หรือให้สังคมมีส่วนร่วมในการออกแบบเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ

ความเห็นของคุณนิเวศน์ วะสินนท์ (สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์)

- ในการแก้ไขปัญหาจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบภาครัฐ รัฐควรแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับแบบที่มีความรู้ในงานสถาปัตยกรรม บางโครงการที่มีมูลค่าสูงถึง 3-4 พันล้านบาทแต่เวลาที่ใช้ในการเสนอโครงการอยู่ที่ 15 นาที และคุณภาพของงานออกแบบนั้นขึ้นอยู่กับมูลค่าของงานออกแบบที่สถาปนิกได้รับ หากภาครัฐอยากได้งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณภาพ ควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณในการจ้างงานออกแบบ

ความเห็นของคุณอัชพล ดุสิตนานนท์ (บริษัท Ajaphol & Associate จำกัด)

- งานสถาปัตยกรรมไทยไม่ได้มีความก้าวหน้าและแสดงถึงความทันสมัย ยกตัวอย่างเช่นงาน World Expo ซึ่งแต่ละประเทศจะแสดงงานสถาปัตยกรรมนั้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเองงานสถาปัตยกรรมเดิม ๆ มาแสดง และไม่มีการพัฒนาแบบ จึงอยากให้ผู้ที่มิอำนาจเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนางานสถาปัตยกรรมไทย

ความเห็นของคุณอิศรา เปี่ยมพงศ์สานต์ (CEA)

- CEA ให้ความสำคัญกับงานออกแบบ และการสร้างมูลค่าเพิ่มมาโดยตลอด โดย CEA ได้ทำโครงการย่านสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการทำงานกับทุกภาคส่วนรวมถึงคนในพื้นที่เพื่อนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้พัฒนาพื้นที่และส่งเสริมการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่นโครงการต้นแบบย่านเจริญกรุง ซึ่งพัฒนาย่านที่รกร้างให้กลับมามีชีวิต

ความเห็นของคุณชาญณรงค์ แก่นทอง (สถาปนิก)

- สถาปนิกกำลังแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกับภาครัฐอยู่ 3 ประการได้แก่ การออกแบบอาคาร ภาครัฐนั้นไม่จำเป็นต้องขออนุญาตการก่อสร้าง จึงทำให้งานออกแบบไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร การสนับสนุนให้สถาปนิกสามารถแข่งขันและพัฒนาทักษะได้อย่างเป็นธรรม และการเปิดโอกาสให้สถาปนิกรุ่นใหม่สามารถทำงานออกแบบของภาครัฐได้เพิ่มมากขึ้น

ความเห็นของคุณอัชพล ดุสิตนานนท์ (บริษัท Ajaphol & Associate จำกัด)

- ภาครัฐควรให้สถานทูตทั่วโลกเป็นตัวเชื่อมในการผลักดันวิชาชีพสถาปนิก ในการเปิดโอกาสให้สถาปนิกสามารถแข่งขันในเวทีระดับโลกได้ และเป็นประตูให้สถาปนิกต่างชาติที่มีความสามารถเข้ามาในประเทศไทย เพื่อให้สถาปนิกไทยได้เรียนรู้จากสถาปนิกต่างชาติ แต่ควรเพิ่มฐานภาษีสำหรับผู้ระกอบการที่จ้างสถาปนิกต่างชาติ

4. บทบาทของสมาคมสถาปนิกสยามฯ ในการสนับสนุนอุตสาหกรรม

ความเห็นของคุณนิเวศน์ วะสินนท์ (สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์)

- สมาคมได้มีการเผยแพร่ผลงานของสถาปนิกรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ และพยายามช่วยสร้างอาชีพให้สถาปนิกรุ่นใหม่ ฝึกอบรมพัฒนาทักษะให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ และเปิดโอกาสให้สถาปนิกรุ่นใหม่สามารถประกอบอาชีพอื่นนอกเหนือจากงานออกแบบได้ เนื่องจากไม่ถึงร้อยละ 10 ของผู้ที่จบจากหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์จะอยู่ในอุตสาหกรรมต่อ นอกนั้นจะไปประกอบอาชีพอื่น
- นอกจากนี้สมาคมฯ ได้จัดทำแนวปฏิบัติอัตราค่าจ้างงานออกแบบ ในการกำหนดอัตราค่าจ้างงานออกแบบที่เป็นธรรม และสิ่งที่ผู้ว่าจ้างจะได้รับ เนื่องจากค่าแบบในปัจจุบันขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้ว่าจ้าง และสถาปนิก ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการแนะนำการจ้างงาน

5. ภาคการศึกษา

ความเห็นของผศ.ดร.อรรธิกา สวัสดิ์ศรี (สถาบันเทคโนโลยีจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง)

- ในการที่อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมจะโตได้นั้น สถาปนิกต้องปรับตัว และต้องได้รับโอกาสในการทำงาน และภาคการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนอุตสาหกรรม ปัจจุบันรัฐสนับสนุนบุคลากรที่ศึกษาในหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ เป็นเงินจำนวนมาก โดยต้นทุนในการผลิตบัณฑิตอยู่ที่ประมาณ 7 หมื่นถึง 1 แสนบาทต่อคนต่อภาคการศึกษา แต่พอนักศึกษาเรียนจบกลับไปประกอบอาชีพอื่น เพราะเงินเดือนที่ได้รับต่ำ ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรอย่างมาก
- ภาคการศึกษาเห็นว่า สภาสถาปนิกควรลดข้อกำหนดการสอนทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน (Hard Skill) และเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาได้สอนทักษะอื่นๆ ที่จะสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ตัวนักศึกษาได้มากยิ่งขึ้น

ความเห็นของคุณชาญรงค์ แก่นทอง (สภาสถาปนิก)

- สภาสถาปนิกมีภารกิจในการดูแลมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งหากสภาสถาปนิกไม่มีส่วนในการกำกับดูแลหลักสูตร จะมีผลในการฟ้องร้อง เพราะสภาเองเคยถูกฟ้องร้องเนื่องจากสถาปนิกที่ทำงานไม่ได้มาตรฐาน

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ สภาสถาปนิก

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณประภากร วทานยกุล นายกสภาสถาปนิก

1. การเข้ามาทำงานของสถาปนิกต่างชาติ

- ประเทศไทยได้ทำสัญญา ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (MRA ASEAN) สำหรับวิชาชีพสถาปนิกกับ 10 ประเทศในอาเซียน โดยข้อตกลงนี้เปิดให้สถาปนิกในประเทศที่ทำสัญญาสามารถทำงานได้อย่างอิสระ
- สำหรับประเทศไทยไม่ได้ทำข้อตกลงไว้นั้น สถาปนิกที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพต้องได้รับ ใบประกอบวิชาชีพระดับภาคีสถาปนิกพิเศษจากสภาสถาปนิก ซึ่งให้แก่สถาปนิกที่มีความชำนาญในโครงการที่มีความซับซ้อน และสถาปนิกไทยยังขาดประสบการณ์ เช่น สนามบิน หรือรถไฟฟ้าความเร็วสูง
  - โดยขั้นตอนการขอใบประกอบวิชาชีพระดับภาคีสถาปนิกพิเศษ นั้นประกอบด้วย การสอบข้อเขียน และการอบรม 1 วัน
  - มีสถาปนิกจีน 17 คนที่ได้รับใบประกอบวิชาชีพระดับภาคีสถาปนิกพิเศษ สำหรับโครงการ ออกแบบการรถไฟฟ้าความเร็วสูง ซึ่งในขณะนั้นสภาสถาปนิกได้ทำการแปล ข้อสอบเป็นภาษาจีน (โดยปกติการสอบจะเป็นภาษาไทย ทำให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาไม่สามารถสอบใบประกอบวิชาชีพระดับภาคีพิเศษได้ แต่เนื่องจาก โครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูงเป็นโครงการที่มีคำสั่งมาจาก นายกรัฐมนตรีให้ดำเนินการ สภาสถาปนิกจึง อำนวยความสะดวกในการทดสอบ)
- สถาปนิกต่างชาติสามารถประกอบวิชาชีพสถาปนิกผ่าน การตั้งบริษัทและจดทะเบียนนิติบุคคล และขอรับใบประกอบวิชาชีพนิติบุคคลจากสภาสถาปนิก เนื่องด้วยกระทรวงแรงงานมีกฎหมาย ซึ่งระบุ ว่าคุณสมบัติการประกอบวิชาชีพของสถาปนิก นั้นต้องเป็นสมาชิกของสภาสถาปนิก และถือใบประกอบวิชาชีพ
  - การขอใบประกอบวิชาชีพนิติบุคคลนั้นมีข้อกำหนดว่า บริษัทต้องมีสถาปนิกที่ถือใบประกอบวิชาชีพเกินกึ่งหนึ่ง ที่เป็นผู้บริหาร หรือเป็นผู้ถือหุ้น
  - สิงคโปร์ได้มีการเปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น เช่นเดียวกับประเทศไทย และเวียดนามซึ่งเปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานได้อย่างไม่มีข้อจำกัด
  - เหตุที่ผู้ประกอบการบางรายเลือกใช้สถาปนิกต่างชาติ อาจเกิดจากประสบการณ์การทำงาน หรือมุมมองต่างๆ (Exposure) ของสถาปนิกไทยที่น้อยกว่าสถาปนิกต่างประเทศ

- ปัญหาที่อาจเกิดจากการเข้ามาทำงานของสถาปนิกต่างชาติ คือ ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในงานออกแบบหากงานที่ออกมามีปัญหา โดยหากเป็นสถาปนิกไทยนั้นสามารถติดตามตัวได้ แต่หากเป็นสถาปนิกต่างชาติ อาจทำงานออกแบบและทิ้งงานได้
  - โดยการแก้ปัญหาอาจทำได้โดยการให้ สถาปนิกต่างชาติทำประกันหรือวางเงินประกันการออกแบบ หากงานที่ออกมามีปัญหา นั้น สามารถใช้เงินประกันในการแก้ปัญหาได้

2. ปัญหาในการทำงานของสถาปนิกไทย

- งานออกแบบของภาครัฐมีอัตราค่าบริการ (Fees) ที่เพียงพอต่อการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามภาครัฐมีความเข้าใจในกระบวนการทำงานของสถาปนิกที่น้อยเห็นได้จาก ขอบเขตการทำงาน (TOR) และกระบวนการประกวดแบบ
  - แก้ปัญหาโดยการให้สถาปนิกเข้าไปอยู่ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบของภาครัฐ
- ภาคการศึกษา ยังขาดการสอนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในกระบวนการออกแบบเช่นโปรแกรม Building Information Modelling (BIM) ความรู้เรื่องกฎหมายควบคุมอาคาร และทักษะภาษาอังกฤษ
- ปัญหาในการทำงานร่วมกับภาคเอกชนบางราย คือ สถาปนิกไทยถูกตัดย่ำค่า ตัวอย่างเช่นอัตราค่าบริการที่ผู้ว่าจ้างบางรายให้แก่สถาปนิกไทยนั้นน้อยกว่าสถาปนิกต่างชาติอยู่มาก

ผู้ให้สัมภาษณ์

ม.ล. ประกิตติ เกษมสันต์ อดีตนายกสภาสถาปนิก

1.ภาพรวมของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- มูลค่าการลงทุนในงานก่อสร้างของไทยอยู่ที่ประมาณ 1 ล้านล้านบาท โดยแบ่งเป็นการลงทุนจากภาครัฐประมาณ 6-7 แสนล้านบาท และภาคเอกชนประมาณ 3-4 แสนล้านบาท
- ปัจจุบันสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพกับสภาสถาปนิกมีจำนวนประมาณ 30,000 คน
- อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมมีการกระจุกตัวอยู่ในหัวเมืองสำคัญตามภูมิภาคต่างๆ เช่นกรุงเทพฯ เชียงใหม่ และนครราชสีมา ในขณะที่จังหวัดที่มีขนาดเล็ก มีสถาปนิกแค่ 2-3 คนซึ่งทำให้คุณภาพของงานสถาปัตยกรรมที่ออกมานั้นมีคุณภาพที่ต่ำ
- สถาปนิกของไทยที่ขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน (สามารถปฏิบัติงานสถาปนิกในกลุ่มประเทศอาเซียนได้) มีเพียง 29 คน จากสถาปนิกเอเชียนทั้งหมด 600 คน
- ประเภทงานของสถาปนิกได้แก่ งานการออกแบบ งานอำนวยการก่อสร้าง งานที่ปรึกษา งานการตรวจสอบการก่อสร้าง และงานศึกษาโครงสร้าง

2. โอกาส และอุปสรรคของอุตสาหกรรม

- ปัจจุบันมีกฎหมายที่กีดกันการเข้ามาทำงานของสถาปนิกชาวต่างชาติอยู่ โดยสถาปนิกชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในไทยนั้นต้องขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากสภาสถาปนิก ซึ่งต้องผ่านการทดสอบภาษาไทย และต้องมีคุณวุฒิการศึกษาที่สภาสถาปนิกรับรอง จึงทำให้การเข้ามาทำงานของสถาปนิกชาวต่างชาติเป็นไปได้ยาก
- สถาปนิกที่ขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน นั้นไม่ได้รับงานสถาปนิกจากประเทศอาเซียนมากนัก เนื่องจากแต่ละประเทศมีข้อบังคับที่แตกต่างออกไป และมีข้อกำหนดว่าการทำงานของสถาปนิกอาเซียนต้องเป็นในลักษณะการทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น
- ความเหลื่อมล้ำในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น เช่นคุณภาพของนักศึกษาที่จบใหม่มีหลายระดับ ส่งผลถึงเงินเดือนที่นักศึกษาได้รับ
- นักศึกษาที่จบใหม่ขาดโอกาสการเรียนรู้จากบริษัทสถาปนิกขนาดใหญ่และขาดการพัฒนาทักษะของตนเอง เนื่องจากวงการสถาปนิกมีการแข่งขันที่สูงและมีบริษัทใหญ่เพียงไม่กี่บริษัท
- อัตราค่าบริการในงานสถาปัตยกรรมของภาครัฐก่อนปี 2560 ต่ำที่สุดในโลก โดยอยู่ที่ร้อยละ 1.75 ของมูลค่าโครงการ ก่อนที่จะปรับขึ้นมาอยู่ระดับปานกลางเมื่อเทียบกับต่างประเทศ

- ในปัจจุบันภาครัฐมีการจ้างงานนอกแบบในอัตราที่สูงกว่าภาคเอกชน อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐบางแห่งไม่เข้าใจถึงกระบวนการทำงานของสถานประกอบการ
- ประเทศไทยในแต่ละปี มีนักศึกษาเข้าเรียนสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ประมาณ 2,500 คน แต่มีผู้เรียนจบประมาณ 2,000 คน ซึ่งใน 2,000 คน จะมีคนสมัครสอบเพื่อขอรับใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมประมาณ 1,300-1,400 โดยมีอัตราการสอบผ่านที่ร้อยละ 60

3. แนวทางการขับเคลื่อน และพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- การพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม ควรเริ่มจากการเพิ่มโอกาสให้กับสถาปนิกในมีโอกาสรับงานที่เพิ่มมากขึ้น
- พัฒนาวิชาชีพตั้งแต่ระบบการเรียนการสอน และการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการออกแบบเพื่อให้สถาปนิกไทยสามารถแข่งขันกับสถาปนิกต่างชาติได้
  - พัฒนาระบบการประกวดแบบของภาครัฐที่มีก่อให้เกิดการแข่งขันที่มีคุณภาพ เนื่องจากการประกวดนั้นจะเชิญเพียงไม่กี่บริษัทเข้ามาประกวดแบบ และไม่ทำให้เกิดงานออกแบบที่มีคุณภาพ
- อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมควรตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ
  - พัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้งานสถาปัตยกรรมเป็นตัวช่วย เช่น ประเทศเกาหลีใต้หรือ เมืองดูไบที่ออกแบบอาคารที่มีลักษณะเด่นและช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณนิเวศน์ วัฒนสินธุ์ อุปนายกสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

1. ภาพรวมอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- มูลค่าของการลงทุนในสถาปัตยกรรมมีมูลค่าสูงถึง 2 แสนล้านบาทต่อปี ซึ่งเป็นการลงทุนจากภาคเอกชน 1 แสนล้านบาทและภาครัฐ 1 แสนล้านบาท โดยอาคารสถาปัตยกรรมสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ
  - สำนักงาน (Corporate Office) เป็นอาคารที่ใช้ในการประกอบธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการ
  - ที่พักอาศัย (Residential) เป็นอาคารสำหรับกรอยู่อาศัย โดยมีการผลิตถึงปีละ 1 แสนยูนิต และเป็นอาคารที่มีต้องการสูง โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่
  - ห้างสรรพสินค้า (Retail & Commercial) โดยในปัจจุบันห้างสรรพสินค้าขนาดเล็กนั้นเริ่มหายไปจากตลาด เนื่องจากไม่สามารถดึงดูดลูกค้าได้เท่ากับห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่
  - โครงการมิกซ์ยูส (Mixed-Use) คืออาคารที่มีการใช้งานพื้นที่ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งพื้นที่เพื่อการพักอาศัย และพื้นที่เพื่อการใช้งานเชิงพาณิชย์

2. อุปสรรคและโอกาสของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- ผลกระทบของโควิด-19 ส่งผลให้อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมหดตัวในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และทำให้สถาปนิกต้องมีการปรับการออกแบบอาคารให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพฤติกรรมของคนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นการออกแบบอาคารที่ให้ความสำคัญแก่การเว้นระยะห่าง (Social Distancing) ในยุคโควิด-19
- สถาปนิกไทยขาดการเรียนรู้จากสถาปนิกต่างชาติ เนื่องจากวิชาชีพสถาปนิกนั้นเป็นอาชีพสงวนในประเทศไทย และส่งผลถึงความสามารถในการแข่งขันของสถาปนิกไทย ซึ่งแตกต่างกับประเทศสิงคโปร์ที่เปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานได้อย่างเสรีให้สถาปนิกชาวสิงคโปร์ได้เรียนรู้จากสถาปนิกต่างชาติที่มีฝีมือ

3. แนวทางการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมต้องปรับเปลี่ยนการออกแบบที่มุ่งเน้นถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Zero Waste) เนื่องจากวัสดุก่อสร้างอาจจะหมดไปในอนาคตได้

- การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาช่วยในการออกแบบ เช่นโปรแกรม Building information modeling (BIM) การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการก่อสร้างเพื่อลดวัสดุสิ้นเปลือง และโลกเสมือน (Metaverse) ล้วนแล้วจะช่วยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

4. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

- ภาครัฐยังไม่เข้าใจถึงกระบวนการออกแบบและการประกอบวิชาชีพสถาปนิก เช่นการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบของภาครัฐนั้นใช้คำว่า ประกวดราคา ซึ่งผิดจรรยาบรรณสถาปนิก เนื่องจากสถาปนิกไม่สามารถแข่งขันด้านราคาได้ อีกทั้งการประกวดแบบของภาครัฐกำหนดให้คุณสมบัติของผู้ประกวดที่สูง ทำให้ผู้ประกอบการรายเล็กขาดโอกาสในการทำงานร่วมกับภาครัฐ ตัวอย่างเช่นภาครัฐกำหนดให้ผู้ประกอบการที่จะเข้ามาประกวดแบบนั้นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานขั้นต่ำอย่างน้อย 10 ปี
- ขอบเขตของงานออกแบบนั้นไม่เหมาะสมกับอัตราค่าบริการของภาคเอกชน เนื่องจากมีการแข่งขันระหว่างสถาปนิกที่สูง และจำนวนงานที่ต่ำ (อัตราค่าจ้างงานออกแบบ ประมาณร้อยละ 1 ของมูลค่าโครงการ)
  - ทางสมาคมจึงเสนอทำแนวปฏิบัติการกำหนดอัตราค่าจ้างงานออกแบบขั้นต่ำที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตามการเพิ่มอัตราค่าบริการนั้นจะทำได้ก็ต่อเมื่อความ सरารถของสถาปนิกไทยสูงขึ้น
- การทำมาตรฐานวัสดุก่อสร้างเพื่อยกระดับงานก่อสร้างของภาครัฐ เนื่องจากปัจจุบันการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุก่อสร้างของภาครัฐ ระบุเพียงว่า วัสดุนั้นต้องได้รับ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) อย่างไรก็ตามวัสดุก่อสร้างที่ได้รับ มอก. นั้นมีคุณภาพหลายระดับจึงทำให้วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างของภาครัฐมีคุณภาพที่ต่ำและค่าบำรุงรักษาที่สูง

5. ข้อเสนอแนะต่อภาคการศึกษา

- หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยภาคการศึกษานั้นให้ความสำคัญแก่วิชาทฤษฎีมากเกินไป และขาดการสอนทางปฏิบัติ โดยนักศึกษาที่จบใหม่ต้องใช้เวลาฝึกฝนถึง 2 ปีเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
  - ภาคการศึกษาควรให้ภาคเอกชนเข้าไปช่วยออกแบบพัฒนาหลักสูตร เพื่อตอบโจทย์ความต้องการของผู้ประกอบการ

- อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมยังขาดแคลนผู้ประกอบการอาชีพที่สนับสนุนการทำงานของสถาปนิก เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านแสง ผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้างและผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ จึงอยากให้ภาคการศึกษาเปิดหลักสูตรสอนวิชาในสาขาอาชีพสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผศ.ดร.ปริญญาญ์ เจียรณฉวีโชติชัย นายกสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทย

1. ภาพรวมของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมผังเมือง

- สาขาภูมิสถาปัตยกรรมผังเมืองเป็นสาขาสถาปัตยกรรมที่ใหม่ที่สุดใน 4 สาขา (สาขาสถาปัตยกรรมหลัก สาขาภูมิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ และสาขาภูมิสถาปัตยกรรมผังเมือง) โดยงานสาขาสถาปัตยกรรมผังเมืองนั้นมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น (Emerging Industry) เนื่องจากประเทศให้ความสำคัญในการพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
- สมาคมสถาปนิกผังเมืองไทยมีสมาชิกทั้งหมด 794 ราย ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2565 ประกอบด้วยสมาชิกบุคคลและนิติบุคคล
- ในอดีตเมื่อ 10 ปีที่แล้ว สถาปนิกผังเมืองจะรับงานจากภาครัฐเป็นหลัก เช่นโครงการพัฒนาเมืองจากกรมโยธาธิการและผังเมือง และหน่วยงานท้องถิ่น แต่ในปัจจุบันอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมผังเมืองมีการรับงานจากบริษัทอสังหาริมทรัพย์เพิ่มมากขึ้น โดยเป็นงานในลักษณะการพัฒนาพื้นที่รอบข้างโครงการอสังหาริมทรัพย์
- ความแตกต่างระหว่างนักผังเมืองกับสถาปนิกผังเมือง คือนักผังเมืองเป็นผู้กำหนดการใช้พื้นที่ในเมือง แต่สถาปนิกผังเมืองนั้นจะทำหน้าที่การออกแบบการใช้งานของเมือง เช่นการทำโมเดลสามมิติ

2. ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมผังเมือง

- เนื่องจากสาขาสถาปัตยกรรมผังเมืองเป็นสาขาที่ใหม่ คนทั่วไปยังไม่เข้าใจการทำงานของวิชาชีพ ภาครัฐเองยังไม่เข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง เช่น พรบ. สถาปนิก ซึ่งเป็นปัญหาต่อการทำสัญญาจ้างโครงการที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมผังเมือง
- โครงการสถาปัตยกรรมผังเมืองนั้นใช้เวลานานถึง 10 ถึง 20 ปีถึงจะเห็นผล เนื่องจากงานพัฒนาเมืองต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย และใช้เวลาในการก่อสร้างพัฒนาเมือง อย่างไรก็ตามโครงการพัฒนาเมืองที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นโครงการระยะสั้นซึ่งอาจไม่ส่งผลในการพัฒนาเมือง

3. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

- รัฐควรมุ่งเน้นการพัฒนาเมืองโดยใช้ตัวอย่างที่ดีจากต่างประเทศ เช่นเมืองปารีสได้มีการกำหนดการใช้งานของพื้นที่ในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น การกำหนดพื้นที่พัฒนาสินค้าแฟชั่นโดยการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในพื้นที่
- การนำสถาปนิกที่มีความสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมให้เห็นในการพัฒนาเมืองนั้นจะเป็นประโยชน์ เนื่องจากสถาปนิกมีความรู้ด้านสถาปัตยกรรมและการใช้พื้นที่ของเมือง

4. แรงงานในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมผังเมือง

- ในปี 2007 มีการเปิดสอนคณะสถาปัตยกรรมผังเมืองที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นักศึกษามีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองเพิ่มมากขึ้น และประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานนโยบาย ส่วนใหญ่นักศึกษาจะประกอบอาชีพในกลุ่มบริษัทอสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งงานของสถาปนิกผังเมืองนั้นต้องทำงานร่วมกับหลายฝ่าย เนื่องจากการพัฒนาเมืองนั้นมีหลายองค์ประกอบ สถาปนิกผังเมืองไม่สามารถพัฒนาเมืองได้เพียงลำพัง
- ปัจจุบันใบการประกอบวิชาชีพสาขาสถาปัตยกรรมผังเมืองยังไม่เป็นที่ต้องการมากในกลุ่มนักศึกษาจบใหม่ เนื่องจากภาครัฐยังไม่เข้าใจถึงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และไม่มีบังคับให้สถาปนิกผังเมืองรับรองแบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการสถาปัตยกรรมผังเมือง
- ภาครัฐควรสร้างแพลตฟอร์มและทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อเชื่อมโยงกับภาคเอกชน และภาคการศึกษาในการพัฒนาเมือง โดยสมาคมสถาปนิกผังเมืองไทยมีการดำเนินการอยู่แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณธนวัฒน์ สุขัคคานนท์ เลขานุการ สมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย

1. ภาพรวมของอุตสาหกรรมตกแต่งภายใน

- งานที่นักออกแบบภายในรับจะมี 2 ประเภทได้แก่
  - Fast Interior เป็นงานตามทิศทางความต้องการของโลก (Trend) ซึ่งมีการเติบโตที่สูง เช่น การออกแบบ คอนโด และร้านอาหาร
  - Instrumental Interior เป็นงานเฉพาะตัวที่ขึ้นอยู่กับโครงการ มีนักออกแบบในไทยกว่า 200 คนที่ออกแบบตามงานประเภทนี้ เช่นงานออกแบบโรงแรม
- อุตสาหกรรมตกแต่งภายในของไทยมีแนวโน้มในทางบวก แม้อุตสาหกรรมเผชิญสถานการณ์โควิด-19 ก็ตาม โดยนักออกแบบภายในส่วนใหญ่รับงานปรับปรุงโรงแรม โรงภาพยนตร์ บ้าน และที่ทำงาน
- ประเทศไทยมีการสอนหลักสูตรตกแต่งภายใน ในมหาวิทยาลัยกว่า 21 แห่ง และมีหลักสูตรนานาชาติที่ดึงดูดคนที่หลากหลายเข้ามาเรียนมากยิ่งขึ้น
  - โดยมีนักศึกษาประมาณ 600 คนต่อปีที่เข้าสู่หลักสูตรตกแต่งภายใน และสมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (TIDA) มีสมาชิกกว่า 2,000 คน และสมาชิกนิติบุคคลกว่า 400 ราย
- ตลาดงานตกแต่งภายในในต่างประเทศมีการขยายตัวที่สูง เช่นตลาดใน เวียดนาม และเมียนมาร์

2. ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมตกแต่งภายใน

- การออกแบบภายในนั้นยังใช้แบบที่ไม่มีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง ไม่มีการปรับเปลี่ยนลักษณะการออกแบบ ทำให้งานที่ออกมาไม่มีความทันสมัย
- ค่าบริการออกแบบภายในต่ำ เนื่องจากค่าบริการถูกควมรวมไปกับค่าบริการออกแบบสถาปัตยกรรมหลัก เนื่องจากผู้ว่าจ้างไม่เห็นถึงความสำคัญของวิชาชีพนี้
  - ตัวอย่างเช่นภาครัฐยังมองวิชาชีพว่าเป็นการจัดหาครุภัณฑ์ ไม่ใช่งานออกแบบ ซึ่งเป็นการด้อยค่าวิชาชีพ
  - นักออกแบบภายในควรเข้าไปพร้อมกับสถาปนิกในกระบวนการออกแบบตั้งแต่ตอนต้น เพื่อจัดสรรพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ แต่ปัจจุบันนักออกแบบภายในมักเข้าไปมีส่วนร่วมในตอนท้ายทำให้การออกแบบงานที่ดี เกิดขึ้นได้นั้นยาก

- การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้บริษัทขนาดกลางและเล็กสามารถเข้าไปแข่งขันได้ เนื่องจากจะกำหนดคุณสมบัติเช่น ทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ หรือจำนวนพนักงานในบริษัท โดยประเทศที่พัฒนาแล้วมักมีโอกาสให้ทุกคนสามารถมาประกวดงานได้
- จำนวนนักศึกษาที่เข้ามาเรียนต่อในสายตกแต่งภายในมีจำนวนน้อยลง และรายได้ของบัณฑิตจบใหม่อยู่ที่ประมาณ 18,000-20,000 บาท

3. การสนับสนุนของภาครัฐ

- ภาครัฐควรสนับสนุนภาคการศึกษาในการวิจัยทั้งเรื่อง การออกแบบ และวัสดุก่อสร้าง เนื่องจากปัจจุบันอุตสาหกรรมตกแต่งภายในนำเข้าเทคโนโลยีมาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่างเช่นประเทศจีนซึ่งได้ทำการวิจัยแบบใหม่และได้กระจายแบบไปสู่มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศจนเป็นที่ยอมรับและภาคเอกชนก็นำแบบไปใช้
- ภาครัฐควรจัดทำ Material Database ซึ่งเป็นคลังข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง ซึ่งจะประโยชน์แก่ทุกฝ่ายทั้งนักออกแบบเองที่จะสามารถเลือกวัสดุก่อสร้างได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น และผู้ว่าจ้างรวมถึงภาครัฐที่จะมีข้อมูลช่วยประกอบการตัดสินใจเลือกใช้วัสดุที่นักออกแบบเสนอ

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณนำชัย แสนสุภา นายกสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย

1. ภาพรวมของภูมิสถาปัตยกรรม

- วิชาชีพภูมิสถาปนิกเข้ามาในประเทศไทยได้ประมาณ 40 ปี ส่วนสมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทยก่อตั้งมาได้ประมาณ 30 ปี โดยในไทยมีผู้ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพภูมิสถาปัตยกรรมอยู่ในหลักร้อยกว่าคนเท่านั้น
- ในช่วงแรก ที่ภูมิสถาปัตยกรรมเริ่มเข้ามาในประเทศไทย ภูมิสถาปนิกมักจะที่ได้รับงานจากภาครัฐในการวางแผนผังโครงสร้างขนาดใหญ่ และเริ่มมารับงานจากภาคเอกชนมากขึ้นในช่วงก่อนหน้าวิกฤตต้มยำกุ้งที่ภาคอสังหาริมทรัพย์ของไทยมีการเติบโตอย่างมากในช่วงนั้น
- ในปัจจุบันกลุ่มลูกค้าหลักของภูมิสถาปนิกมาจากภาคเอกชนจากทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มอสังหาริมทรัพย์อย่างคอนโด โรงแรมและรีสอร์ท ในขณะที่สัดส่วนงานจากภาครัฐมีจำนวนน้อยลง เนื่องจากภาคเอกชนเห็นถึงความสำคัญของงานภูมิสถาปัตยกรรมว่าจะช่วยสร้างมูลค่าหรือรายได้เพิ่มให้กับโครงการได้
- ภูมิสถาปนิกของไทยเป็นที่รู้จักและยอมรับด้านความสามารถในระดับภูมิภาค โดยบริษัทด้านภูมิสถาปนิกจากต่างประเทศเข้ามาเปิดบริษัทลูกในไทยจำนวนมาก ซึ่งเป็นการรับงานจากลูกค้าในต่างประเทศ และใช้ไทยเป็นฐานการออกแบบ เนื่องจากต้นทุนค่าแรงของภูมิสถาปนิกที่ต่ำกว่า
- ค่าออกแบบงานภูมิสถาปัตยกรรมคำนวณจากมูลค่าการก่อสร้าง โดยงานของภาคเอกชนจะอยู่ที่ 7-10% งานของภาครัฐอยู่ที่ 4 % และงานในต่างประเทศจะได้รับค่าออกแบบในสัดส่วนที่สูงกว่า ภูมิสถาปนิกของไทยจึงออกไปรับงานจากลูกค้าต่างประเทศ
- งานภูมิสถาปัตยกรรมเกี่ยวข้องข้องกับการวางแผน ออกแบบ บริหารจัดการ และดูแลพื้นที่บริเวณสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่ธรรมชาติ ด้วยวัสดุ Hardscape (วัสดุที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง เช่น กระเบื้อง) และ Softscape (เช่น ต้นไม้)
- งานเกี่ยวกับภูมิสถาปัตยกรรมเป็นงานที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ตลอดจนการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้
  - ภูมิสถาปนิกมีความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และออกแบบเพื่อให้มีการใช้พื้นที่ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ภูมิสถาปัตยกรรมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ ซึ่งการออกแบบที่ดีจะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนชุมชนโดยรอบรวมถึงการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่ในปัจจุบันพื้นที่เหล่านี้ในไทยถูกออกแบบโดยไม่ได้คำนึงถึงการใช้งานเท่าไรนัก
- งานภูมิสถาปัตยกรรมสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างผลประโยชน์ให้กับประเทศได้มาก หากภาครัฐมีความเข้าใจ

2. ปัญหาและอุปสรรคของภูมิสถาปัตยกรรม

- ภาครัฐยังขาดความเข้าใจและการเห็นถึงความสำคัญของงานภูมิสถาปัตยกรรม ทำให้กระบวนการในการจัดซื้อที่มีความไม่เหมาะสมกับลักษณะของงานภูมิสถาปัตยกรรม
  - ค่าตอบแทนในการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่ต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการทำงานของภูมิสถาปนิกในการออกแบบ เช่น การต้องมีการลงพื้นที่ วิเคราะห์คำนวณลักษณะทางกายภาพ ตลอดจนตรวจสอบชุมชนและศึกษาวัฒนธรรมโดยรอบของพื้นที่
  - การกำหนด TOR ของการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างหรือพัฒนาพื้นที่มักเน้นที่งานวิศวกรรมศาสตร์และการก่อสร้าง โดยไม่ได้คำนึงถึงงานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ทำให้ไม่มีการกำหนดลงไป ใน TOR ตลอดจนการกำหนดระยะเวลาของงานที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงระยะเวลาในการออกแบบ โดยพิจารณาแต่ระยะเวลาของการก่อสร้างเท่านั้น
    - งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมจึงเป็นงานที่ถูกฝากกึ่งบังคับให้บริษัทที่ปรึกษาด้านวิศวกรรมเป็นผู้รับผิดชอบ โดยบริษัทเหล่านี้อาจจะมีภูมิสถาปนิกที่เป็น in-house ในบริษัท หรือก็มีการ outsource ให้ภูมิสถาปนิกที่เป็น freelance
    - ในการเข้าร่วมประกวดแบบสามารถร่วมงานกับบริษัทหรือผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ได้ ในลักษณะ joint venture แต่ต้องมีการกำหนดตำแหน่งในส่วนหนึ่ง TOR อย่างไรก็ตาม ภูมิสถาปนิกมักไม่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าไปร่วมงานได้
  - การกำหนด TOR และคัดเลือกของภาครัฐมักเน้นจากปริมาณและราคา โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพหรือประสิทธิภาพของผลงาน ทั้งนี้การคัดเลือกโดยการจัดประกวดแบบ เป็นโอกาสที่ดีที่ทำให้ภาครัฐมีตัวเลือกและสามารถพิจารณาจากคุณภาพของงานได้
  - ความไม่เข้าใจและการขาดการวางแผนในการกระบวนการทำงานที่ในการก่อสร้างต้องมีการออกแบบ ซึ่งต้องมีงบประมาณสำหรับการออกแบบ ทำให้ในบางงานมีแต่การตั้งงบประมาณการก่อสร้าง แต่ไม่มีงบประมาณสำหรับการออกแบบไว้ ทำให้ภูมิสถาปนิกหรือสมาคมมักถูกขอร้องให้ช่วยออกแบบให้โดยไม่รับค่าตอบแทนหรือได้รับค่าตอบแทนล่าช้า

- การกำหนดรหัสต้นทุนการก่อสร้างของวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย (วสท.) ที่ในอดีตไม่ได้มีการคำนึงถึงต้นทุนของภูมิสถาปัตยกรรมเนื่องจากการขาดความเข้าใจ ทำให้มีรายการที่ตกหล่น ทางสมาคมมีความพยายามเข้าไปพูดคุยเพื่อให้เพิ่มรายละเอียดของงานภูมิสถาปัตย์เข้าไปในรายการพื้นฐานของการก่อสร้าง
- บุคลากร/ภูมิสถาปนิกของไทยมีจำนวนน้อย และสามารถผลิตได้อย่างจำกัด เนื่องจากไม่มีอาจารย์อยู่สอน ทำให้ไม่สามารถเปิดหลักสูตรสาขาภูมิสถาปัตยกรรมได้ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการกำหนดคุณวุฒิของอาจารย์และค่าตอบแทนที่ต่ำทำให้ไม่มีแรงจูงใจทางการเงิน โดยหลายมหาวิทยาลัยมีความพยายามในการเปิดหลักสูตรแต่ติดปัญหาด้านอาจารย์
- ผู้ที่จบจากหลักสูตรภูมิสถาปัตย์บางส่วนไม่ได้มาประกอบวิชาชีพภูมิสถาปนิก เนื่องจากภูมิสถาปนิกเป็นงานที่หนักและได้ค่าตอบแทนไม่สูงมากนัก
  - เงินเดือนของบัณฑิตจบใหม่เริ่มต้นตั้งแต่ 1.8 – 2.5 หมื่นบาท ทั้งนี้เงินเดือนที่จำกัดมาจากค่าตอบแทนที่น้อย ในขณะที่ต้นทุนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ค่าโปรแกรมและอุปกรณ์
- ปัญหาจากรูทกิจ/กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงานภูมิสถาปัตย์
  - กระบวนการก่อสร้าง การก่อสร้างมักไม่สามารถสร้างได้ตรงตามแบบที่ภูมิสถาปนิกได้ออกแบบไว้ เนื่องจากฝีมือของแรงงาน และความเข้าใจในการก่อสร้างโดยเฉพาะในส่วนของ softscape โดยหลักสูตรที่เกี่ยวข้องอย่างสาขาเทคโนโลยีภูมิทัศน์มักเน้นสอนในด้าน hardscape เป็นหลัก
  - ธุรกิจผลิตและจำหน่ายวัสดุในงานภูมิสถาปัตย์ ในส่วน softscape ที่การเตรียมหรือเพาะปลูกต้นไม้ยังมีความไม่เหมาะสมต่อการใช้งานโดยเฉพาะการเพาะปลูกในเมือง โดยผู้ประกอบการที่มีความเข้าใจและมีการเพาะปลูกอย่างเหมาะสมยังมีจำนวนน้อยและเป็นขนาดเล็ก

3. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐในการสนับสนุนภูมิสถาปัตยกรรม

- สมาคมภูมิสถาปนิกประเทศไทย เป็นสมาคมขนาดเล็กและมีเงินสนับสนุนที่จำกัด สมาชิกในสมาคมเป็นในลักษณะอาสาสมัคร ทำให้ความพยายามที่ต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคไม่สามารถทำได้เต็มที่ เช่น การสร้างความรับรู้และความเข้าใจในงานภูมิสถาปัตยกรรม และ การพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง หากสมาคมได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐโดยเฉพาะเงินทุนจะช่วยให้สมาคมขับเคลื่อนได้มากขึ้น
- สภาวิชาชีพสถาปัตยกรรม ควรเป็นผู้ดำเนินการในการสร้างความเข้าใจในงานภูมิสถาปัตยกรรม ถึงขอบเขตและความแตกต่างในงานของแต่ละสาขา
- การสร้างความเข้าใจและเห็นความสำคัญในงานภูมิสถาปัตยกรรมของภาครัฐ เช่น การเพิ่มตำแหน่งภูมิสถาปนิกในตำแหน่งงานโดยเฉพาะในภูมิภาค

- การเน้นการจัดประกวดออกแบบในงานของภาครัฐ เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ โดยอาจร่วมมือกับสมาคมซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานภูมิสถาปัตยกรรม
- การส่งเสริมชื่อเสียงของภูมิสถาปนิกของไทย เช่น การสนับสนุนเงินทุนให้ไปประกวดในต่างประเทศ
- การปรับปรุงกฎระเบียบในการออกแบบงาน โดยควรให้มีการขอใบอนุญาตของงานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม ที่ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการกำหนดว่าต้องงานภูมิสถาปัตยกรรมต้องออกแบบโดยผู้ที่มีใบประกอบวิชาชีพภูมิสถาปนิก แต่งานออกแบบเหล่านี้ไม่ต้องยื่นขอใบอนุญาต ซึ่งทำให้เกิดช่องโหว่ทางกฎหมาย ที่ถ้าหากไม่มีใครรู้ผู้ที่ไม่ใช่ใบประกอบวิชาชีพก็สามารถรับงานออกแบบได้
- ผู้บริหารในระดับสูงควรมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และออกเป็นนโยบายในระดับชาติ ทั้งนี้ในการดำเนินการต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง
- การส่งเสริมการสอนความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในภาคการศึกษา เพื่อให้ผู้ที่จบจากหลักสูตรอื่น ๆ มีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ บริษัท สถาปนิกอัชชพล ดุสิตนานนท์ และคณะ จำกัด

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณอัชชพล ดุสิตนานนท์ เจ้าของบริษัท สถาปนิกอัชชพล ดุสิตนานนท์ และคณะ จำกัด

1. ภาพรวมอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- เมื่อ 50 ก่อน วิชาชีพสถาปัตยกรรมยังไม่ได้เป็นที่รู้จักในสังคมไทย โดยผู้ที่ให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมจะเป็นคนที่มีฐานะและรู้จักกับวิชาชีพจากประสบการณ์ในต่างประเทศ และต่อมาในปี 2475 มีผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปนิกมากขึ้น อย่างไรก็ตามวิชาชีพยังไม่เป็นที่ยอมรับเพราะคนทั่วไปนั้นยังไม่เข้าใจถึงการทำงานของสถาปนิก
- ในปี 2477 ได้มีการตั้งคณะสถาปัตยกรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคณะอาจารย์ 3 ท่าน และต่อมาได้มีการเปิดคณะสถาปัตยกรรมไทยที่มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ในปี ค.ศ 1970 สมาคมสถาปนิกสยามได้มีการพูดคุยกับภาครัฐเพื่อให้เพิ่มค่าจ้างงานออกแบบของสถาปนิกเป็นร้อยละ 4 สำหรับโครงการที่มีมูลค่า 10 ล้านบาทแรก และร้อยละ 3 สำหรับมูลค่าโครงการที่มากกว่า 10 ล้านบาทแรก
- ต่อมาภาครัฐเห็นความสำคัญของการบริหารงานก่อสร้าง (Construction Management) และเห็นควรที่จะเพิ่มงานเข้าไปในสัญญาจัดซื้อจัดจ้างของงานออกแบบภาครัฐ แต่เนื่องด้วยรัฐบาลในเวลานั้นประสบปัญหาทางการเงินจึงไม่สามารถกำหนดเพิ่มงบประมาณเพื่อมาใช้ในการจ้างงานบริหารก่อสร้างได้ จึงเพิ่มงานบริหารงานก่อสร้างเข้าไปในส่วนการจ้างงานออกแบบ ซึ่งในมุมมองของผู้ประกอบการนั้นมองว่าไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เนื่องจากผู้ประกอบการได้รับค่าจ้างเท่าเดิม แต่มีภาระงานจากภาครัฐเพิ่มขึ้น
- สถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่สอนหลักสูตรด้านสถาปัตยกรรมที่มีคุณภาพที่สูง เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยรังสิต

2. ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- ก่อนปี 2560 อัตราค่าจ้างของงานออกแบบภาครัฐอยู่ที่ร้อยละ 1.75 ของมูลค่าโครงการ ส่งผลให้สถาปนิกไม่สามารถผลิตงานที่มีคุณภาพได้ ยกเว้นแต่ว่าทางสถาปนิกจะเก็บส่วนแบ่งจากผู้ประกอบการอื่น (commission) เช่นบริษัทวัสดุก่อสร้าง (ร้อยละ 3-5 ของมูลค่าโครงการ) และจากผู้รับเหมาก่อสร้าง (ร้อยละ 3-5 ของมูลค่าโครงการ) ซึ่งผิดจรรยาบรรณสถาปนิก

- จึงได้มีการต่อสู้เพื่อเพิ่มค่าจ้างงานออกแบบของสถาปนิกโดยตลอด และในปี 2560 กรมบัญชีกลางได้เพิ่มอัตราค่าจ้างงานออกแบบ โดยแบ่งออกตามความซับซ้อนและมูลค่าของงาน
- ลูกค้ำในประเทศไม่ให้คุณค่ากับสถาปนิกไทยเมื่อเทียบกับสถาปนิกชาวต่างชาติ ตัวอย่างเช่นกลุ่มทุนให้อัตราค่าจ้างกับสถาปนิกต่างชาติที่มากกว่าสถาปนิกไทย และโครงการที่มีมูลค่าสูงนั้นส่วนใหญ่สถาปนิกต่างชาติเป็นคนออกแบบ

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สภาสถาปนิกควรทำข้อตกลงอัตราค่าจ้างที่เป็นมาตรฐานและบังคับใช้ในอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม โดยอ้างอิงจากอัตราค่าจ้างงานออกแบบที่ภาครัฐใช้ เพื่อกำจัดปัญหาสถาปนิกเรียกส่วนแบ่งจากผู้รับเหมา และทำให้สถาปนิกสามารถสรรสร้างงานออกแบบที่มีคุณภาพได้จากการได้รับค่าจ้างที่เหมาะสม โดยผู้ที่ฝ่าฝืนข้อตกลงนั้นควรถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
- กรมบัญชีกลางควรกำหนดอัตราค่าจ้างให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ตัวอย่างเช่นการกำหนดรายละเอียดความซับซ้อนของงานสถาปัตยกรรมนั้นจะทำให้งานออกแบบนั้นมีคุณภาพที่สูงขึ้นเนื่องจากอัตราค่าจ้างงานออกแบบนั้นสูงเทียบเท่ากับความยากของโครงการ
- ภาครัฐควรเปิดให้สถาปนิกชาวต่างชาติสามารถเข้ามาทำงานในประเทศได้ โดยการแก้ไขกฎหมายที่กีดกันการทำงานของชาวต่างชาติ เนื่องจากปัจจุบันยังมีการลักลอบทำงานสถาปนิกโดยคนต่างชาติอยู่ อีกทั้งสถาปนิกไทยยังสามารถเรียนรู้จากสถาปนิกชาวต่างชาติที่มีความสามารถได้

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ บริษัท Boon Design

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณบุญเลิศ เหมวิจิตรพันธ์ ผู้ก่อตั้งบริษัท Boon Design

1. ข้อมูลของบริษัท Boon Design เบื้องต้น

- งานสถาปัตยกรรมมีความสำคัญกับคนอย่างมาก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับอาคารที่พักอาศัยและสะท้อนถึงวัฒนธรรมของประเทศ
- การดำเนินธุรกิจของบริษัท Boon Design เน้นการทำงานออกแบบบ้านที่พักอาศัยเป็นหลัก

2. อุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ และแนวทางการแก้ไข

- ทักษะของนักศึกษาจบใหม่จากสถาบันการศึกษานั้นไม่ตรงกับความต้องการของบริษัท เนื่องจากขาดทักษะการเขียนแบบ และต้องใช้เวลาฝึกฝนนักศึกษาจบใหม่เป็นเวลาประมาณ 1-2 ปี เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- โดยการแก้ไขปัญหานี้ต้องเริ่มจากการนำผู้ประกอบการที่ทำงานจริงเข้าไปสอนในสถานศึกษา เพื่อเผยแพร่ประสบการณ์และความรู้แก่นิสิตนักศึกษา
- สถาบันการศึกษาควรทำแบบสอบถามกับสถาบันที่อยู่ในอุตสาหกรรม ถึงความต้องการทักษะของนักศึกษาจบใหม่ เช่น ความรู้ด้านวัสดุก่อสร้าง การคำนวณ เพื่อนำมาปรับแก้หลักสูตร อีกทั้งนำวิชาที่ไม่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพออกจากหลักสูตร

3. ข้อเสนอแนะต่อการสนับสนุนจากรัฐ

- ภาครัฐสามารถสนับสนุนด้านข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม เช่นการทำข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุก่อสร้าง ให้สถานศึกษานำไปใช้ประกอบในการออกแบบเลือกวัสดุ
  - สภาวิศวกรมีการเก็บข้อมูลวัสดุก่อสร้างเพื่อใช้ในการคำนวณอยู่ แต่ยังไม่เพียงพอ
- ภาครัฐอาจช่วยสนับสนุนบุคลากรไทยได้ จากการเปิดทำหลักสูตรเวิร์คช็อปเพื่อให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการออกแบบก่อนที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณทวีชัย วัชรภักย์ เทพาคำ ผู้ร่วมก่อตั้ง บริษัท Department of Architecture

1. ปัญหาและอุปสรรคที่มักเจอแบบพบในงานของภาครัฐ

- ภาครัฐควรแบ่งค่าก่อสร้างตามความซับซ้อนของประเภทโครงการอย่างละเอียด เช่น มิวเซียม โรงเรียน และออฟฟิศ อีกทั้งจำแนกลักษณะของตึกตามจำนวนชั้น และคุณภาพของงาน เนื่องจากจ้างสถาปนิกจากการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบภาครัฐไม่เหมาะสมกับงานที่ได้รับ
- จากประสบการณ์การทำงานร่วมกับภาครัฐ พบปัญหาคือ ภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากผ่านการตรวจรับ ซึ่งสร้างภาระให้แก่ผู้ประกอบการ เนื่องจากในสัญญาจ้างของภาคเอกชนนั้นระบุว่า การเปลี่ยนแปลงโดยผู้ว่าจ้างนั้น ต้องให้ค่าตอบแทนแก่ผู้ออกแบบสำหรับงานที่เพิ่มมา อย่างไรก็ตาม ภาครัฐไม่มีการให้ค่าตอบแทนนี้ เมื่อมีการแก้ไขแบบใหม่ตามความต้องการของหน่วยงานรัฐ
- สัญญาก่อสร้างของภาครัฐนั้นระบุให้ทรัพย์สินทางปัญญาของงานออกแบบที่ผลิตออกมานั้นเป็นของเจ้าของงาน (หน่วยงานภาครัฐ) แทนที่จะเป็นของผู้ออกแบบซึ่งตามหลักสากล
- ในการเจรจาทำสัญญากับภาครัฐ นักออกแบบไม่สามารถต่อรองสัญญางานได้ เนื่องจากรัฐได้ร่างสัญญามาแล้วตั้งแต่ก่อนการประกวดแบบ
- ขาดบุคลากรที่จะประเมิน BOQ (การประเมินว่าพื้นที่นี้จะต้องใช้กระเบื้อง หรือวัสดุอุปกรณ์มากน้อยเพียงใด) การประเมิน BOQ ในงานของภาครัฐยุ่งยากและต้องใช้ความละเอียดสูงกว่างานของภาคเอกชนมาก มีบริษัทจำนวนน้อยที่มีความสามารถเพียงพอที่จะรับการประเมินนี้ได้ แต่บริษัทรายใหญ่นั้นหลีกเลี่ยงการทำงานร่วมกับภาครัฐ ผู้ประกอบการจึงต้องกาบริษัทที่มีคุณภาพที่ต่ำ
- ผู้ประกอบการไม่สามารถปรับแก้แบบงานที่ผ่านการประมูลได้ เมื่อพบปัญหาระหว่างการก่อสร้างงาน และผู้ประกอบการเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีประโยชน์ต่อการก่อสร้าง อย่างไรก็ตาม กระบวนการต่อรองกับรัฐเพื่อขอเปลี่ยนแปลงงานยุ่งยากและต้องดำเนินการหลายขั้นตอน ส่งผลให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลง
- หน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินโครงการไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานออกแบบ จึงไม่สามารถประสานงานกับนักออกแบบได้ดีเท่าที่ควร

2. แนวทางแก้ไข

- สำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) หรือ สมาคมสถาปนิกสยาม ควรเป็นสื่อกลางประสานงานระหว่างภาครัฐ และนักออกแบบ โดยการช่วยหาสถาปนิกหรือช่วยเป็นกรรมการตรวจแบบให้แก่ภาครัฐ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับงานออกแบบ ตัวอย่างเช่น TCDC เป็นหน่วยงานรัฐที่ช่วยสรรหาสถาปนิกที่มีความสามารถให้รับงานของภาครัฐ
- วงการสถาปนิกควรมีพื้นที่ออกสื่อมากขึ้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักในประเทศ และสนับสนุนให้สถาปนิกไทยได้มีโอกาสไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น ปัจจุบัน วงการสถาปนิกยังไม่เป็นที่รู้จักดีในสังคม เช่น ผู้ริเริ่มเปิดธุรกิจร้านกาแฟ ร้านหนังสือ และร้านอาหารจำนวนมาก ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานออกแบบในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ธุรกิจ
- ปรับปรุงรางวัล D Mark โดยเพิ่มสาขาด้านสถาปัตยกรรมเข้าไป หรือต่อยอดสาขาคงแต่ภายใน ที่มีอยู่แล้วให้มีแขนงเพิ่มเติมที่เน้นด้านสถาปัตยกรรม เนื่องจากผู้ชนะรางวัล D Mark สามารถไปแข่งขันต่อในการประกวดแบบระดับโลก หากมีสาขาด้านสถาปัตยกรรมเพิ่มขึ้นมา จะเป็นอีกหนึ่งส่วนสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม
- รัฐควรสนับสนุนการให้รางวัลสถาปนิกมากขึ้น เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาปนิกไทย เพื่อจัดแสดงงานออกแบบของไทย และดึงดูดลูกค้าชาวต่างชาติ
- ภาครัฐควรสนับสนุนการเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่าย ของนักออกแบบไทย ที่ได้รับสิทธิ์ไปประกวด ณ เวทีดังของการออกแบบนานาชาติ เช่น WAF & Insight (World Architecture Festival) Architizer Best of year award ของ Interior Design Magazine
- สื่อควรประกาศให้ประชาชนทั่วไปรับรู้มากขึ้น ในรางวัลต่างๆที่นักออกแบบไทยได้รับ ถ่ายทอดสดการรับรางวัลในเวทีออกแบบนานาชาติ
- งานออกแบบที่ตี้นั้นเกิดขึ้นจากอัตราค่าจ้างงานออกแบบที่เพียงพอ รัฐจึงควรสร้างตารางอัตราค่าจ้างที่สูงขึ้นกับงานที่รัฐควรให้ความสำคัญแก่งานออกแบบ เช่น โบราณสถาน (สร้างความเคารพให้แก่สถานที่) สถานที่ท่องเที่ยว (ดึงดูดนักท่องเที่ยว) มิวเซียม (สะสมประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติ)

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ บริษัท Cloud-Floor

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณรัฐพงษ์ พัฒนโกศัย ผู้บริหาร บริษัท Cloud-Floor

บริษัท Cloud-Floor เป็นบริษัทสถาปนิก ที่ทำงานออกแบบอาคารและงานพัฒนาเมือง โดยงานพัฒนาเมืองส่วนใหญ่ร่วมงานกับ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมหาวิทยาลัย

1. ปัญหา และข้อเสนอแนะ

- งานพัฒนาเมืองในประเทศไทยมีไม่มาก บริษัทที่รับงานพัฒนาเมืองส่วนใหญ่จึงต้องรับงานอื่นควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ตัวอย่างเช่นบริษัท Cloud-Floor ซึ่งรับงานออกแบบอาคารควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง
- บุคลากรที่จบมาด้าน การพัฒนาเมืองหรือ สถาปัตยกรรมผังเมือง นั้นไม่ได้ทำงานตรงกับที่เรียนมา เนื่องจากงานมีจำนวนน้อย และโจทย์ไม่ได้ตรงกับปัญหาจริง คนส่วนใหญ่ที่จบต้องทำงานอื่นควบคู่กับงานพัฒนาเมืองเช่นงานออกแบบกราฟฟิก
- ส่วนใหญ่งานพัฒนาเมืองของภาครัฐนั้นมาจากหน่วยงานกลาง โดยโจทย์ที่บริษัทได้รับไม่ตรงกับปัญหาจริง ทำให้งานที่ทำออกมานั้นไม่ถูกนำไปใช้
  - โดยปัญหาที่บริษัท Cloud-Floor พบนั้นคือ งบประมาณโครงการของภาครัฐที่ไม่ตรงกับการแก้ปัญหาจริง โดยหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับปริมาณงานในการร่างของเขตการทำงาน (TOR) มากกว่าการดูคุณภาพของงาน ทำให้ทำให้เกิดการแก้ปัญหา
    - ตัวอย่างเช่นในสัญญาจ้าง ได้มีการระบุให้ทำ ป้าย และวีดีโอ ซึ่งไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาในการพัฒนาเมือง และเป็นต้นทุนต่อผู้ประกอบการโดยใช้เหตุ
- ในการแก้ไขปัญหา ควรแก้ที่ต้นทางโดยการสื่อสารให้ผู้มีอำนาจเข้าใจ ถึงงานพัฒนาเมืองว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เข้าใจถึงการทำงานของวิชาชีพพัฒนาเมือง อีกทั้งให้เอกชนเองร่วมมือกันไม่รับงานที่ไม่มีคุณภาพและไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม

2. หน่วยงานภาครัฐ

- จากประสบการณ์การทำงานของบริษัทได้เห็นว่าหน่วยงานภาครัฐที่เข้าใจงานพัฒนาเมืองนั้น มักมีงบประมาณที่ต่ำ และหน่วยงานที่มีเข้าใจงานพัฒนาเมืองที่น้อยมักมีงบประมาณที่สูง
- มหาวิทยาลัยเป็นผู้ว่าจ้างที่มีความเข้าใจในงานพัฒนาเมืองแต่ส่วนใหญ่ จะเครือข่ายของมหาวิทยาลัย ซึ่งบริษัทที่ไม่ได้อยู่ในเครือข่ายจะไม่สามารถรับงานที่มีคุณภาพได้

3. ภาคการศึกษา

- ในประเทศไทยสถาบันการศึกษาทำหน้าที่ผลิตบุคลากรสายการพัฒนาเมืองได้ดี แต่คุณภาพของแต่ละมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน โจทย์ที่สำคัญคือการพัฒนาวิทยาลัยระดับกลางให้มีคุณภาพที่เท่ากันกับมหาวิทยาลัยที่อยู่ด้านบน
- บัณฑิตจบใหม่ส่วนหนึ่งมีคุณสมบัติที่สูงเกินกว่าเงินเดือนของงานพัฒนาเมืองทำให้บริษัทเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ

4. การเข้ามาทำงานของสถาปนิกต่างชาติ

- บริษัทไม่มีปัญหากับการเข้ามาทำงานของสถาปนิกต่างชาติ และมองว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะวิชาชีพจะได้รับการพัฒนาจากการแข่งขัน และการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ บริษัท Sher Maker

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณพัชรดา อินแปลง ผู้ร่วมก่อตั้ง บริษัท Sher Maker

1. ภาพรวมของบริษัทและอุตสาหกรรม

- Sher Maker เป็นบริษัทขนาดเล็กก่อตั้งเมื่อปี 2561 ที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีความโดดเด่นคือการทดลองและการทำ Workshop ทดลองวัสดุก่อสร้างเพื่อมาปรับใช้ในการออกแบบ
- ประเภทงานของ Sher Maker คือ การทำงานออกแบบและการให้คำปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม (design service)
- ผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ต่อบริษัทไม่มากเนื่องจากบริษัท สามารถรับงานได้หลายด้าน ไม่ผูกมัดกับงานใดงานหนึ่ง สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับงานได้
- อุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมในอนาคต 3-5 ปีข้างหน้า คุณพัชรดา มองว่าบริษัทสถาปนิกขนาดเล็กจะสามารถเข้าแข่งขันในเวทีระดับโลกได้ เนื่องจากมีจำนวนสถาปนิกรุ่นใหม่เพิ่มมากขึ้นและเริ่มได้รับรางวัลและเป็นที่ยอมรับ
- งานภูมิสถาปัตยกรรมของประเทศมีชื่อเสียงในเวทีระดับโลก โดยเฉพาะในประเทศจีน เนื่องจากมีผลงานของภูมิสถาปนิกไทยที่ได้ตีพิมพ์ในสื่อต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

2. การสนับสนุนของภาครัฐ

- ภาครัฐอาจสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้ประกอบการรายเล็กสำหรับการส่งผลงานประกวดงานสถาปัตยกรรมในเวทีโลกเนื่องจาก การส่งผลงานมีค่าใช้จ่ายที่สูง และบริษัทขนาดเล็กไม่สามารถออกค่าใช้จ่ายนี้ได้
  - เวียดนามช่วยออกเงินทุนสำหรับบริษัทขนาดเล็กในการส่งผลงานประกวดในต่างประเทศ
- ภาครัฐอาจช่วยให้คำแนะนำหรือจัดทำแนวปฏิบัติของอัตราค่าจ้างสถาปนิกที่ควรจะเป็น
- หากภาครัฐช่วยสนับสนุนโปรแกรมช่วยออกแบบ เช่น Adobe แก่ผู้ประกอบการรายเล็กจะเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมอย่างมาก เนื่องจากโปรแกรมเหล่านี้มีราคาที่สูง

3. บทบาทของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการสนับสนุนอุตสาหกรรม

- จัดทำ Design Week สำหรับนักออกแบบ โดยปรับปรุงให้ทันสมัยมากขึ้น และตบโจทย์ผู้ประกอบการ และขยายงานให้มีขนาดใหญ่และเป็นที่รู้จักทั่วโลก
- กระจายผลงานและชื่อเสียงของสถาปนิกไทย ให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ โดยอาจทำโดยการตีพิมพ์ผลงานสถาปัตยกรรมในนิตยสารต่างประเทศ หรือลงเว็บไซต์

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา (CPN)

ผู้ให้สัมภาษณ์

คุณรชฎ สุमानนท์ Project Leader (Manager & Design)

1. ภาพรวมของบริษัท CPN

- บริษัทเซ็นทรัลพัฒนา หรือ CPN ประกอบธุรกิจหลักในการพัฒนา บริหารและให้เช่าพื้นที่ศูนย์การค้าขนาดใหญ่
- CPN มีจำนวนพนักงานที่น้อย จึงจ้างบุคลากรภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์การสร้างศูนย์การค้า มาร่วมทำงานกับ CPN จึงต้องมีแผนภายในบริษัท (in-house) ที่ควบคุมดูแลการออกแบบ เพื่อคอยประเมินว่างานออกแบบที่สถาปนิกเสนอมาปฏิบัติได้จริงมากน้อยเพียงใด

2. ประสบการณ์การทำงานร่วมกับสถาปนิก

- ในบางครั้งสถาปนิกเสนอรายละเอียดการออกแบบที่ไม่เหมาะกับการก่อสร้างศูนย์การค้า เพราะยังมีประสบการณ์ในการออกแบบศูนย์การค้าขนาดใหญ่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม สถาปนิกเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่บริษัท CPN ในแง่ของ วัสดุ สี ที่ควรใช้ เป็นต้น
- สถาปนิกจากบริษัทที่มีชื่อเสียงมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบที่ยั่งยืน (sustainable) เป็นอย่างดี
- ในการสร้างศูนย์การค้า สถาปนิกต่างประเทศมีประสบการณ์มากกว่าสถาปนิกไทย ในประเทศไทยบริษัทที่ออกแบบศูนย์การค้ามีจำนวนจำกัด ทำให้ CPN จ้างสถาปนิกออกแบบเพียงไม่กี่ราย

3. ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในการพัฒนางานสถาปนิก

- ในปัจจุบัน รัฐบาลไทยมีกฎหมายคุ้มครองสถาปนิกชาวไทยโดยการกีดกันสถาปนิกชาวต่างชาติที่ต้องการเข้ามาในไทย เนื่องจากเกรงว่าจะเข้ามาแย่งงานแย่งอาชีพกับคนไทย อย่างไรก็ตาม บริษัทสถาปนิกที่สามารถรับก่อสร้างงานขนาดใหญ่ในปัจจุบันมีเพียง 3-4 ราย หากวงการสถาปนิกเปิดเสรีมากขึ้น จะเป็นการเพิ่มการแข่งขัน สร้างความหลากหลายแก่วงการสถาปัตยกรรมไทย กระตุ้นให้สถาปนิกไทยพัฒนาตัวเอง และทำให้มีสถาปนิกที่มีความสามารถมาอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น
  - แต่ถ้าหากกฎหมายอนุญาตให้สถาปนิกจากต่างชาติเข้ามาทำงานได้โดยง่าย มีโอกาสสูงที่สถาปนิกไทยจำนวนมากจะสูญเสียงาน และงานที่มีมูลค่าสูงจะตกเป็นของสถาปนิกต่างชาติ

- ปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาหลักของวงการสถาปัตยกรรม หากแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้ จะสามารถพัฒนาทั้งวงการสถาปนิกรวมถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยได้
  - การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ในขั้นตอนต่างๆ ของภาครัฐเพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานจะสามารถช่วยแก้ปัญหานี้ได้
- ข้อกำหนดผังเมืองบางมาตราไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เช่น ห้ามสร้างบ้านจัดสรรที่มีขนาดเล็กกว่า 100 ตร.ว. ใน จ.นนทบุรี ได้ จึงทำให้บ้านในบริเวณนั้นราคาสูง ประชาชนจำนวนมากไม่มีกำลังซื้อได้
- สถาปนิกควรเข้ามามีบทบาทในวงการสถาปนิกไทยมากขึ้น
- ภาครัฐควรสร้างแรงจูงใจทางการเงินให้ประชาชนอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ไม่ขายให้แก่บริษัทใหญ่ที่จะมาก่อสร้างคอนโด ศูนย์การค้า ฯลฯ

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ให้สัมภาษณ์

รศ. ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนรัชฎี คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ภาพรวมของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

- คณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นมีการสอนด้านสถาปัตยกรรมครบทั้ง 4 สาขาที่สภาสถาปนิกเปิดให้บริการด้านใบประกอบวิชาชีพ ได้แก่ สถาปัตยกรรมหลัก สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์
- ปัจจุบันคณะสถาปัตยกรรมเปิดสอนถึง 18 หลักสูตร แบ่งเป็น ปริญญาตรี 8 หลักสูตร ปริญญาโท 8 หลักสูตร และปริญญาเอก 2 หลักสูตร
  - โดยใน 8 หลักสูตรในระดับปริญญาตรีนั้นมี 4 หลักสูตรที่ได้การรับรองจากสภาสถาปนิก
  - ในส่วนของหลักสูตรปริญญาโทนั้นจะให้ความสำคัญแก่การทำวิจัยและการฝึกงาน
- จำนวนนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนนั้นมีจำนวนมากกว่าตำแหน่งที่เปิดรับ และนักศึกษาที่จบใหม่และได้มีการสอบใบประกอบวิชาชีพมีอัตราการผ่านถึง ร้อยละ 70 ของผู้สมัครสอบ

2. หลักสูตรสถาปัตยกรรม

- ปัจจุบันทางคณะได้มีการลดวิชาที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีเวลาในการค้นหาสิ่งที่ตัวเองสนใจ โดยเป็นการเอาแบบอย่างมาจาก National University of Singapore
- ในหลักสูตรระดับปริญญาโทนั้น ได้มีการลดวิชาบรรยายลง และเปิดให้มีการพูดคุยสนทนามากยิ่งขึ้น
- จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนั้น คณะพบว่า
  - นักศึกษาในระดับปริญญาตรียังขาดทักษะเช่น การใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมช่วยออกแบบ ทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะทางสังคมที่ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (Soft Skill)
  - ในระดับปริญญาโท คณะพบว่านักศึกษาขาดทักษะภาษาไทยและอังกฤษ และความรู้ด้านกฎหมายอาคารและผังเมือง
- ทางคณะได้มีการจ้างอาจารย์พิเศษเพื่อมาสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ (Studio) และในส่วนของอาจารย์ประจำนั้นจะรับผิดชอบสอนวิชาที่เป็นการบรรยาย (Lecture)

3. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

- ภาครัฐสนับสนุนเงินทุนให้แก่คณะที่น้อยลงอย่างต่อเนื่อง เช่นทุนในการทำงานวิจัยนั้นลดลง
- การกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์ประจำนั้นสูงเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการบรรจุบุคลากร ตัวอย่างเช่นคุณสมบัติของอาจารย์นั้น ต้องจบการศึกษาในระดับปริญญาเอก
  - คณะเสนอให้ลดคุณสมบัติในการจ้างงานของอาจารย์ประจำลง โดยอาจเปลี่ยนเป็นการกำหนดสัดส่วนระหว่างอาจารย์ที่จบปริญญาเอก ต่ออาจารย์ที่จบปริญญาโทแทน
- ทางคณะพบปัญหาเกี่ยวกับการจ้างบุคลากรสนับสนุนที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากเงินเดือนของบุคลากรที่ต่ำ และงานที่เพิ่มมากขึ้น
- ภาครัฐควรทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมภาคเอกชนและภาคการศึกษา ในการเอาโจทย์จากผู้ประกอบการจริงมาให้นักศึกษาได้ลองทำ
  - ปัจจุบันทางคณะสถาปัตยกรรมได้มีการทำโครงการร่วมกับภาคเอกชน เช่นบริษัทปูนซิเมนต์ไทย แต่มีเพียงไม่กี่โครงการ เนื่องจากเป็นโจทย์ที่ได้มาจากการอาศัยศิษย์เก่าในการหาโจทย์จริงจากผู้ประกอบการ

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผศ.ดร.อันธิกา สวัสดิ์ศรี คณบดีคณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1. ภาพรวมของภาคการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรม

- ในสมัยก่อนช่วงยุคอุตสาหกรรม สาขาวิชาสถาปัตยกรรมนั้นมีความรุ่งเรืองอย่างมาก และการก่อสร้างอาคารนั้นใช้สาขาวิชาที่มีการแบ่งอย่างชัดเจน เช่น สถาปัตยกรรมหลัก วิศวกรรมศาสตร์ และตกแต่งภายใน แต่ในปัจจุบันสาขาเหล่านี้ไม่ได้มีการแยกกันอย่างชัดเจนอีกต่อไป เช่น คณะสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมนั้นมีการเรียนการสอนที่คล้ายกัน
- จำนวนผู้สมัครเข้าเรียนที่คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีจำนวนมากกว่าตำแหน่งที่เปิดรับ แต่จำนวนนักศึกษาที่มาจากโรงเรียนที่อยู่แนวหน้าของประเทศนั้นมีจำนวนที่ลดน้อยลง
- ทางคณะได้ทำแผนพัฒนาหลักสูตรจากการจัดการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและพบว่า
  - นักศึกษาจบใหม่ขาดความรู้และทักษะที่หลากหลาย เช่น การสื่อสาร การตลาด และทักษะทางสังคมที่ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (Soft Skill)
  - นักศึกษาจบใหม่ได้รับเงินเดือนน้อย และทำงานหนักเนื่องจากอัตราค่าจ้างงานออกแบบที่ต่ำ และผู้จ้างงานไม่ให้คุณค่าแก่งานออกแบบ
  - ผู้ประกอบการอยากให้ขยายระยะเวลาการฝึกงานของนักศึกษา เนื่องจากปัจจุบันระยะเวลาการฝึกงานนั้นไม่เพียงพอในการที่นักศึกษาจะสามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่
- ปัจจุบันการสอนในคณะสถาปัตยกรรมนั้นกว่าครึ่งเป็นการสอนโดยอาจารย์พิเศษที่เป็นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม และการสอนที่เหลือจัดทำโดยอาจารย์ประจำ โดยคณะมีการจ้างงานอาจารย์ประจำประมาณ 150 คน และอาจารย์พิเศษประมาณ 200 ถึง 300 คน

2. การสอบใบประกอบวิชาชีพของสถาปนิกตกแต่งภายใน

- คณะพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่จบจากสาขาสถาปัตยกรรมออกแบบภายในนั้น ไม่ได้ทำการสอบใบประกอบวิชาชีพ เนื่องจาก

- ในการเซ็นรับรองแบบนั้น ผู้ถือใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมหลักสามารถรับรองแทนสถาปนิกตกแต่งภายในได้
- ใบประกอบวิชาชีพนั้นไม่มีผลต่อการสมัครเข้าทำงานออกแบบภายใน และเงินเดือนที่ได้รับ
- อย่างไรก็ตาม ใบประกอบวิชาชีพสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์นั้นยังคงมีความสำคัญเนื่องจากเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในอาคาร แต่ยังคงขาดการบังคับใช้อย่างจริงจังจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐจึงควรบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น ให้อนุญาตให้ผู้ที่ถือใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมรับรองแบบที่เป็นงานตกแต่งภายในได้

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

- ปัจจุบันหลักสูตรนั้นมีการสอนถึง 170 หน่วยกิต แต่ทางสภาสถาปนิกกำหนดเพียง 95 ถึง 100 หน่วยกิต เพื่อใช้ในการสอบใบประกอบวิชาชีพ
  - โดยสาเหตุที่ทางคณะมีการสอนที่มากนั้น เกิดจากบุคลากรที่ยังสอนแบบเดิม ตัวอย่างเช่นในอดีตนั้นไม่มีเทคโนโลยีที่จะสามารถเข้ามาช่วยสถาปนิกในการออกแบบได้ การฝึกทักษะการวาดนั้นจึงสำคัญ แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามาช่วยสถาปนิกในการวาดและออกแบบ วิชาการวาดจึงไม่ได้สำคัญเทียบเท่ากับอดีต
- โดยการพัฒนาหลักสูตรนั้น
  - ควรเป็นการเรียนแบบพื้นฐาน (Foundation) ใน 2 ปีแรกสำหรับนักศึกษาในทุกสาขาวิชา เช่น สถาปัตยกรรมหลัก ภูมิสถาปัตยกรรม ออกแบบภายใน และสถาปัตยกรรมผังเมือง และในปีที่ 3 ให้มีการเลือกสายที่นักศึกษาให้ความสนใจ เช่น Tropical Design (การออกแบบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม) Construction Management (การบริหารงานก่อสร้าง) Design Thinking (การทำงานวิจัย) และ Digital (การเรียนเรื่องเทคโนโลยีและการออกแบบ)
  - ต้องมีการควบคุมหรือยุบวิชาที่ซ้ำกันหรือไม่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพในปัจจุบัน เพื่อลดภาระงานให้แก่นักศึกษา
  - เพิ่มการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น การตลาด และ Soft Skill ต่างๆ
- คณะได้มีการทำหลักสูตรนานาชาติที่เรียน 4 ปี แต่ยังไม่ได้รับความสนใจมากนักจากนักศึกษา
  - โดยในหลักสูตรนานาชาตินั้นจะมีการให้นักศึกษาได้ไปฝึกงานเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียนตามที่ผู้ประกอบการต้องการ อย่างไรก็ตามยังไม่มีที่สนใจในกลุ่มนักเรียนมากนัก

4. ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

- คณะสถาปัตยกรรมประสบปัญหาในการบรรจุอาจารย์ประจำ เนื่องจากอัตราเงินเดือนที่ต่ำเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม และเกณฑ์คุณสมบัติการจ้างที่สูง เช่น ผู้สมัครนั้นต้องจบปริญญาเอก จึงอยากเสนอให้ภาครัฐลดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์
- ภาครัฐควรเป็นตัวกลาง (Platform) ในการเชื่อมโยงภาคเอกชนและภาคการศึกษา เพื่อให้เอกชนเอาโจทย์ของโลกจริงมาให้นักศึกษาได้เรียนรู้
  - ตัวอย่างเช่น ซีพี ออลล์ ได้มีการเอาโจทย์การออกแบบ 7-11 บนดาวอังคารมาให้นักศึกษาในประกวดแบบ และสร้างขึ้นในคณะสถาปัตยกรรม

สรุปประเด็นสัมภาษณ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นนท์ คุณคำชู คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. ภาพรวมคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เปิดหลักสูตรทั้งหมด 16 หลักสูตรแบ่งเป็น ระดับปริญญาตรี 2 หลักสูตร ปริญญาโท 9 หลักสูตร และปริญญาเอก 5 หลักสูตร โดยหลักสูตรตกแต่งภายในนั้นอยู่ในความดูแลของอีกคณะ
- ตลอดจนการเรียนหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์ระดับปริญญาตรีนั้น จะมีนักศึกษาที่ออกจากการเรียนถึงร้อย 10 ของนักศึกษาที่เข้ามาทั้งหมด เนื่องจากการเรียนต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างมาก และส่วนหนึ่งค้นพบว่าตัวเองไม่ชอบการเรียนวิชาสถาปัตยกรรม
  - คณะเห็นถึงปัญหานี้ จึงได้มีการเตรียมเปิดหลักสูตรเพิ่ม โดยให้ความสำคัญแก่การออกแบบอาคารจริง และการเอาความคิด (Idea) มาสรรค์สร้างเป็นงานก่อสร้าง
- นักศึกษาจบใหม่มีการประกอบวิชาชีพที่น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด กว่าครึ่งของนักศึกษาที่จบทั้งหมดไม่ประกอบวิชาชีพสถาปนิก และเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรและเวลาของทั้งตัวนักศึกษาและมหาวิทยาลัย โดยเหตุผลหลักที่นักศึกษาไม่เข้าสู่อุตสาหกรรม คือการฝึกงานทำให้นักศึกษารู้ว่าตัวเองไม่ชอบงานสถาปนิก
  - การเสนอปรับให้หลักมีการฝึกงาน ทางคณะเห็นว่าเป็นเรื่องยากเนื่องจากทางสภาสถาปนิกกำหนดวิชาที่หลักสูตรจำเป็นต้องมี การเพิ่มการฝึกงานเข้าไปจะทำให้การเรียนนั้นยากมากยิ่งขึ้น
- คณะได้ให้ความสำคัญแก่ทักษะการใช้เทคโนโลยีเช่น Building Information Modeling ทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะเพื่อประกอบธุรกิจ (Entrepreneurship)

ปัญหาการทำงานร่วมกับภาครัฐ

- ภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการกำหนดจำนวนสถาปนิกของประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันสถาปนิกที่ผลิตออกมามีจำนวนมากและเกินกว่าความต้องการของประเทศ หากภาครัฐสามารถบอกมหาวิทยาลัยถึงจำนวนสถาปนิกที่ประเทศควรผลิตจะช่วยลดจำนวนสถาปนิกที่ผลิตมากเกินไป
  - หน่วยงานภาครัฐส่วนหนึ่งไม่เข้าใจถึง พระราชบัญญัติ จัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะงานออกแบบ ตัวอย่างเช่นการกำหนดงานตามประเภทงาน เช่นอาคารขนาดใหญ่ให้ถือเป็นงานซับซ้อนมาก

และการทำโรงจอดรถเป็นงานที่ไม่ซับซ้อน ยังไม่ตอบโจทย์เนื่องจากโรงจอดรถอาจซับซ้อนได้หากมีการเพิ่มความต้องการเช่นโรงจอดรถใต้ดิน 2 ชั้น

- การกำหนดความซับซ้อนนั้นจะส่วนผูกพันกับอัตราค่าบริการที่สถาปนิกจะได้รับ โดยหากภาครัฐนำเกณฑ์ที่ใช้อยู่ปัจจุบันเป็นตัวตั้งจะทำให้ยากต่อการผลิตงานออกแบบอาคารที่มีคุณภาพ
- หน่วยงานภาครัฐไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของสถาปนิก อีกทั้งไม่มีความรู้ที่เพียงพอในการคัดเลือกแบบ จึงอยากให้ภาครัฐ แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ในงานออกแบบมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับ เพื่อลดปัญหานี้
- กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างงานออกแบบของภาครัฐนั้นควรเริ่มจาก การระบุความต้องการ (Program) สำหรับโครงการก่อนที่จะมีการจ้างออกแบบ แต่ในทางปฏิบัติให้สถาปนิกเป็นคนร่างความต้องการซึ่งอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้
- โดยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับสมาคมสถาปนิกสยามได้ร่วมจัดทำคู่มือ TOR สำหรับงานจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสำหรับงานออกแบบและควบคุมงานเพื่อเสนอต่อกรมบัญชีกลาง ในการแก้ไขปัญหาการทำงานออกแบบร่วมกับภาครัฐ

2. ปัญหาการทำงานร่วมกับภาคเอกชน

- ปัญหาสำคัญในการทำงานในตลาดเอกชนคือสังคมไม่ให้ความสำคัญให้ค่าสถาปนิกไทย ซึ่งส่งผลให้สถาปนิกทำตามผู้ว่าจ้างอย่างเดียว ซึ่งอาจเกิดเพราะมีสถาปนิกไทยจำนวนน้อยที่มีชื่อเสียงในเวทีระดับโลก
  - การพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสถาปัตยกรรมนั้น ต้องเริ่มจากการทำให้คนไทยมีรสนิยมที่ดี เพื่อสรรค์สร้างงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณภาพ
  - เปิดให้สถาปนิกต่างชาติเข้ามาในประเทศ เพื่อยกระดับวงการสถาปนิกให้แข่งขันกับประเทศอื่นได้

3. การสนับสนุนจากภาครัฐ

- งบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุนคณะเริ่มลดน้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน เช่น โปรแกรม ออกแบบ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่
- ภาครัฐควรแก้ไขกฎหมายจัดซื้อจัดจ้างให้ทันสมัย และตบโจทย์สถานปนิกมากยิ่งขึ้น
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) ควรทำนิตยสารสำหรับวงการสถาปัตยกรรม ที่นำเสนอ ผลงานสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่น และเทคโนโลยีในการออกแบบสมัยใหม่ เพื่อให้ความรู้แก่คนในวงการ
- เสนอให้สภาสถาปนิกไ้วางใจคณะในกระบวนการผลิตบัณฑิต โดยเลิกกำหนดวิชา หรือจำนวนเวลาที่ นักศึกษาต้องเรียน และให้คณะเป็นคนกำหนดเอง สภาสถาปนิกเพียงแต่ทำหน้าที่ทดสอบความรู้ของ สถาปนิกในการขอใบอนุญาตเพียงเท่านั้น

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

อาคารไพบรณียากลาง เลขที่ 1160 ถนนเจริญกรุง
แขวงบวรรัก เขตบวรรัก กรุงเทพฯ 10500

โทรศัพท์: 02-105-7400

โทรสาร: 02-105-7450

เว็บไซต์: www.cea.or.th

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

565 ซอยรามคำแหง 39 เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

โทรศัพท์: 02-718-5460

โทรสาร: 02-718-5461-2

เว็บไซต์: www.tdri.or.th